

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחת הר"ן כח)

עַל יְהוָה
לִי מוֹד
שִׁיעוּרִים אֱלוֹ
אֲנִי נוֹתֵן
אֶת הַחֹמֶשׁ
וְאֶת הַזְּמֶשֶׁר
לְהַקְדֹּשׁ
בְּרוּךְ הוּא
(עצתו אמונה)

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

כני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגראוו

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'רפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

בבא מציעא – הושבר בת הפועלים – פרק שביעי דף פח עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן שראל – (שטיינזולץ)" רש"י תוספות

מאי לאו משפיקסו בשדה. לא מצוי לשנוי מדרבנן הוי כדמוכח בסוף המביא ובדי יין (כיצה דף לה) דאפי' מדרבנן לא קבע בומר מלאכה לחודה דבתר גמר מלאכה בעינן שבת וצרי ומקח לקבוע ואם תאמר אדרבך מיניה לר' ינאי ור' יוחנן תקשה מיניה על המשנה משפיקסו בשדה אחר גמר מלאכה בסוף המביא כדי יין (שם) וי"ל דהוה מצוי למימר ולשמעיהו אין נמי דשקא קישואין דלדועין בני גורן ניהו כמו חסין ושעורים ולכך אין קשה על המשנה דמצרכה חצר דאיבא לאוקמה במידי דלא בני גורן ולא פריך אלא על ר' ינאי ור' יוחנן דאפילו בחסין ושעורים מצרכי חצר ולבסוף בי משני אי בעית אימא דרבי ינאי לא מירי אלא בזיתים ועגבים משני נמי פירקא דהקא:

לא משפיקסו בבית. לא קריש משפיקסו בשדה ואחר כך הכניסו לבית דהא לישנא לא משמע הכי ועוד דפריך עד שפיקסו מיבעי ליה פירוש דהוה משמע דאפילו הכניסו בבית אינו חייב במעשה עד שפיקסו אלאם ה"ם משפיקסו בתוך הבית ותמיה כיון דהכניסו לבית קודם גמר תקנה אמאי חייבים מש' ממכוס בתנאה במוזן שלקו דאמר ר' אושעיא (פסחים דף טו) דפטור מן המעשר ואין לומר דהא דקאמר רבי אושעיא כדי שתהא בהמתו אוכלת ופטורה מן המעשר היינו קודם מירוח דאיכ' אין זו הערכמה ועוד בפי"ק דפסחים דף ט. ושם פריך ואין ספק מוציא מבי"ב ומדאי (התקן) ו(התנאן) חבר שמת והניח מגורח מליאה פירות אפילו הם בני יומן גרי' מן בחוקת מתוקנין (דהוקה על חבר) בו והא התם ודדאי טבל ספק עשיריתו ספק לא עשיריתו וקאתי ספק מוציא מידי ודאי ומשני התם ספק וספק הוא דאימור עבדי כו' אושעיא ואם היה פריך לעשיריתו אחר מירוח מאי קאמר דאפילו עבדי כו' אושעיא ושקא שהם ממורחים חייב במעשר ואמאי הוה בחוקת מתוקנין ויש לומר ודדאי חסין ושעורין שדרוק למרחן בשדה ולהכניס לבית ממורחים אין מחויבים במעשר איכ' ראו בני הבית ממורחים אבל קישואין דלדועין רגילות להכניסן בבית עם הפוסקים:

עד שפיקסו מיבעי ליה. וכו' דר' זינץ בסוף פרק ארבע מיתות (סנהדרין דף סו) עד שתהא נגרה מיבעי ליה ואם תאמר שלח' ר' ישמעאל בעז' (דף נו) ושם דיה ריש' דאמר ר' עקיבא משפיקה עד שפיקסו מבעי ליה לולא מותאן קמא דאומר משירד לבור ויש לומר דהתם ליכא למישעי כי הוה אין נמי התם נקט משפיקה לאפקי ממיד' דתניא דתר הכי משישלה ומשישלה אקא אפוקי תרסס כו' ארבעים זית אינו אידיד דתנא משירד לבור לכך נקט בכליהו פן.

כי קאמר רבי ינאי בזיתים ועגבים דלא בני גורן מיניה. ואע"ג דתירוש וצצה כתיב (וברים ד)

עשר תעשר ואכלת. תרי קראי דסמיכי להדיא: **אלא כנפישך כנפישך למאי אתא.** הואיל וגבי לוקח נמי פטור פועל ל"ל קרא: **אם** חסמת. צוצפת דמים שלא לאכול או בחוקה: **פטור.** מלא דלא תחסום ולא תילך מינה לחייבא מקל וחומר בדלוקתו: **איהו גורן** שלך פירות (מפרש למעשרות. שהיא קרוי גורן וגמר מלאכה כה' אסור בהן אכילתו עראי: **משפיקסו.**)

עשר תעשר ואכלת ולא מוכר הבאות ורעדו ולא לוקח אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא אלא כנפישך למאי אתא לכדתניא כנפישך מה נפשך אם חסמת פטור אף פועל אם חסמת פטור מתיב מר וזמרא איהו גורן למעשרות בקישואים ובדלועים משפיקסו ואמר רבי אפי' משינטל פיקסו שלחן מאי לאו משפיקסו אפי' בשדה לא משפיקסו בבית אי הכי משפיקסו עד שפיקסו מיבעי ליה אי תנא עד שפיקסו ה"א עד דנמר פיקסויהו מ"ל משפיקסו מכי אתחילי ופיקסויהו מתיב מר וזמרא בריה דרב נחמן גורנו למעשר לחייב עליו משום טבל מישתגמר מלאכתו ואיהו גמר מלאכתו מלאכת הכנסתו מאי לאו הכנסתו אפילו בשדה לא הכנסתו לבית זה הוא גמר מלאכתו ואיבעית אימא כי קאמר רבי ינאי בזיתים ועגבים דלא בני גורן ניהו אבל חסין וכו'. ויזעורין גורן בהדיא פתיב ביה אשפקין אדם במחופר ושור בתלוש אדם בתלוש מנלן קל וחומר משור ומה שור שאינו אוכל במחופר אוכל בתלוש אדם שאוכל במחופר אינו דין שאוכל בתלוש מה לשור שכן אתה מצווה על חסימתו תאמר באדם שאי אתה מצווה על חסימתו ויהא אדם מצווה על חסימתו מקל וחומר משור ומה שור שאי אתה מצווה להחיותו אתה מצווה על חסימתו אדם שאתה מצווה

להחיותו אינו דין שאתה מצווה על חסימתו אמר קרא כנפישך כנפישך של פועל מה נפשך אם חסמתו פטור אף פועל אם חסמתו פטור ואלא אדם בתלוש מנלן אמר קרא קמה קמה ב' פעמים אם אינו ענין לאדם במחופר תנהו ענין לאדם בתלוש ר' אמי אמר אדם בתלוש לא צריך קרא פתיב כי תבא בכרם רעדו מי לא עסקינן ששכרו לכתף ואמר רחמנא ליכול שור במחופר מנ"ל קל וחומר מאדם ומה אדם שאינו אוכל בתלוש אוכל במחופר שור שאוכל בתלוש אינו דין שאוכל במחופר מה לאדם שכן אתה מצווה להחיותו תאמר בשור שאי אתה מצווה להחיותו ויהא שור מצווה להחיותו מקל וחומר ומה אדם שאי אתה מצווה על חסימתו אתה מצווה להחיותו שור שאתה מצווה על חסימתו אינו דין שאתה מצווה להחיותו אמר קרא והי אחיד עקנך חסין ולא שור ואלא שור במחופר מנלן אמר קרא רעדו רעדו ב' פעמים אם אינו ענין לאדם במחופר תנהו ענין לשור במחופר וכינאי אמר אדם בתלוש ולא שור במחופר צריכי קראי דכתי' לא תחסום שור בדישו

מכדי והיינו לאחר שדרק לעשותם יין ושמן ר' ינאי מיידי בשאין דעתו לדרקן אלא לאוכלו כן דחייב לעשר מן התורה בראיתא פני הבית אינ' דבפסוק לא מצינו אלא תירוש וצצה אבל דן אין רגילות לאוכלו בשבילים ולכך לא מחייב לעשר אלא עד שתמורת

ומה שור שאינו אוכל במחופר. במסנאן דריש דשור אוכל במחופר והשקא אכתי לא מסיק אדעתיה ובלאו הכי לא קאי ראי קו' ואם תאמר אמאי עבדי קו' שאינו אמת לפי המסקנא הוה ליה למיעבד קו' ומה שור שאי אתה מצווה להחיותו אוכל בו' ויש לומר דניחא ליה לעשות קל וחומר מאכילה בשעת מלאכה שקא למוד:

גידולי

מכדי

מכדי כל מילי איתגוהו בחסימה. כלומר על קרןך שור לאו דוקא וכל שאר בהמות איתגוהו בתורת חסימה דילפינן שור שור משבת בפי שור שנגזר את הפרה (כ"ז דף דה) דביי שבת כתיב וכל בהמתך וכיון דשור לאו דוקא למא לי דכתיביה רחמנא לכתוב לא תודש בחסימה: לאקושי חוסם וְנָחֵס. אדם לשור ושור לאדם לעגן אכילת פועליך:

בשעת גמר מלאכה. זו היא שעת גמר: החפץ.
מנין חריצי חלב: שבשעת גמר מלאכה. ועכשיו
הוא גומר מלאכתו ומתניחין לאחר גמר מלאכה
אָמַר דאין אכילין בגון נהפשוטו עיגולין.
למגוש. קא ס"ד שפערם מנייהו כלביו של בעל
דקא משליף קמני. יש בבגלין שמסתרין ולא
יהו פשים לעולם וקרין אותם בלעז צביש
ועקרין אותן מבין הגדולים להרחיב מקום
ולהתפשט דאיכא השתא מנייהו כלביו של בעל
הבית ולא ממשט מאל כלף לא תתן וממשט
לדו מיש דלאו שעת גמר מלאכה הוא דעיקר
פעולה משום תקון גדולין הוא שהם מחוברין
ועומדין: תבולד בתפרים ובגזירות. שפדוקות
זו בזו ומבדילן במגריפה: בתוחלין. תמרים
רעים שאין מתבשילן באילן ומכניסן לקיום
בכלי של כפות תמרים ושמן תחולות
ומתחממות ונתחשלות וקודם שנתבשלו אָמַר
דהבולד מןן פועל אוכל בקן דלא נגמרה
למעשה: חלש משתן תמים וניגול נתייב
בחלה ועדין עורק לוש ולשון וליבטט
הרבה: ותיקפיה. צריך וטח פולש ותיבטט ליה
משום מעשה. והלא נגמרה מלאכתו למעשה
וטחינה ותרקה דמקמי לישא גמי לא אכיל:
נתייבו בחלה ולא נתייבו: פגעשה. (בפי'
דקדושין) וספרי של חלוב דכתיב בבואכם אל
הארץ שיהא הכתוב ביאה זו מכל ביאות
שבתורה שצאנמר בקן כי תבואו ובאן צאנמר
בבואכם משנכנסו לארץ נתייבו בחלה אבל
במעשה לא נתייבו: אלא דרזשה וישתא
דכתיב עשר תעשר ובתיב בתריה במוק אָשֶׁר
יבנה עד שבתרה שילה לא נתייבו והיינו
לאחר כיבוש וחילוק כדכתיב יהושע וכל ימי
כיבוש וחילוק יהא אהל מועד בגלגל יד ישינס
בדאמר ובבוכדים (דף קסז): מירי חיוב מעשה קא
גרים. לטק את הפועלין מרין אכילה: גמר
מלאכה קא גרים. כדילין מדיש לא שניא בזמן
מעשה ור"ש בלא אלא מעשה דמעשה גבי אכילת
פועל לא כתיב: אָמַר רבנא כרין דרין ויגני. הקר
תריה מתניחין דלעיל לא אתינתגה לחודא
למיתני בעמיתתא מה דיש מיוחד דבר שלא
נגמר מלאכתו למעשה דאיכ' משום מיתני דה
נגמרה למעשה לא אכיל וקשוא בתריותא אלא
כרין ויגני דקא מה דיש מיוחד שלא נגמר
מלאכתו למעשה וחלףה שן דרבים והתיגין בו
אף כל שלא נגמרה מלאכתו לדבר התגון בו אם
למעשה לחוד: למעשה אם לחלה לחלה יצא
הבולד בתמרים דנגמר למעשה ואין בהם דבר
מאחר ממנו ויצא חלש שנגמרה מלאכתו
למאורד פיהו: שן שיהבהב כאור. לא התמליות
והואר ממתק טעמו וכן התיב:
אכשור

גידולי קרקע יצא החולב בו. כרי. בכל מערקין (עירובין דף כו) חשיב בעלי חיים גידולי קרקע דררשי ונתתה הכסף בקרן ובעלזא מה הפרט מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע היום קרי לדו גידולי קרקע לפי שגזינון מן הקרקע אָבֵל הכא מביק שפיר חולב ומגנן דלא הוי בכלל דיש שהוא גודל וצומח מן הקרקע: **ד** אָמַר

מכדי כל מילי איתגוהו בחסימה דילפינן שור שור
משבת א"כ לכתוב רחמנא לא תודש בחסימה שור
דכתב רחמנא למא לי לאקושי חוסם וְנָחֵסם וְנָחֵסם
לחוסם מה חוסם אוכל במחובר אף נָחֵסם אוכל
במחובר ומה נָחֵסם אוכל בתלוש אף חוסם אוכל
בתלוש ת"ר דיש מה דיש מיוחד דָּבָר שגידולי קרקע
(ובשעת גמר מלאכה) ופועל אוכל בו אף כל
שגידולי קרקע פועל אוכל בו יצא החולב והמחבין
והמגנן שאין גידולי קרקע ואין פועל אוכל בו למה
לי מפי תבא בברם קעד נפקא איצטרוד סלקא דעתך
אָמַינא הואיל ובתיב קמה לרבות כל בעלי קמה
לרבות גמי מירי דלאו גידולי קרקע ניהו קמ"ל תניא
איך דיש מה דיש מיוחד דבר שבשעת גמר מלאכה
פועל אוכל בו אף כל שהוא בשעת גמר מלאכה
פועל אוכל בו יצא המגנש בשומים ובכבולים הואיל
ואין גמר מלאכה אין פועל אוכל בהם למה לי מואל
כילך לא תתן נפקא לא צריכא אע"ג דקא משליף
קמני מביי אלימי תניא איך דיש מה דיש מיוחד
דבר שלא נגמרה מלאכתו למעשה פועל אוכל בו אף
כל שלא נגמרה מלאכתו למעשה פועל אוכל בו יצא
הבולד בתמרים ובגזירות הואיל ונגמרה מלאכתו
למעשה אין פועל אוכל בו והתניא הבולד בתמרים
ובגזירות פועל אוכל בו אָמַר רב פפא כי תניא
היא בתוחלין תניא איך דיש מה דיש מיוחד דבר
שלא נגמרה מלאכתו לחלה ופועל אוכל בו אף כל
דבר שלא נגמרה מלאכתו לחלה פועל אוכל בו יצא
חלש והמקפוח והאופה שנגמרה מלאכתו לחלה דאין
פועל אוכל בו והלא נגמרה מלאכתו למעשה לא
קשאי בחוצה לארץ עסקין דליכא למעשה אי הכי
חלה גמי ליכא אלא לעולם בארץ ולא קשאי בשבע
שפיבשו ובשבע שחילקו דאמר מר שבע שפיבשו
ושבע שחילקו נתייבו בחלה ולא נתייבו למעשה
מירי מעשה קא גרים גמר מלאכה קא גרים אלא אָמַר
רבנא כרין דרין ויגני דיש מה דיש מיוחד דבר שלא נגמר
מלאכתו למעשה ולחלה ופועל אוכל בו אף כל שלא
נגמר מלאכתו למעשה ולחלה פועל אוכל בו איבעי
לדו פועל מהו שיהבהב כאור ויאכל מי הוי פענבים
ודָּבָר אחר או לא תא שָׁמַע רשאי בעת"כ להשקות
פועלים יין כדי שלא יאכלו ענבים הרבה רשאיין
פועלין לטבל פיהם בציר כדי שיאכלו ענבים הרבה
לאכשור

חוספת
אָמַר רבנא כרין דרין ויגני. דהשתא דקתייב בחדא
למעשה אלא לאופה היכא דלא שייך חלה
בגון בולד בתמרים אָבֵל היכא דשייך חלה לא
חשיב אלא שנגמרה מלאכתו לחלה אָבֵל
כי תניא בחדא בתיבתא למעשה לחוד יהוה
ששבע דבב"מ אולין בְּתֵר גמר מלאכה למעשה.
והבולד בתמרים. אע"פ דליכא מעשה אָבֵל
מדרבנן חשיבא גמר מלאכתו
למעשה פיון אלא יהוה ברו מעשה מדאורייתא
יהוה אולין בְּתֵר גמר מלאכתו למעשה: **פועל**
מהו שיהבהב. פי' בקונטרס שאור ממתק ובעי
אם שרי לתבהב ולמתוק שעי' זו אכיל יתר
אי יהוה קמנבי דבך אדר או לא וקשה
לר"ת דמאי אָבֵל בסמוך מפרך ע"ג סלע מא
מתוק פירא איכא היכא ס"ד דמקשה דליכא
מתוק פירא א"כ למא מפרין ועוד למאי דמסיק
הכא דלא יספות במלך יהוה משום מעשה
הא לאו הכי שרי לספות במלח א"כ כ"ש דירי להבהב דספיתא במלח אָבֵל
טפי

תוספות

טפי לעגבים ודבר אחר מהבהב כדמוכח בסמוך ומתוך הסוגיא משמע שלא פשט כלום ונראה לר"ת דבראמי לאביהל פשיטא ליה דשרי הבהוב דלא הוה אלא בסומי פריא אלא באותן שאנין ראיין לאביהל אלא ע"י הדקא והמהבן כדי שיהיו טובים לאכול מבקעיא ליה אי הוי כעגבים ודבר אחר כיון דלא הוה הבהוב אוכל הרבה או דלמא לא שאג הבהוב זה

מהבהוב בפירות מתוקים דשרי ופשיט מראשם
 פועלים לטבל פתן בעיר וקבר השקא פופעלין
 שאין יבולין לאכול אלא ע"י ע"י הדקא ומדמי ליה
 לאוכל שאני רחא דלא ע"י אלא ע"י הדקא ומדמי לישא
 דשיאכלו עגבים הרבה משמע שיכולין לאכול
 בלא זכך וחו פשיט מואכלין בראש אומניות
 ובלבד שלא יתקבו ולא קאי אראשי אומניות
 דהובא שריא רחא דקראין לאביהל אלא ובלבד
 שלא יתקבו בדקבין שאינם ראויים לאביהל
 קאמר והשקא קאמר שפיר מאי מתוקי פריא
 אינא דעל ידי הפיקה לא יתקנו יתר אותן
 שאינן ראויין לאביהל דאינן אלא למתקן כדי
 שפך היו ראיין והא פשיטא דשרי וא"כ משום
 ביטול מלאכה הוא דקאסרה ברייתא ואמי נמי
 שפיר את דקאמר רבא לא יספות במלח משום
 מעשר אלא אי לאו הכי שרי היינו בראיין
 לאביהל אבל בשאינם ראויים לאביהל מייבעיא
 לן הבהוב וספיקא פשיטא לן דהוי כעגבים ודאי
 בדקאמר מיעיקא ונראה לר"י דלפי ר"ת לא
 אסור עגבים ודאי אלא דוקא בראיין ואמי
 שפיר את דקאמר דמלח כעגבים ודאי היינו
 דוקא באין ראיין דבראיין שרי כדמשמע
 במלתייה דרבא ויש ליתוב שיטת הקונט דמה
 שדקשה דאי ליכא מיתעב אפואי מקרי אמת
 למימר מקרי ומשבר לחתיכות קטנות כדי
 שיכול לתת בפיו במעט מעט דשרי לספות
 במלח לרבא אי לאו משום מעשר משום שנתן
 לו בעתה"ב לספות לאכול בדקבי איירי וברייתא
 נמי דשרי לספות באחת אחת היינו משום דמיירי

קבוצין
 קבוצין אחת אחת אוכל. פירש שבאטרס קצין
 עם בעתה"ב שפירש שישאל והשקא את
 כעין מקח נראה לר"ת דלפי קאי ארישא אשכרו
 לעדור דאי אשכרו לקעור לקח יתנה בחנם כיון
 דמן התורה אוכל וקציצה נמי אמאי נתניא שלא
 יאכל שמים שמים בין דל חנם הוא קוצין וקשה
 קצת דמאי פירש כיון דקצין כל מאי דלא לאכול
 לקח פשוט לו כל כך שיוכל לאכול במלח משום
 דקצין הוה לא פירש שיוכל לאכול ויאשכרו
 לקצין דמקא לא הוה אפילו כולל בלל ששכרו
 לעדור ויח"כ פירש קצין שנתנה שלא לאכול אלא
 עשר פירות או עשרים והשקא פריך שפיר במאי
 דבעי יאכלם: שמים שמים לא יאכל. ומקח
 קובע בדבר שנגמרה מלאכתו למעשר וכי תלש
 שמים ביתך חשיבי גורן כדלפיך בסמוך שנהלוק

לא יעשה גורן אחר: בארין קבנעא ספיתא. וההיא דלעיל דקתני לא יספות מיירי בארין
 וא"ת ואמאי לא מוקי לה ההיא ולא יספות משום עגבים ודבר אחר כדאמר מעיקרא וההיא
 דספת במלח קאי אסיפא ומיירי בין בארין בין בחוצה לארץ וקמיל דלא קבנעא ספיתא
 והשקא לא תקשי ליה הא פריך דאבאי ו"ל דאי לאו דאשמעינן בשום מקום דספיתא
 קבנעא לא הוי אשמעינן שום חידוש ההיא ברייתא דסופת ולחכי מוקי לההיא דלא יספות
 בארין משום דספיתא קבנעא והשקא קמיל ההיא דסופת דאע"ג דבארין קבנעא בחורל לא
 קבנעא: וירתי' נקט דקבנעא ספיתא. מקח נמי קבנעא בתרתי כדאמר לעיל אלא משום
 דבספיתא קיימין גולן ספיתא: כ"י קבנעא כעמיר גורנה. אסמכתא היא: וההיא דקבנעא

אשכרוי נקרא. להקין עצמו לאביהל מרובה לא מייבעיא לן שרי לא אסרה עליו תורה
 והיא לאו כעגבים ודבר אחר דמי דקתם בני עגבים אשכרוי פריא הוא פועלין אוכלין
 עגבים. כל אכילתן משהיו עד שנגיעין לראש אומניות שהן גבלי והשמש מכה אותן
 וממתקן. ראשי אומניות. ראשי שורות הכרם בלשון ארמי וקצית' או בעלז'י בלעז'י אומני' קתם

משום ביטול מלאכה. שמבלט עצמו כשמהבהב
 דאימא אשתו וכוניו. שלא נשכרו אצל בעל
 הבית והמהבתי לן ולא יבטור. יחמם שפמטמן
 בערף חבו ולא יבטור. בלעז'י בלעז'י אלא כמנ
 שעושין לתפוחים: על יד. מיד לדי. עורדין
 מוסקין וכונין גורנין. חולם לשון לקיטה הו
 לכל מין ומין: ופטריון. חו המעשר ולא אמר
 מקח הוא לפי שאין לו חנאי וכונין אלא התורה
 וכתה להם: כפיתם לא יאכלו. משום דינא נקט
 ליה לפי שאוכלין הרבה: לא כפיתו. יטבול ססד'
 משום עגבים דבך אחר קאמר ולא משום
 מעשר אלא כאשכרוי פריא אסור: מלח ודאי
 כעגבים ודבר אחר דמי. ואע"ג דעלמיהו דעגבים
 קפא מברר ליה ולא מילתא באפיה נפשיה הוא
 ספת מימ דבך אחר הוא אכל מהבהב אימא לך
 דשרי לעדור. ופחור לקמשך לבסות שאינן
 המגולים: תרי זה לא יאכל. מן היתים שאלין
 דבעין שעת גמר מלאכה: שרי' לבעור.
 כעגבים: לספוק. בחיבתם: לקחם. שגאר פירות
 אותן והשכיר כן. פתקשע קצין. והתקם כן
 בעל הבית ע"מ שאוכל ליה כעין מקח
 אחת אחת אוכל. דפחות משתים לא יחיל אסור
 שם גורן דבך שלא נגמרה מלאכתו: שמים
 שמים לא יאכל. דשמים כמין מטי' ליה מילתא
 דחשיבותא כגון קציצה או מקח חיל עלמיהו
 שם גורן כדלפי אסמכתא מקרא לקח
 וקביעותא קציצה מקוח דרבנן היא כדאמרן
 לעיל (פסא) חן מדאורייתא אין חילוק בין שמים
 לאחת: וסופת במלח ואוכל. ספיתא
 במעשר לא מתניא ולא נקט ליה אלא
 לאשמעינן דלא מעכב עליה בעל הבית: אחיאי.
 איצטרוך לאשמעינן אלא לאו ארישא. דלא
 קצין: כאן בארין כאן ברייתא תקוה: וספיתא לאו
 משום עגבים ודבר אחר לענין דינא נקט לה
 אלא משום חשיבות אביהל לענין מעשר נקט
 ליה ואספא קאי: בארין. דמעשר דאורייתא
 הוקבעה ספיתא דספיתא במלח גמר
 מלאכתיהו דגלי דעתיה דלית ליה גורן
 ארישא: מותר למתחילתה. בתמיכה היכא ומעשר
 דידיה מדרבנן תקבע ליה ספיתא מדרבנן דכל
 דתסוק דרבנן בעין ארישא תקוה: תתרי' קבנעא
 ספיתא. כדלפי לקמן פחות משתים לא הוי
 גורן: קצין בין ספת ובין לא ספת. קציצה מעשר
 גורן כשנתן שמים ואחת אחת אוכל בשמים
 יאכל וכונין דאביהל ע"י קציצה ליתא בשמים

אלא באחת לא קבע בהם ספיתא משום הכי קתני סופת במלח אוכל ואסיפא דוקא קאי
 לא קצין ולא ספת אוכל שמים: ספת לא יאכל שמים דקבנעא ספיתא ומשום הכי קתני
 בברייתא קמיתא ולא יספות דלאו כבצין איירי ואכילתו בשמים: ויתרי' דקבנעא
 ספיתא מנלן. כלומר מנלן דבעינן תרתי ובציר לא: כ"י קבנעא כעמיר גורנה. אין גורן בלא
 קיבוץ ואין קיבוץ פחות משתים: המרספות בתבואה. ששורין שעורין במים ומייבשין אותן
 בתנור ודשין אותן פירות להקטיר קליפתן והוא חושבלא:

והרשות

ההרשות

והרשות

ההרשות

הניחא וכו'. פלוגתא במסכת גיטין: אלא אידי ואידי בשאין מעלה. דכולי עלמא משלו הוא אוכל ובהא פליגי וכו'. ה"ו ור"י יוחנן וכו'. ולא גרס אי הכי גדולים נמי דהא אמרן דיעו ומחלי: משל שמים הוא אוכל. ואפ' מעלה מזונות לא מצי קריין אקטנים: ומאי קוצין בראי' אשיעיא מזונות. לית להם מזונות מעיקרא הרבה שלא יוכלו לאכול מן העשבים:

דכוותיה גבי בהמתו תבן לקוץ לה. היה דתוה מצי למפרך מבטו ובתו הקטנים אי נמי כיון דלאו בני מחילה ניהו לא כל כמניה לצערם כלי: אלא בהא נאק מפלגי מר סבר משלו הוא אוכל ומר סבר משל שמים הוא אוכל. ור"י יוחנן אידי ואידי בבא חתניא לתן מזונות: לא שאלא שומרי גנות ופרדסים. דאין אוכלין מן התורה משום דלאו בני מלאכה פליגי וכו' דהאי ר' יוחנן דאמר' ליעל

ר"ה (פ"ט) המנשב בבגלים כו' וכן לעדר ולקשקש תחת היתים הרי זה לא יאכל היינו מן התורה אבל מהלכות מדינה אביל: הכי ארבעה שומרין הוה וזה דאי ר' הכי אין בו אי אמרת בשלמא דמעיקרא נמי הוה מצי לאקשויי הכי וכן בשן דרבה בנמרא: ובא

הניחא למאן דאמר אין הרב יכול לומר לעבד עשה עמי ואינו נודך שפיר אלא למאן דאמר יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואינו נודך מאי איפא למימר אלא אידי ואידי בשאין מעלה לתן מזונות ובהא פליגי דמר סבר יכול ומר סבר אין יכול ורבי יוחנן דאמר יכול הרב שביק מתניתין ועבדי כברייתא אלא דכולי עלמא משל שמים הוא אוכל ולא מצי קוצין ומאי קוצין דאמר רבי הושעיא מזונות דכוותיה גבי בהמתו תבן גקוץ לה אלא בהא קמיפליגי דמר סבר משלו הוא אוכל ומר סבר משל שמים הוא אוכל: מתנני' קוצין אדם על ידו עצמו על ידי בנו ובתו הגדולים על ידי עבדו ושפחתו הגדולים על ידי אשתו מפני שיש בהן דעת אבל אינו קוצין על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הקטנים ולא על ידי בהמתו מפני שאין בהן דעת השוכר את הפועלים לעשות בנטע רבעי שלו הרי אלו לא יאכלו אם לא הודיען פודה ומאכילין נתפרסו עגלוין נתפתחו כבייתו הרי אלו לא יאכלו אם לא הודיען מעשר ומאכילין שומרי פירות אוכלין מהלכות מדינה אבל לא מן התורה: גמ' שומרי פירות אמר רב לא שנו אלא שומרי גנות ופרדסים אבל שומרי גיתות וערימות אוכלין מן התורה קמבר במשך עושה דמי ושמאן אמר לא שנו אלא שומרי גיתות וערימות אבל שומרי גנות ופרדסים אינן אוכלים לא מן התורה ולא מהלכות מדינה קא סבר כמשמר לאו בעושה מעשה דמי מתיב רב אחא בר רב הונא המשמר את הפרה מטמא בגדים ואי אמרת משמר לאו בעושה מעשה דמי אמאי מטמא בגדים אמר רבה בר עוביא גזירה שפא וזו בה אבר מתיב רב פהנא המשמר ארבע והמש מקשאות הרי זה לא ימלא כריסו מאחד מהן אלא מפל אחד ואחד אוכל לפי השבון ואי אמרת משמר לאו בעושה מעשה דמי אמאי אוכל אמר רב שימי בר אשי בעקורין שנו עקורין והלא נגמרה מלאכתן למעשר שלא ניפל פיקס שלהם אמר רב אשי פותיה דשמואל מסתברא דתנן ואלו אוכלין מן התורה העושה במחובר לפרקע בשעת גמר מלאכה ובתלוש כו' מפלל דאיפא דלא קא אביל מן התורה אלא מהלכות מדינה אימא סיפא ואלו שאינן אוכלין מאי אינן אוכלין אילימא שאין אוכלין מן התורה אלא מהלכות מדינה היינו רישא אלא לאו שאין אוכלין לא מן התורה ולא מהלכות מדינה ומאי ניהו עושה במחובר לפרקע בשעה שאין גמר מלאכה וכל שפן שומרי גנות ופרדסים: מתנני' ארבעה שומרים מן שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר שומר חנם נשבע על הכל והשואל משלם את הכל ונושא שכר והשוכר נשבעים על השבורה ועל השבירה ועל המתה ומשלמין את האבירה ואת הגניבה: גמ' מאן תנא ארבעה שומרים אמר רב נחמן אמר רבה בר אבבה רבי מאיר היא אמר ליה רבא ארבעה שומרים אמר רב נחמן רבי מאיר ליה הכי קאמינא לך מאן תנא שוכר פנושא שכר רבי מאיר היא והא רבי מאיר איפכא שמעינן ליה דתניא שוכר פנושא שכר ר' מאיר אמר שומר חנם ר' יהודה אומר פנושא שכר רבה בר אבבה איפכא קתני אי הכי ארבעה שלשה ניהו אמר רב נחמן בר יצחק ד' שומרין וריניהם שלשה ההוא רעיא דתוה קא רעי חיותא אגנדה דנהר פפא שריג דרא מינייהו ונפלת למינא אהא לקמיה דרבה ופטריה אמר מאי הויל למעבד

להתיר פקיע עמיר וכו' מר סבר. תנא דברייתא משלו הוא אוכל ולרבי יוחנן וכו' כושבעלה מזונות וכן שאין מעלה מזונות וכו' ורבי פלוגתיה מוקי על כושבעלה ותנא דידן מר סבר שמים הוא אוכל ואפילו מעלה מזונות נמי לא מצי קריין מתנני' מהלכות מדינה. כבר הנהו כו' גמ' לא שנו. דאין שומרין אוכלין מן התורה: אלא שומרי גנות ופרדסי. דתוה ליה מחובר בשעה שאין גמר מלאכה הלך מן התורה לא אביל ואביל מהלכות מדינה וכי' עושה במחובר גמ' נכשב ואביל ממנה המדינה אבל שומרי גיתות וערימות. עד שיהא נגמרה מלאכתן למעשר אלא אפ' אם לא הלך בידו עושה בתלוש ושמואל אמר לא שנו. דאביל מיהת מהלכות מדינה אלא שומרי תלוש אבל שומרי מחובר אפילו מהלכות מדינה לא דמשמר לאו עושה משלו הוא הלך לא אביל מדאורייתא: המשמר פרה ארובה. משחטקה ועד כינוס אפרה. ספמא בגדים שעליו. דתנן (פרה פ"ד מ"ד) כל העוסקין בפרה מתחילין ועד סוף מטמאין בגדים: גזירה שפא וזו בה אבר. ורבנן הוא דגזרו על הטומאה ולאו מדאורייתא: מקשאות. שגדילין בהן קשואין: איבע והמש מקשאות. שחבריה אגשים: אמאי אוכל. תא אמרת שומרי מחובר אפילו מהלכות מדינה: אביל אלא על קרן בעושה מעשה דמי ואביל מיהו מהלכות מדינה כי מתני' מבבל דשומרי תלוש שפיר מן מדאורייתא נמי אביל. עקורין שנו. עקורין משרשיהם אלא עקורין בשבם סמואל קרי ליה מקשאות ולא קרי ליה קשואין ומשום דשומרי תלוש הם אביל מהלכות מדינה כי מתני': בשלא ניפל פקס שלהו. ואמר מר לעיל בפרקין (ר"ה פ"ט) דקדושאין משפוקס: בשמואל מסתברא. דעושה במחובר בשעה שאינה גמר מלאכה אפילו מהלכות מדינה לא אביל וכי' שומרי מחובר דהוי שעה שאינה גמר מלאכה ולא עושה מעשה הוא ומתני' בשומר תלוש: מבבל דאיפא דלא אביל מן התורה ואביל מהלכות מדינה. מרלא תנא אלו אוכלין נתקמא ומאי ניהו או עושה במחובר בשעה שאינה גמר מלאכה או עושה בתלוש בשעה שנגמרה מלאכתו או דבר שאין גדול מן הארץ: אימא סיפא ואלו שאינן אוכלין. וקתני הכי מאי אינן אוכלין אי נימא שאין אוכלין וכו': אלא לאו שאינם אוכלין כלל. ומושלם מן קרן מן התורה התורה דתני ברישא דאשמעינן דאיפא אחרינא דאביל ולא מן התורה במשמר תלוש עד שלא נגמרה מלאכתו למעשר קאמר דכיון דאינו עושה מעשה לא אביל מן התורה ואביל מהלכות מדינה וכי' משמר: מתנני' שומר חנם נשבע על הכל. על כל המאורעות הכתובות בשאר שומרים לחיוב הוא נשבע שפך עגלתו לו ופסור ולקמן בהשואל (ר"ה ד"ד) ליה לכולהו מתני' מקראי על כפל. וגיבה ואבירה ואנוסין: גמ' מי איפא דלית ליה ארבעה שומרי. על קרן ארבעה מיני שומרין אשכחן מאן תנא שוכר כשומר שכר דמי. דקתני מתני' בתרתייהו פטורין מאונס ומשלמין גניבה ואבירה: ר"ה היא. כדמפרש ואזיל: רבה בר אבבה תנא מתני' שוכר כיוצא משלם ר' מאיר אומר כשומר שכר ר' יהודה אומר כשומר חנם: חותא. בהמות

ש"י. החליקה: ה

ובא

זאב וטרף. בשעת משלחת זאבים ור' יהודה היא דאמר זאב אחר אונס: **אי** הכי אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו באונס הוא. וא"ת לאביי נמו דמוקי לה בעדנא דעיילי אינשי מי ניתא וכו' מאי אמר אהי וכולי להוציל חייב אלקמא תחילתו בפשיעה הוא וי"ל דלא חשיב ליה פשיעה אלא גניבה ונייהו ויש ללמוד מכאן תחילתו ודכעין גניבה ואבידה וסופו באונס דפטור ומתא דאמר רב באבידא רב באבידא דלעיל דף

הא נטר כדנטר אינשי. ואין אבידה אלא אונס. בחגיזי מותא. שומרי העיר בלילה שכל סמוך אנשי העיר עליהם לשמור גופם וממנום הנהו דנאי בעו נטרותא. ויתרתא: **ארי** ודרם. ארי דרכו לדרוס הבתמה במקום שמוצאה ודרך זאב לטרופה היה והלוחיקה במקום שהוא בטוח ושם הורגה: **מאי לא וכו'**. אפי' חייב: **א"ל** **אמאי פטור**. כי אין יכול להצילנו תחילתו הנהו בפשיעה. גבי כל מקוץ פסוקי

וקלים דהוא יכול להצילי שרתי הניחם ובהו לו וסופו נמו דנאי דמוקי חוק בא עליהן שאם היה שם לא היה יכול להצילי והו"ל אונס מיהו תחילתו בפשיעה הנהו דחייבי דחכי פסקיני הלבתא בהמפקדי (לעיל דף מב.). **דשפע קול ארי וקל**. מאימנו שאונס הוא: שומר חנם יש לו לקדם בחנם. ולא לשבור אנשים ושומר שוכר יש לעילי לשבור: עז כתי דמיחם. **גבי בהמות**: והיכן מציענו. דקא רמי' עליה לשבור אנשים משלה לכושא דחיתוקא. מושר בהמותו שומכי בתן כפר ולמודות בביתו: לשרתא ויתרתא. שלא דצוקי לזוועי אחר בהמות קונתה: **מאי כפרא** לחו הא דרבה. דאמר לעיל דחכי נטר כדנטר אינשי הנהו אינדך (אונס ופטור): **להכי** יהי דף וכו'. והיה דלאו פשיעה הוא אונס נמי לא הוי והו"ל פשיעה אבידא גבי כל פריש: **מאי כפר אחתיהו**. כלומר בתן עמך ואומתך: שבו. שם הנגב לטסי' מזויני' הנהו תיבית. לשלם הואיל והושר הנגב ולא יפסיד כלום עליו לטורח אחר הנגב דעל שריציא מיהו: עושה נמו דילי. פריש והיינו פליגי דהא רותיא שומר חנם היה ותיבית רב נחמן לשלומי: דפרמוקא. אנשי השלטון היו שם: **מתני'** בשעת משלחת זאבים. שהיה רעה משלחת גבוירת המלך קונתה היא דיל פדון אחר: הלפסום. גרסי' וחד לטסם קאמרו הכרדלים. פרישי' שלבעי: **סיפסא**. עינה קרבת או העמידה כקצין בתמה ובחורף ביציא לענות נפש במדבר (ל מרבהם לסקפא נפש עולתה עמ' צוקי. אוקומקא בפ' פשיעה. לעיל דף לו) תקפתו ועלתה לצוקין דריס חרין ובגודיה: **גב' האי כפר נפשיה**. הלפסיס ע"מ כן בא וא חירגא ו להרזו דן וקח ממנו אכל ורעהו אין לו למסור נפשו על בן אשכנזי רועה. לגנב קודם שנטל הימנו כלום ויזומנו וחרפה אמר לו **נגבא סרא**. מוסרד רבאש (שמות טו) מתרגמי' וסרי ובתשרי האנאונים ראיתי סרא פושע:

הא נטר כדנטר אינשי. ואין אבידה אלא אונס. בחגיזי מותא. שומרי העיר בלילה שכל סמוך אנשי העיר עליהם לשמור גופם וממנום הנהו דנאי בעו נטרותא. ויתרתא: **ארי** ודרם. ארי דרכו לדרוס הבתמה במקום שמוצאה ודרך זאב לטרופה היה והלוחיקה במקום שהוא בטוח ושם הורגה: **מאי לא וכו'**. אפי' חייב: **א"ל** **אמאי פטור**. כי אין יכול להצילנו תחילתו הנהו בפשיעה. גבי כל מקוץ פסוקי וקלים דהוא יכול להצילי שרתי הניחם ובהו לו וסופו נמו דנאי דמוקי חוק בא עליהן שאם היה שם לא היה יכול להצילי והו"ל אונס מיהו תחילתו בפשיעה הנהו דחייבי דחכי פסקיני הלבתא בהמפקדי (לעיל דף מב.). **דשפע קול ארי וקל**. מאימנו שאונס הוא: שומר חנם יש לו לקדם בחנם. ולא לשבור אנשים ושומר שוכר יש לעילי לשבור: עז כתי דמיחם. **גבי בהמות**: והיכן מציענו. דקא רמי' עליה לשבור אנשים משלה לכושא דחיתוקא. מושר בהמותו שומכי בתן כפר ולמודות בביתו: לשרתא ויתרתא. שלא דצוקי לזוועי אחר בהמות קונתה: **מאי כפרא** לחו הא דרבה. דאמר לעיל דחכי נטר כדנטר אינשי הנהו אינדך (אונס ופטור): **להכי** יהי דף וכו'. והיה דלאו פשיעה הוא אונס נמי לא הוי והו"ל פשיעה אבידא גבי כל פריש: **מאי כפר אחתיהו**. כלומר בתן עמך ואומתך: שבו. שם הנגב לטסי' מזויני' הנהו תיבית. לשלם הואיל והושר הנגב ולא יפסיד כלום עליו לטורח אחר הנגב דעל שריציא מיהו: עושה נמו דילי. פריש והיינו פליגי דהא רותיא שומר חנם היה ותיבית רב נחמן לשלומי: דפרמוקא. אנשי השלטון היו שם: **מתני'** בשעת משלחת זאבים. שהיה רעה משלחת גבוירת המלך קונתה היא דיל פדון אחר: הלפסום. גרסי' וחד לטסם קאמרו הכרדלים. פרישי' שלבעי: **סיפסא**. עינה קרבת או העמידה כקצין בתמה ובחורף ביציא לענות נפש במדבר (ל מרבהם לסקפא נפש עולתה עמ' צוקי. אוקומקא בפ' פשיעה. לעיל דף לו) תקפתו ועלתה לצוקין דריס חרין ובגודיה: **גב' האי כפר נפשיה**. הלפסיס ע"מ כן בא וא חירגא ו להרזו דן וקח ממנו אכל ורעהו אין לו למסור נפשו על בן אשכנזי רועה. לגנב קודם שנטל הימנו כלום ויזומנו וחרפה אמר לו **נגבא סרא**. מוסרד רבאש (שמות טו) מתרגמי' וסרי ובתשרי האנאונים ראיתי סרא פושע:

1 לו. ושם אפי' שומר שוכר שמסר לשומר חנם
2 פטור לפי שסוד לבן דעת אין ראה דאפילו סבר
3 רב תחילתו בכעין גניבה ואבידה וסופו באונס
4 חייב אפילו הכי פטור דאין לט' לומר שוואי
5 שומר חנם לא ישומר מגניבה ואבידה רק
6 מפשיעה והנהו ליה תחילתו בכעין גניבה ואבידה
7 אלא חנם בן דעת רגיל לשמור הרבה אפילו
8 מדרים שאינו חייב פטור דאין לט' לומר לשומר
9 חנם ופטוריה מפשיעה פטור דלא חשיב תחילתו
10 בפשיעה הנהי:
11 **אינשי** לך לעבורי חסדיא. נראה דלא חשיב
12 לה פשיעה מהאי שריתא אלא כעין
13 גניבה ואבידה ומחייב משעמא דארעא דחכי
14 יהי לך אנרא דחיתר נטרותא ויתרתא כרב
15 חסדא ורבה בר רב הונא דמדייני ליה הכא ואתי
16 שפיר כדאמר רב טרמי' מויתי עמא שרבי
17 לפטור מדרבה דאם לא כן אמאי צווחו דמילתא
18 דפשיטא הוא שוקן חייבים דאפילו שומר חנם חייב
19 וסבר רב פפי דהכא כרבא דפרק הבונס (ביק דף
20 נה.) דאמר משום דאינשי לך לעבורי חרא פיעו
21 לאו פשיעה היא ולא כרב כהנא דאמר התם
22 דהוי פשיעה גבי נפלה לגינה: **אמר** רבה התם
23 גברי דפרמוקסי הוו. אפילו גרסי רבא אתי שפיר
24 אע"ג דרבא מוקי בהנזיל קמא נש (דף קח)
25 מילתא דרב הונא בר אבין שקדם ונשבע אבל
26 היכא דלא נשבע אפילו שומר חנם עושה עמו
27 דין ואינו נשבע הכא לדברי השואל משיב עליה
28 לא סבירא ליה: **ד"ל** ורבה הנגב היה חייב כיון
29 ליה. והשתא אפילו לא הושר הנגב היה חייב כיון
30 דפשו ולא נקט נקרא הובר הנגב אלא משום
התלמידים שהיו כסדרים ממשום דהובר הנגב
היבית:
סינפסא ומתא אינו אונס. תימה דפשיטא
דפשיעה נמודה הוא וי"ל דקמיל
דאפילו יש תלות ולומר שמתא גם שבילי דבר
אחר אפילו הכי חייב דלא היה לו לסנפסא:
אימא

1 לקמיה דרב פפא חייביה אמר ליה מאי תוה לי למעבד
2 **א"ל** אבעי לך לעבורי חרא חרא **א"ל** דעת ביה כפר אחתיהו דמצי
3 למעבד חרא חרא **א"ל** כפר צווחו קמאי דקמך ולא איפא דאשגח בהו איבו אפקיד מיתאנ בי רותיא אזל שבו שמטייה מיניה
4 לסוף הופר הנגב אתא לקמיה דרב נחמן חייביה לימא פליגא דרב הונא בר אבין דשלח רב הונא בר אבין נגנבה באונס ואח"כ
5 הופר הנגב אם שומר חנם הוא רצה נשבע רצה עושה עמו דין אם שומר שוכר הוא עושה עמו דין ואינו נשבע אמר רבא
6 התם גברי דפרמוקסא הוו קיימי דאי רמא קלא הוו אתו ומצלין ליה: **מתני'** זאב אחר אזנו אונס שני זאבים אונס רבי יהודה
7 אומר בשעת משלחת זאבים אף זאב אחר אונס שני פלבים אינו אונס ודוע הנבלי אומר משום רבי מאיר מרוח אחת אינו
8 אונס משתי רוחות אונס הלפסיס הרי זה אונס הארד הדיוב והגמור וההפדלם והתנחש הרי אלו אונס אימתי בזמן שפאו מאליתן
9 אבל הוליקן למקום גודויה תיהו ולסטים אינו אונס מתה דברקה הרי זה אונס סנפסא ומתה אינו אונס עלתה לראשי צוקין ונפלה
10 הרי זה אונס עלתה לראשי צוקין ונפלה ומתה אינו אונס: **גב' והתנאי** זאב אחר אונס אמר רב נחמן בר יצחק התיא בשעת
11 משלחת זאבים ורבי יהודה היא: הלפסיס הרי זה אונס: אמאי לוקי גברא להדי גברא אמר רב בלכסיס מזויני' איבעיא להו
12 לסיסם מזויני' ורועה מזויני' מהו מי אמרינן אוקי גברא להדי גברא או דלמא האי מסר נפשיה והאי לא מסר נפשיה מסתברא
13 דהאי מסר נפשיה והאי לא מסר נפשיה אמר ליה אפי' לרבא אשכחיה רועה ואמר ליה נגבא סרא דרוכתא פלגיא ותיבין

כך וכך אנשים. עמנו במקום שאנו רועים שם ואם תבא לגולל תמות: וזקתא. קלעים המקלעים באבן: פסיקא לו. פסוקות וקבועות עלינו להיות עמנו בכל יום. תרי הוליקו. שהוכיח לו המקום שהבהמות עם והשיאו לבא על יד שגדיפ: **מתני'** כל המתנה על מה שכתוב בתורה וכו'. בתנאי קודם מפרש לה: כל תנאי שיש בו מעשה בתחילתו. שהקדים מעשה שעליו לעשות ולתנאי שהוא שואל ממנו כגון תרי מעשה וזה שקל אם תעשה דבר פלוני דלא דמי לתנאי בני דבני יראובן אם יעברו ונתתם (במכור לב) היינו תנאי קודם למעשה אם תעשה לו החרב הזה שזכור אירעה צאנך (בראשית ל) היינו תנאי ששואל ממנו קודם למעשה שעליו לעשות: תנאו בפל'. והוי מעשה במקום ואפי' שלא קיים בעל התנאי את התנאי: וכל תנאי שאפשר לו לקיימו אינו תנאי קיים. אם תנאו קודם למעשה הוא את אי אפשר לקיימו תנאו בטל והמעשה קיים ובתנאי מפרש ליה: **גמ'** דבדך שבבבא. שאר וכוסת: אפילו תימא. רישא דקתני מתנה שומר חכם לחיפטר משבועה ר"מ והאי לאו מתנה על מה שכתוב בתורה הוא אלא שאמר לו אי אפשר להיות שומר שלך אלא בכך ושומר לא נהיה לשמירה עד דמשיך לבהמה והאי כי משיך בכך פירש על מה שאין לו עליו שבועה ולא שיעבד נפשיה ליה ליה תורת שומרו אלא למקצת ולמה שירד ירד אבל המקדש את האשה מבי אמר ליה דרי את מקדשת לי אי מתנה שומר חכם אמר ליה על מה שאין ליך עליו מתנה על מה שכתוב בתורה דאין אישות לחצאין וכי תפיס קודשין לגמרי תפיס והוה מתנה על מה שכתוב בתורה: כדבירי. בתמיהו ז' דבירי ר' יהודה בן תימא דקתני דאפשר לקיימו הא אי אפשר לקיימו תנאו בטל: כמפליגה כדבירי. שאין בלבו לשום תנאי אלא להקטינה בעלמא מדרקיה ודוקה אותה כדבירי: **מתני'** נמי דיקא. ודיקא. אלא כרבי יהודה בן תימא:

א"מ"א סיפא פל תנאי שיש מעשה בתחילתו תנאו בטל אתאן לר' מאיר. ה"קא משמע דלא כפי' הקונטרס דפי' בסוף פרק מי שאחזו (גיטין פ"ז ע"ה. ר"ה משום) דאפילו רבנן דרבי מאיר מורו דבעינן תנאי קודם למעשה גבי הא דקאמר אילא אמר רבא משום דהוי מעשה קודם לתנאי: א"מ"ר רב נתנן בר יצחק מתני' נמי דיקא כו'. וא"ת מאי קמיל רב נתנן קמא כר א"מ"ר ליעל זו דרבי ר' יהודה בן מייך איתר' ועוד מה שיקר דיקא מה שהוא בתנאי ואיכא למימר דלא שמיע ליה דרב ושיקר נמי דיקא כיון שאינו בפרש משנה אבל קשה דהוה ליה למיתני כל שאי אפשר לו לקיים תנאו בטל כל מייך ודריש' ונראה לומר (ועוד) דרב נתנן הוה ידע ליה דרב דאיתר' ומפרש מגליה לרב דמתניתין פותיה דהא איכא למימר דאית' בסבילי עלקא וקאי ארישא דקתני כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל ויהיב טעמא משום דכל תנאי שאפשר לקיימו בסופו דוקא הוי תנאי קיים אבל מתנה על מה שכתוב בתורה שאי אפשר לו לקיימו תנאו בטל והתנה על מעשה מתחילתו תנאו בטל דוקא התנה עליו מתחילתו תנאו קיים שהתנאי קודם למעשה ודייק דאיתאי כרבי יהודה בן תימא מדקתני כל דאי סימנא דרישא הוי לא אהו ליה דמתני' אבל וואם אפשר לקיימו בסופו והתנה עליו מתחילתו תנאו קיים אלא דאי סיפא מילתא באפי' נפשיה הוא וישו חידוש אהא לאשמעינן אם כן דאי אהא למיזר אפשר אפי' לא לא אפשר את ר' כהני שמואל איז נראה לר' כולל לכך כה בתבתי:

הדרן עלך השוכר את הפועלים

השואל את הפרה: (שייך לעי' פ"ה במשיכה ובעלים באמירה. ה"ק ריב"ם דאמר לקמן בפיסקין דף ע"ז. ט) שאלא טבא כשאלה בבעלים דמו משמע דשאל בעידן עבדייתיהו לא הוי שאלה בבעלים ויל' דלא דוקא בעידן עבדייתיהו אלא בשעת הליכתו או אפילו זמנים עממן לילך ולעשות חשוב בעידן עבדייתיהו אבל ודאי משעת אמירה של קודם פסק מלאכה לא חשוב שאילה בבעלים כדאמרינן בס"פ האומנין (לעיל דף פ"א) לסוף איגלאי מילתא דההיא שעתא שברא הוי שמי ואל הוי פשיעה בבעלים:

תנן

מתחילתו תנאו קיים דתנאי תרי זה גיטין ע"מ שמתעלי לרקיע על מנת שתהיה ליהום על מנת שתבלעני קנה של מאה אמה על מנת שתעברי את הים הגדול ברגליך נתקיים התנאי תרי זה גמ' לא נתקיים התנאי אינו גמ' רבי יהודה בן תימא אומר קנה גמ' פלל א"ר יהודה בן סאפו והתנה עליו לקיימו בסופו דיקא דקתני כל שאפשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו לקיימו בסופו דיקא דקתני זה גמ' רבי יהודה בן תימא אומר רב נתנן אמר רב הלכה כרבי יהודה בן תימא אמר רב נתנן בר יצחק מתני' נמי דיקא דקתני כל שאפשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו מתחילתו תנאו קיים הא אי אפשר לו לקיימו תנאו בטל שמע מיהא:

הדרן עלך השוכר את הפועלים

השואל את הפרה ושאל בעליה עמה או שכר בעליה עמה שאל הבעלים או שכרן ואחר כך שאל את הפרה ומתה פטור שצאמר אם בעליו עמו לא ישלם

תנן התם ארבעה שומרים. משום דאיתיה במתניתין קרא דואם בעליו עמו וגו' נטר למימר
מנא דמי עד הקא:

שומר חנם נשבע על הכל. לא חשיב פשיעה דבהא כולוהו חייבים והשואל משלם את
הכל מה שחובה בפרשה אבל רמתה מחמת מלקא בה בין ששאל יש לו רשות
לעשות בה מלקא פטור.

- 1 דקניימא באגם. לא בעי למימר היכא דון
- 2 אותה שאין כל הנאה שלו שיהא
- 3 פטור לדלועלם חייב באונסין קלא ח"ק אפי' שואל
- 4 שקל הנאה שלו כגון דקנימא באגם אינו משלם
- 5 אלא קרו:
- 6 למאן דאמר דבהה תורה כלשון בני אדם
- 7 כו. אע"ג דלדידה דרשינן בכל מקום
- 8 לכד מחיבא דלא מיסתבר דפי' בפ"ב (לעיל דף
- 9 לא: ד"ה הברוח) ה"ו לא מסתבר לרבות אבידה
- 10 בין דכתיב כלשון נגיבה ואתי לן למימר דבהה
- 11 תורה כלשון בני אדם: אלא אביו ואמו
- 12 דסקמא משמע שניהם באחד. והא דכתיב (דברים
- 13 כב) יחדו בשעטנו איצטרך לשתי תכופות ויחדו
- 14 דלא תחרשו (שם) איצטרך דאי לאו יחדו היא
- 15 אפילו אין קשרים במחרישה אלא שמונהיב
- 16 בבת אחת או אפילו בזה אחר זה ורבי יוחנן נמי
- 17 דאמר עד שיפוטו לך הכתוב יחדו לא מהתם
- 18 יליף מדאיצטרך התם למיכתב יחדו דהא
- 19 איצטרך דפי' אלא מסרבא קאמר דהה משמע
- 20 הכי
- 21 דאפשר

אבן שאל את הפרה ואחר כך שאל את הבעלים
או שכתן ומתה חייב שנאמר בעליו אין עמו שלם
ישלם: גמ' מוקמתי סיפא ואחר כך שאל את הפרה
מקלל דרישא דקתני עמה עמה ממש עמה ממש
מו משפחת לה פרה במשכה ובעלים באמורה
איבעיה אימא גזון דקניימא פרה בחרו דשואל
דלא מחבריא משיכה איבעיה אימא דאמר ליה את
נגדך לא תשא לעד שעת משיכת פרתך תנן התם
ארבעה שומרים הם שומר חנם והשואל נושא שכר
והשוכר שוכר חנם נשבע על הכל והשואל משלם
את הכל נושא שכר והשוכר נשבעין על השבועה
ועל השבועה ועל המתה ומשלמים את האבידה
ואת הגניבה מנא ה"מ דתנו רבנן פרשה ראשונה
נאמרה בש"ח שניה בשומר שכר שלישית בשואל
בשלמא שלישית בשואל מפורש וכי ישאל איש
מעם רעהו ונשפר או מת בעליו אין עמו שלם
ישלם אלא ראשונה בשומר חנם שניה בשומר שכר
איפוך אנא מסתברא שניה בשומר שכר שכן חייב בגניבה ואבידה אדרבה ראשונה
בשומר שכר שכן משלם תשלומי כפל במוען מענת גנב אפילו הכי קרנא בלא שבועה
עדיפא מנפילא בשבועה תדע דהא שואל כל הנאה שלו ואינו משלם אלא קרו והשואל
כל הנאה שלו והא בעיא מווני דקניימא באגם והא בעיא נטירה בנטרא מתא ואיבעיה
אימא לא תימא כל הנאה שלו אלא אימא רוב הנאה שלו ואיבעיה אימא בנשאלת
פלים נושא שכר והשוכר נשבעין על השבועה ועל המתה ומשלמים את
האבידה ואת הגניבה בשלמא גניבה דכתיב אם גנב וגנב מעמו ישלם לבעליו אלא
אבידה מנא לן דתניא אם גנב וגנב אין לי אלא גניבה אבידה מנן ת"ל אם גנב וגנב
מפל מקום הניחא למאן דאמר לא אמרינן דפרה תורה כלשון בני אדם אלא למאן
דאמר אמרינן דפרה תורה כלשון בני אדם מאי איפא למימר אמרי במערבא קל וחומר
ומה גניבה שרקובה לאונס משלם אבידה שרקובה לפשיעה לא כל שכן ואידך מילתא
אימא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא והשואל משלם את הכל בשלמא שבועה ומתה
דכתיב וכי ישאל איש מעם רעהו ונשפר או מת אלא שבועה בשואל מנא לן וכי תימא
גילף משבורה ומתה מה לשבועה ומתה שכן אונסא דסליק אדעתא הוא תאמר בשבועה
שילף אונסא דלא סליק אדעתא הוא אלא נאמרה שבועה ומתה בשואל ונאמרה שבועה
ומתה בשומר שכר מה להלן שבועה עמו אף פאן שבועה עמו איפא למיפוך מה לשומר
שכר שכן לפטור תאמר בשואל שכן לחייב אלא בר' נתן דתניא ר' נתן אומר או לרבות
שבועה האי או מיבעיא ליה לחלק דסד"א עד דמיתברא ומתה לא מחייב קמ"ל הניחא
לר' ונתן אלא לר' יאשיה מאי איפא למימר דתניא איש אשר יקלל את אביו ואת אמו
אין לי אלא אביו ואמו אביו בלא אמו אמו בלא אביו מנן ת"ל אביו ואמו קלל אביו קלל
אמו קלל דברי רבי יאשיה רבי יוחנן אומר משמע שניהם באחד ומשמע אחד בפני עצמו

אבן שאל את הפרה וכו'. אשמעין אע"פ שהיה עמו בשעת אונסה לא היה שאלה
בבעלים לאיפסורי אלא אם כן היה עמו בשעת שאלה ותעמו מפרש בגמרא: **גמ'**
ובעלים באמריה. משאמר לו הרי פרתו ואני נשאלין לך הרי גופו שאלו לו ופרה אבתו
ובעלים ואחר כך שאל פרה: נשבעין. שכן הוא
מיחסרא משיכה ועל כן הוה ליה שאל
שלא פשעו בה ושלא שלחו בה יד: פרשה
ראשונה. ג' פרישות הן מסוכות כי יתן איש אל
רעהו כסף או כלים לשומר (שם) ובה פטר
על הגניבה דכתיב (שם) שנתוב בתי וקח פטר
שטוען שנגנבה חיימוו דכתיב (שם) ונקרב בעל
הבית אל האלהים ואקיימא לשבועה שנשבע
שלא שלח בה ידו ואחריה כי יתן איש אל רעהו
חומר או שור או שה חייב על הגניבה ופטר
על האונסין בשבועה דכתיב (שם) ומת או נשפר
או נשבע בשבעת ה' תהיה וגו' וגנב ונגב ישלם
ורשלישת וכי ישאל ויחייב בה מנן האונסין
כשאין בעליו עמו ופטר בה מרובה: מפנין עקבת
גנב. טוען שנגנבה חיימוו ונמצא שהוא עצמו
נגנב חייב בה כפל בפרשה ראשונה דכתיב אם
לא ימצא וגנב וסמין ליה על כל דבר פשע
ישלם שנים ואוקיימא כפי מרובה (כ"ק דף סו)
אם לא ימצא כמו שאומר אלא הוא עצמו גנב
ישלם שנים וכוונן שנשבע תחילה לשקר שנגנב
אבל באו עדים חייב שנים שנשבע תחלה לשקר אינו
משלם כפל דכתיב קורב אם ימצא וגנב וכבר
נשבע ונקרב בעל הבית אל האלהים לשבועה
על כל דבר פשע אשר ירשיעון ודינן בעדים
ישלם וכוון דחומרא היא שדייה לךך
פרשימא אשומר ויחייב דאילו פרישה שניה ליכא
כפל דהא מחייב ליה בגניבה ואבידה ויכתי שיען
נגנבה מחייב עצמו פקדן: אפילו הכי. חמורה
שניה מראשונה דקראן בלא שבועה שהשניה
מחייבתו עולמא כתיב כתיב לא ימצא וגנב אלא
נשבע לשקר זה חמורה מן הראשונה שפטרטו
מלשום קרו אם לא באו עדים שהוא גנב
אע"פ שמחייבו כפל לאחר שנשבע לשקר
וכאו עדים וכלי שבועה אין שם כפול: תדע.
דהא עדיפא כפל לאחר שבועה: דהא שואל כל
ונחייביה כפל לאחר שבועה: דהא שואל כל
הנאה שלו. שפחחם הוא עושה מלאכתו וכו הדי
לו להחמיר יותר ויחייב על טענת גנב קרו בלא
שבועה ולא פטור בשבועה כדי להביאו לדי
כפול: דקניימא באגם. כלומר יש שואל שבכל
הנאה שלו כגון שהיה אגם סמוך לו רוב הנאה.
אשנא נתון שכן: ואיבעיה אימא בנשאלת פלים.
כל הנאה שלו דלא בעי מוניי ונשמירי בביתו
חנם: הניחא למאן דאמר כו' פלוגתא היא באלו
מציאות (לעיל דף לא): ואידך. מאן דאמר לא
דברה תורה כלשון בני אדם: שכן אונסא דסליק
אדעתא הוא. וכל מנת פן שילימא דלא אתי
על מנת שלא אתחייב בשבועה ומתה תאמר
שבועה דלא הוה ליה לאסוקי אדעתיה
ולאתגמיה מה לשומר שכר. אם שהוה בו שבועה
לשבועה ומתה: שכן לפטור. השדה אותה לך
והיא ניקח ליה כיון דשבועה ומתה פטורה
שכן דשבועה שפיר פטר ליה. להשוותו

לכן בשואל לחייב והא איפא למיפוך מה לשבועה ומתה דסליק אדעתא הוא: ונשפר. או מת: הניחא. הא דלא מיבעי לך או לחלק לרבי יוחנן דלא יד לחלק ואומר דנשפר
ומת הוי משמע או האי או האי מצי למדרשה לרבות שבועה: אביו קלל אמו קלל. בתחילתו סמך קללה לאביו בסופו סמך קללה לאמו:

[דף ח' ע"א]

אינה היא המדה.

סבר בר קפרא רבבי שמעון בן לקיש, רבבי שמעון בן לקיש אמר: מדברי רבי אליעזר ורבי יהושע וקשיא דבר קפרא על רבבי יוסי, והדא רבבי מאיר אמר: מדבריהם למדנו.

אמר רבי אבין: רבי מאיר פדעתייה, רבבי מאיר מהמיר מדבריהם פדברי תורה.

אין אשכחן רבבי מאיר מהמיר מדבריהן פדברי תורה? אמר רבי הנגה: פיי דתנינן תמן: הרוצה פתם הרי זו מקלקלת והוששת משום זוב; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: אין פכתמים משום זוב.

תמן תנינן: חבית של תרומה שנולד ספק טמאה, רבי אליעזר אומר: אם היתה מנחת במקום תרומה – ניחנה במקום מצנע. ואם היתה מגלה – יכסנה. רבי יושע אומר: אם היתה מנחת במקום המצנע – ניחנה במקום תרומה, ואם היתה מכסה – יגלנה. רבן גמליאל אומר: אל יחדש בה דבר. אמר רבי יוסה בי רבי בון: מדברי שלשתן תלויה אסור לשורפה. חבריא בשם רבי אלעזר: חבית הראשונה פרבי יוסי. השנייה פרבי מאיר. חבריא אמרין: חבית הראשונה פרבי יוסי, ולית רבי מאיר מודה בה. חבית השנייה פרבי מאיר, ולית רבי יוסי מודה בה. אמר לון רבי יוסי: תמוז מה אתון אמרין, חבית הראשונה פרבי יוסי, ברם פרבי מאיר שורפין ופרבי שמעון שורפין. וירבו רבי מאיר ורבי שמעון על רבי יוסה וישרף! ועוד שמעינן מן הדא.

[דף ח' ע"ב]

מן מה דאנן חמיין רבנין עובדא אתי קומיהון ואינן אמרין איזיל תלי.

הן אשכחנן רבבי שמעון אומר: שורפין. הדא דתנינן: מודה רבי ליעזר לרבי יושע, ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה. אמר רבי יוחנן: רבי שמעון שניא.

אין תימר לית לרבי מאיר תלויה, והא תני: תרומה תלויה טהורה – שורפין אותה ערב שבת עם השכה; דברי רבי מאיר, וחקמים אומרים: בזמנה. אמר רבי עזריה קומי רבי מנא: תפתר בתלויה שאין דעתו להשאיל עליה. אמר ליה: וכן אמר רבי יוסי, כל מה דאנן קיימין הכא בתלויה שאין דעתו להשאיל עליה. אבל בתלויה שדעתו להשאיל עליה – הרי זו טהורה. ותני בן, תרומה תלויה שאמרו טהורה היא – הרי זו טמאה, אם אמר הרי אני מניחה על מנת להשאיל עליה – הרי זו טהורה.

מיי כדון? אמר רבי יוסי בי רבי בון: תפתר שגולד לה ספק טמאה עם דמדומי חמה ולית שמוע מינה כלום.

ואתוין אמרין, חבית הראשונה כרבי יוסי, ולית רבי מאיר מודה בה. והתני, במה דברים אמורים? בבור שיש בו כדי להעלות, אבל בבור שאין בו כדי להעלות, אפלו כל שהוא אסור לטמאות. ואין כרבי מאיר היא, בור שיש בו כדי להעלות, והיא בור שאין בו כדי להעלות, אפלו כל שהוא אסור לטמאות. ועוד מן הדא, דתנינו, אמר לו רבי יוסי: אינה היא המדה. לית בר נש אמר 'אינה היא' מכלל דו מודה על קדמייתא. מיי כדון:

אמר רבי יוסי בי רבי בון:

[דף ט' ע"א]

תמן כדי לחום על נכסיהן של ישראל. והכא מאי אית לה?

אפילו הכא אינו מפסיד לישראל כמון? שהוא צריך לשרף עצים בפני עצמן וזו בפני עצמה! להפסד מרבה חשו להפסיד ממעט לא חשו.

אמר רבי חנניה קומי רבי מנא: תפתר כמאן דאמר מדברי רבי עקיבה, מדברי רבי חנניה סגן הפהנים, ולית שמוע מינה כלום.

רבי זעירא רבי אילא, תריהון בשם רבי אלעזר: חבית הראשונה כרבי יוסה. והשניה: בין כרבי מאיר בין כרבי יוסי. אמר רבי זעירא קומי רבי מנא: לית הדא פליגא על רבי יוסי. אמר ליה: ודלא כרבי יוסי נימר ודלא כרבי מאיר.

לפי שמצינו רבי יוסי שורף תלויה בכל מקום. אמר רבי מנא: אזלית למיסרין, ושמעית רבי זריקן בשם זעירא, רבי מאיר שורף תלויה בכל מקום. ואמרית ליה: אפלו בגון הדיא שהיא תלויה דבר תורה? ואמר לי: אין, אגא פתת לה שנטמאת מדור עבו"ם. מה בינדך? תני, מדור עבו"ם תולין. רבי יוסה בי רבי יהודה אומר: שורפין.

רבי חונה בשם רבי זעירא, רבי מאיר שורף תלויה בשאר ימות השנה. והא תני כן, תרומה תלויה טמאה – שורפין אותה ערב שבת עם השכה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: בזמנה. וישורף בשחרית! תפתר שנתעצל ולא שרף, תדע לה שהוא כן, דתני, טמאה, לא משנתעצל ולא שרף.

אמר רבי אבא כרי אחיה דרבי יוסי: תפטר שנוולד לה טמאה באותה שעה, ולית שמע מינה כלום.
אמר רבי יוחנן: רבי שמעון ורבי יושע שניהון אמרו דבר אחר.

אמר רבי אילא: רבי שמעון דכבורות ורבי יושע דתרומות, לא דין מודה לדין ולא דין מודה לדין.
אמר רבי זעירא:

[דף ט' ע"ב]

מסתברא רבי שמעון יודה לרבי יושע. אמר רבי בון בר הניא לרבי זעירא: על דעתך דתימר, רבי שמעון יודה לרבי יושע, והא תנינן אכל היאך נשרף תלויה עם הטמאה, מודה רבי ליעזר לרבי יושע ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה. וישרף שתיקה באחת. מהורה היא דבר תורה, אתה הוא שגזרתה עליה שרפה-טמאה,

מכל מקום, לא נפסקה בהפסח הדעת? לא כן אמר רבי יוחנן: הפיע דבר תורה. אהוית דם כרבי שמעון – תורה. חבית השנייה כרבי מאיר – תורה, אינה כן! אלא משמרה הוא שלא תגע בטירות אחרות. התיב רבי יצחק בריה דרבי הנה בתובה: הגע עצמך שהיתה נתונה על גבי הגחלים. אמר ליה: לכשיתגנה.

אמר רבי מנא לרבי שמאי: אתון אמרין רבי שמעון יודה לרבי יושע. אפילו רבי יושע, לית הוא רבי יושע? אמר ליה: תניין אינון. תמן רבי מאיר בשם רבי יושע, ברם הקא רבי שמעון בשם רבי יושע.

תמן תנינן, הככור שאהו דם, אפלו מת – אין מקיזין לו את הדם; דברי רבי יהודה. ותקמים אומרים: יקוין ובלבד שלא יעשה בו מום, אם עשה בו מום – תרי זה לא ישחט עליו. רבי שמעון אומר: יקוין אף על פי שהוא עושה בו מום.

רבי אבהו בשם רבי לעזר: אתיא דרבי יודה פרבן גמליאל. דרבניו כרבי אליעזר, דרבי שמעון כרבי יושע. תני בשם רבי שמעון: יקוין אף על פי שהוא מתבונן לעשות בו מום, ואתיא כרבי יושע אחראי.
אמר רבי בון בר הניא קומי רבי זעירא: תפטר בקדשים שהוא חייב באחריותו כרבי שמעון.

רבי אבהו בשם רבי שמעון כן לקיש: טעמא דרבי יודה – "לא תאכלנו על הארץ תשפכנו פנים" (דברים יב, כד) לא התרתי לך את דמו

[דף י' ע"א]

אלא בשפיכה. התיב רבי אבא כרי אחוה דרבי יוסה: והכתיב אף בפסולי המקדשין בן, "לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים" (דברים יב, כד). אמר רבי חייה בר אבא: להכשיר איתאמרת. מה הפנים מכשירין, אף תדם יהא מכשיר. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: שניהן מקרא אחד הן דורשין, "תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בו" (ויקרא כב, כא). רבי שמעון אומר: בשעה שהוא לרצון – אין את רשאי לתן בו מום, ובשעה שאינו לרצון – אתה רשאי לתן בו מום. ותכמים אומרים: אפילו כלו מומין – אין את רשאי לתן בו מום.

הדרן עלה 'אור לארבעה עשר

[דף י' ע"ב]

פירק שני

הלכה א' מתני' – כל שעה שהוא מתר לזבל – מאכיל לבהמה ולחיה ולעופות, ומכרו לנכרי, ומתר בהנאתו. עבר זמנו – אסור בהנאתו. לא יסיק בו תנור וכירים.

רבי יודה אומר: אין בעור חמין אלא שרפה. ותכמים אומרים: מפרר וזורה לרוח או מפויל לים:

גמרא – אמר רבי אימי: מאן תנא כל שעה שהוא מתר לזבל מתר להאכיל אסור לזבל אסור להאכיל? רבי מאיר! ברם פרבי יודה, חמישית, אף על פי שהוא אסור לזבל – מתר להאכיל. התיב רבי בא: והתנינן 'שאור ישרף והאוכלו פטור', ואמר רב הונא בשם רבי: מתר להאכילו לכלבים!?

אמר רבי יוסה: מה אתינן מיתני כל חמין? לא! שעות. מאן תנא שעות? רבי מאיר.

אמר רבי בון בר חייה קומי רבי זעירא: זאת אומרת שמתר להאכילו לבהמת הבקר. התיב רבי ירמיה, והתנינן מפרר? סבר רבי ירמיה, בפרות. אמר ליה רבי יוסה: לא אמר אלא מפרר. מכיין שפיררו בטל.

ואיידא אמר דא? לא יאכל חמין היום אפילו לכלבים. הרי זה בא לאוסרו בהנייה מה אנן קיימין? אם לכלבו, ההני אסור הנייה, אלא פי נן קיימין אפילו לכלב אחרים. זאת אומרת שאסור להאכילן לבהמת הבקר.

רבי אבהו בשם רבי אלעזר: כל מקום שנאמר: לא תאכל, לא תאכלו, לא יאכלו –

[דף י"א ע"א]

את תופש אפור הנני באפור אכילה, עד שיבא הכתוב ויפרש לך, בשם שפרש לך באבר מן החי ונבלה. וכי מה פרש לנו באבר מן החי? ויבשר בשדה מרפה לא תאכלו לפלב תשלקון אתו" (שמות כב, ל). וכי מה פרש לנו בנבלה? "לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכר לנכרי" (דברים יד, כא).

תני חזקיה, ופליגי, וכי מי אסרו לקלב?

והא פתיב "כל חלב שזר וכשב ועז לא תאכלו" (ויקרא ז, כג). מעתה את תופש אפור הנני באפור אכילה! שניא היא דכתיב "וחלב נבלה וחלב מרפה יעשה לכל מלאכה ואכל לא תאכלהו" (שם ז, כד). והכתיב "רק הדם לא תאכלו". מעתה את תופש אפור הנני באפור אכילה! שנייה היא דכתיב "על הארץ תשפכנו בפמים" (דברים יב, מז). מה הפים מתרין בהננה – אף הדם יהא מתר בהננה. והכתיב "על פן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה" (בראשית לב, לג). אמר רבי אבהו: קיימתיה בגיד הנשה שבנבלות.

והא פתיב "ולדמם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה" (ויקרא כג, יד). אמר רבי אבא מרי אחוי דרבי יוסי: שנייה היא שקבע כתוב זמן. והא פתיב "לא תאכלום פי שקץ הם" (שם יא, מב). אמר רבי: מעט אפור הנני שבו.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: העושה אספלגית משזר הנסקל ומחמין שעבר עליו הפסח – אינו לוקה, שאין לא תעשה שבו מחור. מפלאי הפרם – לוקה. אמר רבי חנינא: "פן תקדש" – פן תוקד אש. מערלה צריכה, עשה לרחקו פתיב, לא תעשה לאוכלו פתיב, לא תאכלו פתיב, לא תיעשה לרחקו לא פתיב.

מתניתא פליגא על רבי יוחנן, מפשמע שנאמר "סקול יסקל השזר", וכי אין אנו יודעין שבשרו אסור באכילה? מה תלמוד לומר "לא יאכל את בשרו"?! בא להודיע, שבשם הוא אסור באכילה – כך הוא אסור בהננה. מה עבד לה רבי יוחנן?

פתר לה בשקדמו

[דף י"א ע"ב]

הבעלים ושחטוהו עד שלא נגמר דינו.

רבי זעירא בעא קומי רבי אבהו: הָכָא תימור הָכִין וְהָכָא תימור הָכִין? אָמַר ליה: הָדָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעֹזֵר. וְהָדָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹהָנָן.

רבנן דקיסרין, רבי אבהו בשם רבי יוחנן: כל מקום שנאמר לא תאכל, לא תאכלו – אין את תופש אסור הנגיה באסור אכילה. לא תאכל, לא יאכל – את תופש אסור הנגיה באסור אכילה. בגין אב שבכלן – וְכָל הַמָּאֵת אֲשֶׁר יוֹבָא מִדְּמֵהָ אֵל אֲהֵל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֹאכַל בְּאֵשׁ תִּשְׂרַף” (ויקרא ו, כג).

תני חזקיה מסייע לרבי יוחנן, ממשמע שנאמר “חלב שור וכשב ועז לא תאכלו” (ויקרא ז, כג) לאי זה דבר נאמר “וחלב נבלה וחלב מרפה יעשה לכל מלאכה” (ויקרא ז, כד)? אפלו למלאכת גבוהה. ממשמע שנאמר “רק הדם לא תאכלו”, לאי זה דבר נאמר “על הארץ תשפכנו בפנים”? מה הפנים מכשירין – אף הדם יהא מכשיר. ממשמע שנאמר: “לא תאכלו כל נבלה”, לאי זה דבר נאמר: “לגר אשר בשעריך תתנה ואכלה”. בא להודיעך גר תושב אוכל בגבולות. ממשמע שנאמר: “וכשר בשדה מרפה לא תאכלו”. מה תלמוד לומר “לכלב תשליכון אותו”. אותו את משליך לכלב ואין את משליך לכלב חליו שנשחטו בעזרה.

מתניתא מסייעא לדין ומתניתא מסייעא לדין. מתניתא מסייעא לרבי אליעזר – “לא יאכל חמין” לעשות את הפאכיל פאכיל. ואתה אומר לעשות הפאכיל פאכיל, או אינו אלא לאוסרו בהנחה? וכשהוא אומר “לא תאכל עליו חמין”, הא למדנו שהוא אסור בהנחה, מה תלמוד לומר “לא יאכל חמין”? לעשות הפאכיל פאכיל; דברי רבי יאשיהו. רבי יצחק אומר: אינו צריך. אי מה שרצים קלים עשה בהם את הפאכיל פאכיל, חמין החמור אינו דין שנעשה בו את הפאכיל פאכיל? ומה תלמוד לומר “לא יאכל חמין”? לא בא הפתוב אלא לאוסרו בהנחה, בגין בן כתיב “לא יאכל”, הא מילא תאכל” לית שמע מינה כלום, והדא מסייעא לרבי יוחנן.

לא יסיק בו תנור וכירים –

[דף י"ב ע"א]

עבר והסיק, יבא פהדא: אם חדש – יתין, אם ישן – יוצן.

תני, רבי יודה אומר: אין בעור חמין אלא בשרפה. דין הוא, מה אם פגול ונתר שאינו בכל יראה וכל ימצא אינו אלא בשרפה, חמין שהוא בכל יראה וכל ימצא, אינו דין שלא יהא אלא בשרפה?

אמרו לו לרבי יודה: כל דין שאתה דן, תחלתו לתקמיר וסופו להקל אינו דין. הא אם לא נתמנה לו אור, יושב לו ולא יבעיר? אמרה תורה "תשפיתו שאור מבתיהם!"

ביוצא בו, אמר רבי יודה: "אשה כי תזריע וילדה זכר", מה תלמוד לומר? לפי שנאמר "ומטאה שבעת ימים וביום השמיני ימול". שומע אני ביוצא חי שהוא מטמא את אמו מטמת לידה. מניין ליוצא מת שהוא מטמא את אמו מטמת לידה? אמר רבי יודה: הרי אני דן, מה אם ביוצא חי שאינו מטמא את אמו ואת הבאין עמו ואת הבא עם אמו לאהל מטמת שבעה – מטמא את אמו מטמת לידה, היוצא מת שהוא מטמא את אמו ואת הבאין עמו ואת הבא עם אמו לאהל מטמת שבעה – אינו דין לטמא את אמו מטמת לידה? אמרו לו לרבי יודה: כל דין, שתחלתו אתה דן לתקמיר וסופו להקל אינו דין. הא אם טהר החי את אמו – יטהר אף המת את אמו? אם לא זכיתי מן הדין? לפיכך אמרה תורה: "זכר" – לרבות את המת. ביוצא בו,

אמר רבי יודה: "בפסות תשבו" – סכה של כל דבר, שהיה רבי יודה אומר: הדין נותן שלא תהא הסכה באה אלא מארבעת המינין. מה אם לולב שאינו נוהג בלילות כבמים אינו בא אלא מארבעת המינין, סכה שהיא נוהגת בלילות כבמים אינו דין שלא תבוא אלא מארבעת המינין?

אמרו לו לרבי יודה: כל דין שאתה דן שתחלתו לתקמיר וסופו להקל – אינו דין, הא לא מצא מארבעת המינין יושב לו בלא סכה? ואמרה תורה תשבו בפסות. סבת של כל דבר, וכן עזרא אמר (נחמיה ח, טו): "ואשר ישמיעו ויעבירו קול בכל עריהם ובירושלם לאמר צאו החר" וגו'.

חזר רבי יודה ודנו דין אחר, חמץ אסור באכילה ונותר אסור באכילה. מה זה בשרפה אף זה בשרפה. אמרו לו: נבלה תוכית שהיא אסורה באכילה ואינה בשרפה. אמר להן: חמץ אסור באכילה ובהנחה ונותר אסור באכילה ובהנחה. אל תוכית נבלה שאינה אסורה בהנחה. אמרו לו: והרי שור הנסקל יוכית שהוא אסור באכילה ובהנחה ואינו בשרפה. אמר להן: חמץ אסור באכילה ובהנחה ותיבין עליו פרת, ונותר אסור באכילה ובהנחה ותיבין עליו פרת. אל יוכית שור הנסקל שאין תיבין עליו פרת. אמרו לו: והרי חלב שור הנסקל יוכית שהוא אסור באכילה ובהנחה ותיבין עליו פרת ואינו בשרפה. אמר להן: חמץ אסור באכילה ובהנחה ותיבין עליו פרת ואינו בשרפה. אמר להן: חמץ אסור באכילה ובהנחה ותיבין עליו פרת ויש לו זמן. ונותר אסור באכילה ובהנחה ותיבין עליו פרת ויש לו זמן. אל יוכית חלב שור הנסקל שאין לו זמן. אמרו לו: והרי אשם תלוי בשיטתך יוכית, שהוא אסור באכילה ובהנחה ותיבין עליו פרת, ויש לו זמן ואינו בשרפה, ושתק רבי יודה.

תני, עד שלא הגיע זמן בעורו את מבערו בכל דבר,

[דף י"ב ע"ב]

משהגיע זמן בעורו את מבערו בשריפה. ואתיא כרבי יודה. אית תניי תני עד שלא הגיע זמן בעורו את מבערו בשריפה. משהגיע זמן בעורו את מבערו בכל דבר. ואתיא כרבנין. ר' אומר תשביתו שאור מבתכם דבר שהוא כל יראה וכל ימצא ואי זה זה בשריפה.

רבי ירמיה בעי פטר חמור שהמית כמה הוא מיתתו בעריפה או בסקילה. רבי בנימין בר לוי שאל חלות תודה שנעשו נותר נימא אם נעשו נותר עד שלא הגיע זמן בעורו את מבערו בכל דבר. משהגיע זמן בעורו את מבערו בשריפה:

הלכה ב' מתני' – חמין של גוי שעבר עליו הפסח – מתר בהנאה, ושל ישראל – אסור בהנאה, שנאמר: "לא יראה לך".

גוי שהלוח את ישראל על חמין, לאחר הפסח – מתר בהנאה, וישראל שהלוח את הגוי על חמין, לאחר הפסח – אסור בהנאה.

חמין שנפלה עליו מפלת – חרי הוא מבער. רבי שמעון בן גמליאל אומר: כל שאין הפלג יכול לחפש אחריו:

[דף י"ג ע"א]

גמרא – הא באכילה – אסור. מתניתא במקום שלא נהגו לזכר פת עכו"ם, אבל במקום שנהגו לאכל פת עכו"ם – מתר אפלו באכילה.

בתוך הפסח מהו? רבי ירמיה אומר: מתר. רבי יוסה אומר: אסור. התיב רבי יוסה: והתני לא ישפיר ישראל את בהמתו לעכו"ם להביא עליה חמין. פתר לה בבא עמו. והתני לא ישפיר ישראל את ספינתו לעכו"ם להביא עליה חמין. פתר לה בבא עמו. והא תני לא ישפיר ישראל את ביתו לעכו"ם לתן בתוכו חמין. אית לך מימר בדר עמו?

נגו של עכו"ם שהיה סמוך לנגו של ישראל, ונתנגלגל חמין מנגו של עכו"ם לנגו של ישראל – חרי זה דוחפו בקנה, אם היתה שבת או יום טוב, רב אומר: כופה עליה בלי.

רב אמר: צריך לומר כל המין שיש לי בתוך ביתי, ואיני יודע בו – ובטל. רב אמר: צריך לומר 'אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות בעור המין'. רב אמר: הפח ביתו המין – צריך לבער. תני, אמר רבי שמעון בן אלעזר: בצק שעשאו כפת – בטל. פתר לה או חלוקין על רבי שמעון בן אלעזר, או אהן כפת מאים היא.

וישראל ועכו"ם שהיו באין בספינה, והמין ביד ישראל – הרי זה מוכר לעכו"ם או נותנו לו מתנה, וחוזר ולוקחו ממנו לאחר הפסח, ובלבד שיתנו לו מתנה גמורה. אומר הוא: ישראל לעכו"ם: עד שאת לוקח במנה בוא וקח לך במאתים, עד שאת לוקח לך מעכו"ם בוא וקח לך מישראל, שפוא אצטריך ואקח ממוך אחר הפסח.

המשכיר בית לחברו, עד שלא יבנם לתוכו – המשכיר צריך לבער, משויבנם לתוכו – השוכר צריך לבער. אמר רבי שמעון:

[דף י"ג ע"ב] אימתי? בזמן שמוסר לו את המפתח, אבל בזמן שלא מסר לו את המפתח – אינו צריך לבער. אמר רבי יודה בר פזי בעי: מסר לו את המפתח מהו? אמר רבי זכריה התנייה דרבי לוי: מחלקת רבי שמעון וחכמים, דתנינן תפוז, המוסר מפתחו לעם הארץ – הבית טהור, שלא מסר לו אלא שמירת המפתח. תני, רבי שמעון מטמא.

עכו"ם שבא אצל ישראל, וכידו המין – אינו צריך לבער, הפקיד אצלו – צריך לבער. יחד לו בית – אינו צריך לבער. לא בער לאחר הפסח מהו? רבי יונה אמר: מתר. רבי יוסה אמר: אסור. אמר רבי יוסה: חמצו של עכו"ם הוא, ישראל הוא שעבר עליו ולא בערו.

[דף י"ד ע"א]

מאן תנא "לא יראה לך"? רבי יודה! דתני, האוכל המין משש שעות ולמעלה, וכן המין שעבר עליו הפסח – הרי זה בלא תעשה ואין בו פרת; דברי רבי יודה. רבי שמעון אומר: כל שאין בו פרת – אין בו בלא תעשה, מודה רבי שמעון באסור שהוא אסור. אסורו מהו? רבי ירמיה אמר: אסורו דבר תורה! רבי יונה ורבי יוסה, תריהון אמרין: אסורו מדברייהן.

מה טעמא דרבי יודה? "לא יאכל המין היום". מה אגן קיימין? אם בתוך המועד, כבר פתיב "לא תאכל עליו המין"! אלא אם אינו ענין בתוך המועד – תננהו לאחר המועד. מה פקיס רבי שמעון טעמא דרבי יודה "לא יאכל המין היום"? אמר רבי בון בר חייה: פתר לה פירי יומי הגלילי, דתני רבי יוסי הגלילי אומר: אומר אני, שלא היה פסח במצרים אלא יום אחד בלבד, שנאמר: "לא יאכל המין היום".

"לא יראה לך", אית תנני תני: "לא יראה לך" – 'לך אין את רואה אבל רואה את לגבוה', אית תנני תני 'אפילו לגבוה'. מאן דאמר – לך אין את רואה, רואה את לגבוה – ב'שחקדישו קדם לבעורו'. מאן דאמר אפילו לגבוה – ב'שחקדישו לאחר בעורו'. אמר רבי בון בר הניה קומי רבי זעירא: תפתר ב'קדשים שהוא תיב

[דף י"ד ע"ב]

ב'אחריותו, כרבי שמעון.

"לא יראה לך", אית תנני תני: לך אין אתה רואה רואה את ב'פלטיןא. אית תנני תני: אפילו ב'פלטיןא. מאן דאמר לך אין את רואה, רואה את ב'פלטיןא – ב'שחקדקירו קדם לבעורו'. מאן דאמר אפילו ב'פלטיןא – ב'שחקדקירו לאחר בעורו'. אמר רבי בון בר הניה תפתר ב'קדשים וגו'.

תבקר תמצו ב'שלישה עשר, לאחר תפסח מהו? רבי יוחנן אמר: אסור. רבי שמעון בן לקיש אמר: מתר. מתיב רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש: אין את מודה לי מ'שש שעות ולמעלן שהוא אסור? אמר ליה: תמון, אסורו גרם לו, הא, מה אית לך למימר? אמר רבי יוסה לרבי פנחס: נהיר את, כד הוינן אמרין אתיןא לרבי יוחנן כרבי יוסה ודרבי שמעון בן לקיש כרבי מאיר? אינה בן! אלא רבי יוחנן ח'שש להערמה ורבי שמעון בן לקיש לא ח'שש להערמה.

מה נפק מביניהון? נפלה עליו מפלת, מאן דאמר הערמה – לית כ'אן הערמה, והוא מתר, מאן דאמר זכיה – לית כ'אן זכיה, והוא אסור. תבל מודין ב'גר שמת וב'זבוי ישראל את נכסיו, מאן דאמר הערמה – מתר, ומאן דאמר זכיה – מתר.

תמון תנינן, עבד שעשא רבו אפותיקי לאחרים ושחררו, משורת הדין אין העבד תיב ב'לום, אלא מפני תקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על דמיו. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אינו כותב אלא משחרר.

מי משחרר? רב אמר:

[דף ט"ז ע"א]

בין רבו ראשון בין רבו אחרון. אמר רבי יוחנן: אין משחרר אלא רבו ראשון בלבד. התיב רבי חני קומי רבי יוסה: מתניתין פליגא על רב. ישראל שהלוה את העבד"ם על תמצו, לאחר תפסח מתר בהנהיה, אין תימר ברשות ישראל הוא אסור. מה עבד לה? אמר רבי יודן: קל הוא ב'שחרור, בתדא

מִסְכַּת שְׁבוּעוֹת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

ג,א המְשַׁבֵּיעַ אֶת חֲבֵרוֹ עַל דְּבַר שֵׁשׁ בּו שׁוּה פְּרוּטָה, וְכֹפֵר - הֲרִי זֶה מִשְׁלֵם קָרְן וְחִמְשׁ וְאַשְׁם. הַמְשַׁבֵּיעַ אֶת הַעֲדִים עַל דְּבַר שֵׁשׁ בּו שׁוּה פְּרוּטָה, וְכֹפֵרוֹ - הֲרִי אֵלו חֵיבִין קָרְבָן וּפְטוּרִין מִן הַמָּמוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְנָשָׂא עֹנּוֹ קָרְבָן". רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה אָמַר: נֶאֱמַר כֹּאן: "וְנָשָׂא עֹנּוֹ", וְנֶאֱמַר לְהֵלֵךְ: "עֹנּוֹ יִשָּׂא", מֵה עֹנּוֹ יִשָּׂא הָאָמֹר לְהֵלֵךְ נְטִילַת נִשְׁמָה, אִף עֹנּוֹ יִשָּׂא הָאָמֹר כֹּאן נְטִילַת נִשְׁמָה. "וְנָשָׂא עֹנּוֹ" - מְלַמֵּד שֶׁבְכֻלָּל נִשְׂיֵאת עֹן קָרְבָן:

ג,ב רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: אֲרַבְעָה אֵין חֵיבִין לְשֵׁלֵם מִן הַדִּין, וְאֵין הַשְּׁמִים מוֹחְלִין לָהֶם עַד שִׁישְׁלָמוּ. הַיּוֹדֵעַ עֲדוֹת לַחֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ מַעֲיֵד - אֵינוֹ חֵיב לְשֵׁלֵם מִן הַדִּין, וְאֵין הַשְּׁמִים מוֹחְלִין לוֹ, עַד שִׁישְׁלֵם. הַשּׁוֹכֵר עַדִי שֶׁקָר וְגָבַה - אֵינוֹ חֵיב לְשֵׁלֵם מִן הַדִּין וְאֵין הַשְּׁמִים מוֹחְלִין לוֹ. הַכּוֹבֵשׁ קָמָה לִפְנֵי הָאוֹר, וְהַפּוֹרֵץ גָּדַר לִפְנֵי בְּהֵמָה - אֵין חֵיבִין לוֹ מִן הַדִּין, וְאֵין הַשְּׁמִים מוֹחְלִין לָהֶן, עַד שִׁישְׁלֵם:

ג,ג אֵין לִי אֶלָּא עֲדוֹת מָמוֹן, עֲדוֹת נַפְשׁוֹת וְהֶרְצִיחוֹת וְהֶנְאָפוֹת, וְהַעֹבֵד כּוֹכְבִים, מִנִּין? תְּלַמּוּד לּוֹמֵר (דְּבָרִים יט, כא): "נִפְשׁ בְּנַפְשׁ", יְכוּל יְהוּ חֵיבִין קָרְבָן וּפְטוּרִין מִן הַמָּמוֹן? תְּלַמּוּד לּוֹמֵר (וַיִּקְרָא ה, ד): "מֵאֵלֶּה" - יֵשׁ מֵאֵלֶּה חֵיב, וְיֵשׁ מֵאֵלֶּה פְטוּר, דְּבַר שֶׁהוּא שֵׁל מָמוֹן - חֵיב, דְּבַר שֶׁאֵינוֹ שֵׁל מָמוֹן - פְטוּר. אָמַר בֶּן זֹמַא לִפְנֵי רַבִּי יִשְׁמַעְיָל: מִשְׁמַע מִי יִבִּיא עֲדוֹת מָמוֹן יְהֵא מִבִּיא עֲדוֹת נַפְשׁוֹת? אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׁמַעְיָל בֶּן זֹמַא: סְתֵרְתִיהָ, בְּנִי! הֲרִי הוּא אָמַר (שֵׁם ה, א): "אִם לֹא יִגִּיד וְנָשָׂא", תְּלֵה הַכְּתוּב נְשִׂאוֹת עֹן בְּמַגִּידִין, יִצֵּא עַדִי נַפְשׁוֹת בֵּין מַגִּידִין בֵּין שֶׁאֵינֶן מַגִּידִין, שֶׁאֵין הַשְּׁמִים מוֹחְלִין לָהֶן:

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן מֵתִיא אָמַר: אֵין אָדָם מִתְחַיֵּב אֶלָּא אִם כֶּן חֲטָא, שֶׁנֶּאֱמַר (שֵׁם ה, א):

"נִפְשׁ כִּי תַחֲטָא וְשָׁמְעָה". וְכֵן הִיא רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן מֵתִיא אָמַר: מִתְחַיֵּב לְרֵאוֹת, הַרְוָאָה עוֹשֵׂי מִצְוָה - זָכָה לְרֵאוֹת:

ג,ד שָׁמַע מִפִּי אַחֲרִים, מִפִּי עֲצָמוּ מִנִּין? תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "כִּי תַחֲטָא", לְרֵבוֹת אֶת הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי עֲצָמוּ כְּשׁוֹמֵעַ מִפִּי אַחֲרִים; דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה אָמַר: אֵינוֹ צְרִיף! קָל וְחֹמֵר הוּא, וּמֵה אִם נִדְרִים שֶׁאֵין חֵיבִין עֲלֵיהֶן מִפִּי אַחֵר - חֵיב עֲלֵיהֶן מִפִּי עֲצָמוּ. שְׁבוּעָה שֶׁחֵיב עֲלֵיהֶן מִפִּי אַחֲרִים, אֵינוֹ דִּין שֶׁהוּא חֵיב עֲלֵיהֶן מִפִּי עֲצָמוֹ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: נִמְתִּי לִפְנֵי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה: וְכִי יֵשׁ עוֹנְשֵׁין מִן הַדִּין? רַבִּי אָמַר: מִמִּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר "וְשָׁמְעָה" בֵּין מִפִּי עֲצָמוּ וּבֵין מִפִּי אַחֲרִים, הֵא מֵה תְּלַמּוּד לּוֹמֵר כִּי תַחֲטָא? מִגִּיד שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם סוּפוֹ:

ג,ה חֲנִינְיָא בֶּן חֲכִינְאִי אָמַר (שֵׁם ה, כא): "וְכַחֵשׁ בְּעִמִּיתוֹ", אֵין אָדָם כּוֹפֵר בְּעִמִּיתוֹ עַד שֶׁכּוֹפֵר בְּעַקְרָהּ. פַּעַם אַחַת שֶׁבַת רַבִּי רֵאוּבֵן בְּטַבְרִיָה, מִצָּאוּ פְלוֹסְפוֹס, אָמַר לוֹ: אֵיזָה הוּא שְׁנוּי שֶׁבְּעוֹלָם? אָמַר לוֹ: זֶה הַכּוֹפֵר בְּמִי שֶׁבָּרְאוּ. אֵיזָהוּ (שְׁמוֹת כ, יב): "כִּבְד אֶת אֲבִיךָ", "לֹא תִרְצַח", "לֹא תִנְאָף", "לֹא תִגְנֹב", "לֹא תַעֲנֶה", "לֹא תַחַמֵּד", דְּהֵא אֵין אָדָם כּוֹפֵר בְּדָבָר עַד שֶׁכּוֹפֵר בְּעַקְרָהּ, וְאֵין אָדָם הוֹלֵךְ לְדַבֵּר עֲבָרָה, אֶלָּא אִם כֹּפֵר בְּמִי שֶׁצְוִהוּ לָהּ עֲלֵיהָ:

(וַיִּקְרָא ה, א): "קוֹל אֵלֶּה" - רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אֵלֶּה זֹו קָלְלָהּ. קוֹל הַשְּׁבוּעָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אֵלֶּה זֹו שְׁבוּעָה, אֵלוֹ הַכְּנֻזִיִּין שֶׁבַתוֹרָה. אוֹסְרָכֶם אָנִי, כּוֹבְלָכֶם אָנִי, בְּצַדִּיק, בְּתַמִּים, בְּיִשָּׁר - הֲרִי זֶה חֵיב. (שֵׁם ה, א): "וְהוּא עֵד", לֹא עֵד מִפִּי עֵד, וְלֹא מִפִּי בַת קוֹל, וְלֹא מִקוֹל הַבְּרָהּ. "וְהוּא עֵד" - בְּשֵׁנֵי עֲדִים הַכְּתוּב מְדַבֵּר. אֵתָה אָמַר בְּשֵׁנֵי עֲדִים הַכְּתוּב מְדַבֵּר, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא כְּעַד אֶחָד, תְּלַמּוּד לּוֹמֵר (דְּבָרִים יט, טו): "לֹא יָקוּם עַד אֶחָד בְּאִישׁ", שֶׁאֵין תְּלַמּוּד לּוֹמֵר 'אֶחָד', אֶלָּא כָּל מְקוֹם שֶׁתִּפְסַס הַכְּתוּב עַד סֵתֵם -

הרי הוא בכלל שנים, עד שיפרט לך הפתוב אחד:

ושטרות וקרקעות, ואמרו לו: שבועה שאין יודעים לך עדות - הרי אלו חביבין, מה-שאין-כן בשבועת הפקדון.

גו, (ויקרא ה): והוא עד - הכשר לעדות. ושמעה - להוציא את החרש. או ראה - להוציא את הסומא. או ידע - להוציא את השוטה. אם לא יגיד ונשא את עונו - להוציא את האלם. אלו דברים הראשונים. רבי עקיבא אומר (דברים יג, טו): "ודרשתי וחקרתי" - וכי יש דורשין וחקרשין? ויש חוקרין לשוטים? תלמוד לומר (ויקרא כה, כב): "משפט אחד יהיה לכם" - לכם' - כדיני ממונות כך כדיני נפשות, מה דיני נפשות בדרישה וחקירה - אף דיני ממונות בדרישה וחקירה, אי מה דיני נפשות לעדיו, יכול אף דיני ממונות כן? תלמוד לומר (שמות כא): "עין ישלם", אימה דיני נפשות פטר את השוגג, יכול אף דיני ממונות פטר? תלמוד לומר: - "עין ישלם". אי מה דיני נפשות, פרט משזרק והרג, יכול אף דיני ממונות כן? תלמוד לומר: "אבן יד ישלם"; אי מה דיני נפשות בעשרים ושלשה, יכול אף דיני ממונות כן? תלמוד לומר (שם כב, ז): "ונקרוב בעל הבית אל האלהים", רבה לו הפתוב דין אחד. "עד האלהים יבא דבר שניהם", רבה לו הפתוב שני דינין, "אשר ירשיעון אלהים", רבה הכתוב שלשה דינין, מכאן אמרו: דיני ממונות בשלשה. ורבי יוסי אומר: בחמשה, כדי שיגמר הדין בשלשה. יכול אין לי בשלשה אלא דיני ממונות הקלין, מנין לרבות החמורים? וחמר בחמורים? תלמוד לומר: "עין וגו' כויה תחת כויה וגו'".

חמר בשבועת הפקדון, שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים ובכרוכבין ובקרוכבין, בפשרים ובפסולים. אמר לו: תן לי פקדון שיש לי בידך. אמר לו: מה אתה בא אחרי? שבועה שאין לך בדי! - הרי הוא חביב, ומשלם קרן וחמש ואשם, ומביא אשם בשתי סלעים, מה שאין כן בשבועת העדים. חמר בשבועת העדות שאין בשבועת בטוי, ובשבועת הבטוי שאין בשבועת העדות, שבועת העדות נוהגת בדבר מצוה, וחיבין על זדונה קרבן, מה שאין כן בשבועת הבטוי. שבועת בטוי נוהגת בדבר שיש בו ממש, ובדבר שאין בו ממש, וחיבין על זדונה מכות, מה שאין כן בשבועת העדות:

הב חמר בשבועת הפקדון שאין בשבועת בטוי, וחמר בשבועת בטוי שאין בשבועת הפקדון, שבועת הפקדון נוהגת ברשות ובמצות, ומשלם קרן וחמש, ומביא אשם בשתי סלעים, מה שאין כן בשבועת בטוי.

חמר בשבועת בטוי, שבועת בטוי נוהגת בדבר שיש בו ממש, ושאין בו ממש, וחיבין על זדונה מכות, ועל שגגתה קרבן עולה ויורד, מה שאין כן בשבועת הפקדון.

חמר בשבועת שוא שאין בשבועת בטוי, בשבעת בטוי מה שאין בשבעת שוא, שבעת בטוי נוהגת בדבר שיש בו ממש, ובדבר שאין בו ממש, וחיבין על שגגתו קרבן עולה ויורד, מה שאין כן בשבועת שוא. שבועת שוא נוהגת ברשות ובמצוה, וחיבין על כל אחד ואחד, מה שאין כן בשבועת בטוי:

מסכת שבועות פרק רביעי

הא חמר בשבועת העדות שאין בשבועת הפקדון, וחמר בשבועת הפקדון שאין בשבועת העדות.

שבועת העדות נוהגת בעבדים ובשטרות, ובקרקעות. כיצד? אמר לעדים: בואו והעידוני שיש לי ביד פלוני עבדים

מִסְכַּת שְׁבוּעוֹת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

ה, א שְׁבוּעַת הַדִּינִין, הַטְעֵנָה שְׁתֵּי כֶּסֶף, וּפְרוּטָה, וְהַהוֹדָאָה פְּרוּטָה מִן הַטְעֵנָה, וְאִם אֵין הוֹדָיָה מִמֵּין הַטְעֵנָה - פְּטוּר. כִּיצַד? שְׁתֵּי כֶּסֶף יֵשׁ לִי בִּידֶךָ, "אֵין לָךְ בִּידִי אֶלָּא פְּרוּטָה" - פְּטוּר. שְׁתֵּי כֶּסֶף וּפְרוּטָה יֵשׁ לִי בִּידֶךָ, "אֵין לָךְ בִּידִי אֶלָּא פְּרוּטָה" - חֵיב. מְעָה וּפְרוּטָה - פְּטוּר. שְׁתֵּי כֶּסֶף יֵשׁ לִי בִּידֶךָ, בֵּין שְׁכַפְר בְּלֹן, בֵּין שְׁכַפְר מִקְצָתָן - פְּטוּר. "מִנְהָ לִי בִּידֶךָ" - אֵין לָךְ בִּידִי אֶלָּא חֶסֶר שְׁתֵּי כֶּסֶף - הֲרִי זֶה יִשְׁבַּע. חֶסֶר מְעָה כֶּסֶף - אֵין צְרִיךְ לִשְׁבַּע:

ה, ב הִיָּה טוּעֵנוּ מְנָה, וְלֹא הִיָּה חֵיב לֹא אֶלָּא חֲמִשִּׁים, לֹא יֹאמֶר לוֹ "הֲרִינִי כּוֹפֵר בּוֹ בְּבֵית דִּין", וְכִשְׂאֲצֵא לַחוּץ, הֲרִינִי מוֹדֵה לוֹ שְׁלֹא אֲזַקֵּק לוֹ לְשְׁבוּעָה, תְּלַמּוּד לּוֹמֵר (שְׁמוֹת כג): "לֹא תִשָּׂא שְׁמַע שְׂוֹא" - אֵל תִּשְׁמַע לְדִין דְּבַר שֶׁהוּא שָׁל שְׂוֹא. הִיָּה טוּעֵנוּ מְנָה עַל פִּי יַד אֶחָד, וְכַפֵּר בּוֹ, לֹא יֹאמֶר לְאַחֵר: "בֹּא אֲנִי וְאַתָּה וְנַעֲדֵנִי וְנִוצֵיא גְזֵלָה מִתַּחַת יָדוֹ", תְּלַמּוּד לּוֹמֵר (שֵׁשׁ): "אֵל תִּשָּׂא יָדְךָ עִם רֵשַׁע" וְגו':

ה, ג הִיָּה טוּעֵנוּ מְנָה בְּמַעֲמַד בֵּית דִּין, וְכַפֵּר בּוֹ, וּבֵאוּ שְׁנַיִם וְהַעֲדוּהוּ שְׁחֵיב לוֹ חֲמִשִּׁים זָוֹ - הֲרִי זֶה מְשַׁלֵּם וּפְטוּר מִן הַשְׁבוּעָה. וְאִם הִיָּה עַד אֶחָד מְעִידוֹ - הֲרִי זֶה נִשְׁבַּע עַל הַכֹּל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: קַל וְחֹמֶר, וּמָה אִם בְּמִקּוֹם שְׂאִין פִּיּוּ מִצְטָרֵף עִם פִּי אֶחָד לְמִיתָה, הֲרִי הוּא נִשְׁבַּע עַל פִּי עֲצָמוֹ, מִקּוֹם שְׂפִיּוּ מִצְטָרֵף עִם פִּי אֶחָד לְמִיתָה, אֵינּוּ דִין שִׁישְׁלֵם עַל פִּי עֲצָמוֹ? מָה לְנִשְׁבַּע עַל פִּי עֲצָמוֹ שְׁכֵן מְשַׁלֵּם עַל פִּי עֲצָמוֹ, יִשְׁבַּע עַל פִּי אֶחָד, שְׁכֵן אֵינּוּ מְשַׁלֵּם עַל פִּי עַד אֶחָד, תְּלַמּוּד לּוֹמֵר (דְּבָרִים יט): "לְעוֹן"; [לְעוֹן] אֵין קָם אֲבָל קָם לְשְׁבוּעָתוֹ. "מִנְהָ לִי בִּידֶךָ" - "הִיָּה לָךְ בִּידִי וְנִתְתִּיו לָךְ", אוֹ שִׁישׁ לָךְ בִּידִי בְּמִנְהָ כְּסוּת וּבְמִנְהָ פְּרוּת - פְּטוּר. אוֹ שְׂאֵמֶר לוֹ אֵין לָךְ בִּידִי אֶלָּא חֲמִשִּׁים זָוֹ, שִׁישׁ לִי בִּידֶךָ בְּחֻמְשִׁין זָוֹ וּבְחֻמְשִׁין זָוֹ פְּרוּת - פְּטוּר, אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: נִתְתִּיו לָךְ

מִהֵן חֲמִשִּׁים זָוֹ - חֵיב, שְׁכֵן הוּא נִשְׁבַּע עַל טְעֵנָת עֲצָמוֹ. "מִנְהָ לְאַבָּא בִּידֶךָ" - "הִיָּה לוֹ בִּידִי" וְנִתְתִּיו לוֹ, אוֹ שִׁישׁ לוֹ בִּידִי בְּמִנְהָ כְּסוּת, בְּמִנְהָ פְּרוּת - פְּטוּר, אוֹ שְׂאֵמֶר לוֹ: אֵין לוֹ בִּידִי אֶלָּא חֲמִשִּׁים זָוֹ, וְיֵשׁ לִי בִּידִי חֲמִשִּׁים זָוֹ כְּלַיִם, וּבְחֻמְשִׁים זָוֹ פְּרוּת - פְּטוּר. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: "נִתְתִּיו לוֹ מִהֵן חֲמִשִּׁים זָוֹ" - חֵיב, שְׁכֵן הוּא נִשְׁבַּע עַל טְעֵנָת עֲצָמוֹ:

ה, ד "דִּינֵר זָהָב יֵשׁ לִי בִּידֶךָ" - "אֵין לָךְ בִּידִי אֶלָּא דִּינֵר כֶּסֶף וּטְרִיסִית וּפּוֹנְדִיוֹן וּפְרוּטָה" - פְּטוּר. "דִּינֵר זָהָב לִי בִּידֶךָ" - "אֵין לָךְ בִּידִי אֶלָּא דִּינֵר כֶּסֶף וּטְרִיסִית וּפּוֹנְדִיוֹן וּפְרוּטָה" - חֵיב. טְעֵנוּ חֲטִין וְהוֹדָה בְּשַׁעֲרוֹיִן - פְּטוּר. וְרַבֵּן גַּמְלִיאֵל מְחֵיב. טְעֵנוּ פְּרוּת, כְּסוּת וְכַלִּים, וְהוֹדָה בְּאֶחָד מִהֵן - חֵיב:

ה, ה וְאֵלוֹ שְׂמִשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ וְאֵין מְשַׁבִּיעִין לָהֶן: חֲרַשׁ שׁוּטָה וְקָטָן וְהַקֵּדֶשׁ וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים. כִּיצַד? אָמַר לוֹ גִּזְבֹּר: מִנְהָ לְהַקֵּדֶשׁ בִּידֶךָ, אֵין לָךְ בִּידִי אֶלָּא חֲמִשִּׁים זָוֹ - פְּטוּר. אֲבָל הַמַּקְדִּישׁ נִכְסָיו, וְיִצְתָה עֲלֵיהֶן כְּתַבַּת אִשָּׁה וּבַעַל חוֹב - הֲרִי אֵלוֹ נִשְׁבַּעִין וְנוֹטְלִין. רַבִּי אֶלְיעִזֶּר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: פְּעָמִים אָדָם נִשְׁבַּע עַל טְעֵנָת קָטָן, כִּיצַד: אָמַר לוֹ קָטָן, "מִנְהָ לְאַבָּא בִּידֶךָ" - "אֵין לוֹ אֶלָּא חֲמִשִּׁים זָוֹ" - פְּטוּר. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: "נִתְתִּיו לוֹ מִהֵן חֲמִשִּׁים" - חֵיב, שְׁכֵן הוּא נִשְׁבַּע עַל טְעֵנָת עֲצָמוֹ:

ה, ו "עֲשֵׂרָה דְלוֹסְקֵמִין מְלֵאִים שְׁטָרוֹת יֵשׁ לִי בִּידֶךָ" - "אֵין לָךְ בִּידִי אֶלָּא דְלוֹסְקֵמִית אֶחָד כְּמוֹת שֶׁהוּא", וְעֲשֵׂרָה עֲבָדִים, וְעֲלֵיהֶן עֲשֵׂר כְּסוּת כְּמוֹת שֶׁהֵן, "אֵין לָךְ בִּידִי אֶלָּא עֶבֶד אֶחָד כְּמוֹת שֶׁהוּא", "עֲשֵׂר בִּתִּין מְלֵאִין פְּרוּת לִי בִּידֶךָ!" אָמַר לִיָּה: "אֵין לִי אֶלָּא בֵּית אֶחָד כְּמוֹת שֶׁהוּא" - פְּטוּר. "עֲשֵׂר דְלוֹסְקֵמִין מְלֵאִין שְׁטָרוֹת לִי בִּידֶךָ". אָמַר: "אֵין לָךְ בִּידִי אֶלָּא דְלוֹסְקֵמִית אֶחָד וּבִתּוֹכּוֹ שֵׁטֵר אֶחָד". "עֲשֵׂר עֲבָדִים וְעֲלֵיהֶן עֲשֵׂר כְּסוּת לִי בִּידֶךָ". אָמַר לוֹ: "אֵין לָךְ [בִּידִי]

וְהוּא אָמַר: 'לֹא חִבַּלְתִּי בָךְ' - הֲרִי הוּא כִּשְׂאֵר כָּל הַטְּעָנוֹת.

וְגַם שֶׁכָּנְגְדוּ חֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבוּעָה, כִּיצַד? זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. הֵיךְ שְׁנִיחָם חֲשׂוֹדִין פְּטוּרִין, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת כב): "שְׁבוּעַת ה' תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיחָם"; בְּזִמְנָן שְׁאֵחָד מֵהֶן חֲשׂוֹד, לֹא בְּזִמְנָן שְׁשְׁנֵיחָן חֲשׂוֹדִין. "בֵּין שְׁנֵיחָם" - יוֹצֵא מִבֵּין שְׁנֵיחָם. אִם הַנִּשְׁבָּע נִשְׁבַּע עַל שְׁקָר - סוֹף שֶׁהַשְּׁבוּעָה חָלָה עָלָיו. וְאִם הַמִּשְׁבִּיעַ מִשְׁבִּיעַ עַל שְׁקָר - סוֹף שֶׁהַשְּׁבוּעָה חָלָה עָלָיו, שְׁנֵאמַר (וַיְכַרְהֵהוּ ה'): "וְלֹנָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכִלְתּוֹ"; בּוֹא וּרְאֵה! דְּבָרִים שְׂאִין הָאֵשׁ אוֹכְלֵתָן - שְׁבוּעַת שְׁקָר אוֹכְלֵתָן.

וְדַ חֲנוּנִי עַל פְּנֻקְסוֹ שְׁלֵא בְּמִקְרָא, אָמַר, לֹא שְׂיֵאמַר לוֹ: "כְּתַבְתָּ בְּזוֹ, מְחַק בְּזוֹ", אֲלֵא אֹמַר: "תָּן לְבָנֵי סְאֲתִים חֲטִים וּלְפַעֲלֵי בְּסַלַע מְעוֹת", וְהוּא אֹמַר: "נִתְתִּי", וְהֵן אוֹמְרִין: "לֹא נִטְלָנוּ"; הוּא נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל וְהֵן נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין. רַבִּי אֹמַר: אֹמַר אֲנִי, שְׂאִין הַפּוֹעֲלִין נִשְׁבָּעִין אֲלֵא בְּמַעֲמַד חֲנוּנִי.

וְהָאֵמַר לְחֲנוּנִי: 'תָּן לִי בְּדִינָר פְּרוֹת'; וְנָתַן לוֹ. אָמַר לוֹ: 'תָּן לִי אֶת הַדִּינָר', וְהוּא אֹמַר: 'נִתְתִּי לָךְ, וְנִתְתָּ בְּאוֹנְכֵלָא' - יִשְׁבַּע בְּעַל הַבַּיִת אוֹ יָבִיא רְאִיָּה שְׁנָתָן לוֹ אֶת הַדִּינָר. נָתַן לוֹ אֶת הַדִּינָר, אָמַר לוֹ: 'תָּן לִי אֶת הַפְּרוֹת! אָמַר לוֹ: 'נִתְתִּים לָךְ וְהוֹלְכְתָם לְתוֹךְ בֵּיתְךָ' - יִשְׁבַּע חֲנוּנִי אוֹ יָבִיא רְאִיָּה שְׁנָתָן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים אָמּוּרִים? בְּזִמְנָן שֶׁהִיְתָה קֶפֶה מִנְחַת בֵּינֵיחָם, אֲבָל אִם הִיְתָה יוֹצֵאָה מִתַּחַת יָד אֶחָד מֵהֶן - הַמוֹצֵיא מַחְבְּרוֹ עָלָיו הֲרָאִיָּה.

וְגַם הַפּוֹגֵם שְׁטַר חוּבוֹ לֹא יִפְרַע אֲלֵא בְּשְׁבוּעָה, כִּיצַד? הוֹצֵיא עָלָיו שְׁטַר שֶׁל מְאֲתִים, וְהוּא אֹמַר: 'הִתְקַבַּלְתִּי מֵהֶן מְנָה' - לֹא יִפְרַע אֲלֵא בְּשְׁבוּעָה. וְאִם אָמַר מִתְחִלָּה: 'לֹא הִיָּה אֲלֵא מְנָה' - נוֹטֵל שְׁלֵא בְּשְׁבוּעָה. יוֹרֵשׁ שֶׁפָּגְמוּ אָבִיו שְׁטַר חוּבוֹ - נוֹטֵל שְׁלֵא בְּשְׁבוּעָה. בְּזֶה יָפָה כַּח הַבֵּן מִכַּח הָאָב, שֶׁהַבֵּן גּוֹבֵה שְׁלֵא בְּשְׁבוּעָה וְהָאָב אִינוֹ גּוֹבֵה אֲלֵא בְּשְׁבוּעָה. וּבְזֶה יָפָה כַּח

אֲלֵא עֶבֶד אֶחָד וְעָלָיו אֲזוּר קִטְנָה". "עֲשֵׂה בְּתִים מְלֵאִין פְּרוֹת לִי בִּידְךָ" - "אִין לָךְ בִּידֵי אֲלֵא בֵּית אֶחָד וּבִתּוֹכוֹ כּוֹר אֶחָד חֲטִים חֵיב". "עֲשֵׂה מְנוֹרוֹת לִי בִּידְךָ" - "אִין לָךְ בִּידֵי אֲלֵא מְנוֹרָה אַחַת שֶׁל עֲשֵׂה לִיטְרִין". "עֲשֵׂה כִסּוֹת לִי בִּידְךָ" - "אִין לָךְ בִּידֵי אֲלֵא אֲזוּר קִטְנָה". "פְּרוֹת לִי בִּידְךָ" - "אִין לָךְ בִּידֵי אֲלֵא כּוֹר אַחַת שֶׁל חֲטִים" - חֵיב! מִפְּנֵי שֶׁטְעָנוּ בְּמִדָּה. "עֲשֵׂה מְנוֹרוֹת שֶׁל מְאָה לִיטְרִין לִי בִּידְךָ" - "אִינִי יוֹדֵעַ הֲרִי הֵן לְפָנֶיךָ". "עֲשֵׂה כִסּוֹת לִי בִּידְךָ" - "אִינִי יוֹדֵעַ הֲרִי הֵן לְפָנֶיךָ". "עֲשֵׂה כּוֹרִין שֶׁל חֲטִין לִי בִּידְךָ" - "אִינִי יוֹדֵעַ הֲרִי הֵן לְפָנֶיךָ" - פְּטוּר, מִפְּנֵי שְׁלֵא הוֹדָה לוֹ בְּמִדָּה:

הַזֶּה בֵּית מְלֵא פְּרוֹת לִי בִּידְךָ וְכִיס מְלֵא מְעוֹת לִי בִּידְךָ אִין לָךְ בִּידֵי אֲלֵא חֲצִין וְשְׁלִישֵׁן - חֵיב מִפְּנֵי שְׁבֵית מְדָה וְחֲצִיו וְשְׁלִישׁ מְדָה כִּיס מְדָה וְחֲצִיו וְשְׁלִישׁ מְדָה:

מִסְכַּת שְׁבוּעוֹת פֶּרֶק שִׁישִׁי

וְאֵ כָּל הַנִּשְׁבָּעִין שְׁבִתוֹרָה - נִשְׁבָּעִין וְלֹא מְשַׁלְּמִין, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת כב): "וְלָקַח בְּעָלָיו וְלֹא יִשְׁלַם"; כִּינֵן שֶׁקָּבַל הַבְּעָלִים שְׁבוּעָה - הִלְזָה פְּטוּר מִלְשַׁלְּם. הַשְּׂכִיר נִשְׁבַּע בְּזִמְנָנוּ וְנוֹטֵל. עֶבֶר זִמְנָנוּ - אִינוֹ נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. וְאִם יֵשׁ עֲדִים שֶׁתְּבַעוּ בְּתוֹךְ זִמְנָנוּ, אֲפִלוּ לְאַחַר שְׁנַיִם עֲשָׂר חֲדָשׁ - הֲרִי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. בְּמָה דְּבָרִים אָמּוּרִים? בְּזִמְנָן שְׁאֵמַר לוֹ: 'נִתְתִי שְׁכָרְךָ! וְהוּא אֹמַר: 'לֹא נִתְתָּ לִי! אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: 'שְׁכַרְתִּנִּי', וְהוּא אֹמַר: 'לֹא!'; 'סַלַע אֲמַרְתִּי לָךְ', וְהוּא אֹמַר: 'שְׁתִּים אֲמַרְתִּי לָךְ' - הַמוֹצֵיא מַחְבְּרוֹ עָלָיו הֲרָאִיָּה.

וְכֵן הַנְּחַבֵּל כִּיצַד? הֵיךְ מְעִידִין אוֹתוֹ שֶׁנִּכְנַס לְתוֹךְ יָדוֹ שֶׁלֵם וְיֹצֵא חִבּוֹל. אָמַר: 'חִבַּלְתָּ בִּי', וְהוּא אֹמַר: 'לֹא חִבַּלְתִּי בָךְ' - הֲרִי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. רַבִּי יְהוּדָה הִיָּה קוֹרָא אוֹתוֹ 'הַנְּחַכֵּין'. כָּל זִמְנָן שֶׁהֵן חוֹפְכִין זֶה אֶת זֶה - הֲרִי אֵלּוֹ נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין. הִיָּה נְשׂוּךְ מְקוֹם שְׂאִינוֹ יָכוֹל לְשׂוּךְ עֲצָמוֹ - נוֹטֵל שְׁלֵא בְּשְׁבוּעָה. לְאַחַר זִמְנָן, זֶה אֹמַר: 'חִבַּלְתָּ בִּי',

הָאֵב מַכַּח יוֹרֵשׁ. נִתְחַיֵּב הָאֵב שְׁבוּעָה בְּבֵית דִּין - פְּטוֹר; שְׁאִין הַיּוֹרְשִׁין יְכוּלִין לְגַבּוֹת.

ו, אָמַר לְשׁוֹמֵר חֲנָם, וְלִשְׂוֹאֵל, וְלַנוֹשֵׂא שְׂכָר: 'הֵיכֵן שׁוֹרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ' - 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי, וְאָמַר: 'אָמֵן! וְלֵאחֵר מִכָּאֵן הוּדָה שְׂאָכְלוּ - חֵיב. אָמַר לְשׁוֹמֵר חֲנָם: 'הֵיכֵן שׁוֹרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי, וְאָמַר: 'אָמֵן! וְלֵאחֵר זָמֵן הוּדָה שְׁנַגְנַב אוֹ שְׂאָבַד - פְּטוֹר, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל.

אָמַר: 'נִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד', 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי, וְאָמַר: 'אָמֵן! וְלֵאחֵר זָמֵן הוּדָה שְׂאָכְלוּ - חֵיב, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל.

ו, ח אָמַר לְשׂוֹאֵל: 'הֵיכֵן שׁוֹרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי, וְאָמַר: 'אָמֵן! לֵאחֵר זָמֵן הוּדָה שְׁנַגְנַב אוֹ שְׂאָבַד - חֵיב, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׁוֹמֵר חֲנָם.

נִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד, 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי, וְאָמַר: 'אָמֵן! לֵאחֵר מִכֵּן הוּדָה שְׂאָכְלוּ - פְּטוֹר, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׁוֹמֵר חֲנָם.

אָמַר לְשׂוֹאֵל 'הֵיכֵן שׁוֹרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי, וְאָמַר: 'אָמֵן! לֵאחֵר זָמֵן הוּדָה שְׁנַגְנַב אוֹ שְׂאָבַד - חֵיב, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשׁוֹכֵר. נִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד, 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי, וְאָמַר: 'אָמֵן! לֵאחֵר מִכֵּן הוּדָה שְׁמַת אוֹ נִשְׁבָּה - פְּטוֹר, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשׁוֹכֵר.

ו, ט אָמַר לְנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשׁוֹכֵר: 'הֵיכֵן שׁוֹרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי, וְאָמַר: 'אָמֵן! וְלֵאחֵר מִכֵּן הוּדָה שְׁמַת אוֹ נִשְׁבָּה - פְּטוֹר מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל. 'מֵת' אוֹ 'נִשְׁבַּר' אוֹ 'נִשְׁבָּה', וְלֵאחֵר מִכֵּן הוּדָה שְׁנַגְנַב אוֹ שְׂאָבַד - חֵיב מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל.

אָמַר לְנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשׁוֹכֵר: 'הֵיכֵן שׁוֹרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי, וְאָמַר: 'אָמֵן! וְלֵאחֵר מִכָּאֵן הוּדָה שְׁנַגְנַב אוֹ שְׂאָבַד - חֵיב, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׁוֹמֵר חֲנָם.

נִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד, 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי, וְאָמַר: 'אָמֵן, לֵאחֵר מִכָּאֵן הוּדָה שְׂאָכְלוּ - פְּטוֹר, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׁוֹמֵר חֲנָם. נִמְצָא חֵיב בְּשׂוֹאֵל - פְּטוֹר בְּשׁוֹמֵר חֲנָם. חֵיב בְּשׂוֹאֵל - פְּטוֹר בְּשׁוֹמֵר חֲנָם. חֵיב בְּשׂוֹאֵל - פְּטוֹר בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשׁוֹכֵר. חֵיב בְּשׂוֹאֵל - חֵיב בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשׁוֹכֵר. זֶה הַכֶּלֶל: כֹּל הַמְשַׁנֵּה מִפְּטוֹר לְפְטוֹר, מִחֻבָּה לְחֻבָּה, מִפְּטוֹר לְחֻבָּה - פְּטוֹר, וּמִחֻבָּה לְפְטוֹר - חֵיב.

וּמְסוֹרְתָא¹ - שְׁנַיִם: 'מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל². וְהַשְׂוֹאֵל: שְׁנַיִם 'מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׁוֹמֵר חֲנָם³. וְשׁוֹמֵר חֲנָם: שְׁלֹשָׁה⁴. נוֹשֵׂאִין וְנוֹתְנִין: שְׁנַיִם 'מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל⁵. אַחַד⁶ נוֹשֵׂא: שְׁנַיִם⁷ 'מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׁוֹמֵר חֲנָם⁸.

1 הֵינּוּ מְסֻרָת שֶׁהִיָּתָה בְּדָם, שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים סִימָנִים בְּדֵי לְזַכֵּר הַלְכוֹת שׁוֹנוֹת לְאוֹמְרֵיהֶם.
2 לְעִיל הַלְכָה ו', שֶׁלְּמִדְּנוּ שָׁם פְּעָמִים - "מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל".
3 לְעִיל בְּהַלְכָה ח' לְמִדְּנוּ בְּעֵנֵי שׂוֹאֵל פְּעָמִים - "מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל חֲנָם".
4 בְּהַלְכָה ו' לְמִדְּנוּ שְׁלֹשׁ בָּבוֹת אֶצֶל שׁוֹמֵר חֲנָם.
5 לְעִיל בְּרֵאשׁ הַהַלְכָה גְּבִי הַדִּין שֶׁל שׁוֹמְרֵי שְׂכָר, מִיּוֹבָא פְּעָמִים - "מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל".
6 חוּזֵן וְחֻקָּאֵל גִּזְרִים בְּאֵן "אַחֵר" - הֵינּוּ עוֹד דִּין אַחֵר בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר.
7 עוֹד יֵשׁ דִּין בְּשׁוֹמֵר שְׂכָר שֶׁבּוֹ אֵיתָא פְּעָמִים "מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׁוֹמֵר חֲנָם".

מסורתא⁸ - "חַיִּב, פֶּטוּר, חַיִּב" ⁹. "חַיִּב, פֶּטוּר, חַיִּב, חַיִּב, חַיִּב, חַיִּב" ¹⁰. "פֶּטוּר, חַיִּב, חַיִּב, חַיִּב, חַיִּב" ¹¹.

מִסְכַּת עֲדוּת פֶּרֶק ראשון

א, א כְּשֶׁנִּכְנְסוּ חֲכָמִים לְכַרֵּם בֵּיבְנָה, אָמְרוּ: עֲתִידָה שְׁעָה שִׁיְהֵא אָדָם מְבַקֵּשׁ דְּבַר מִדְּבָרֵי תוֹרָה וְאֵינוּ מוֹצֵא, מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים וְאֵינוּ מוֹצֵא, שְׁנֵאמַר (עֲמוֹס ח): "הֲנָה יָמִים בָּאִים נֶאֱמַר ה' וְגו', יִשׁוּטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה' וְלֹא יִמְצְאוּ". דְּבַר ה' - זֶה נְבוֹאָה. דְּבַר ה' - זֶה הַקֶּץ. דְּבַר ה' - שְׁלֹא יִהְיֶה דְּבַר מִדְּבָרֵי תוֹרָה דּוֹמָה לְחִבְרוּ. אָמְרוּ, נִתְחַל מֵהֲלָל וּמִשְׁמָאֵי, שְׁמָאֵי אוֹמֵר: מְקַב חֲלָה. הֲלָל אוֹמֵר: מְקַבִּים. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא כְּדָבְרֵי זֶה וְלֹא כְּדָבְרֵי זֶה, אֲלֵא קַב וּמְחַצָּה - חַיִּב בַּחֲלָה, שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְּבָר טו): "רְאֵשִׁית עֲרוֹסוֹתֵיכֶם" - כְּדֵי עֲסַתְכֶם. וְכִמְה עֲסַתְכֶם? כְּדֵי עֲסַת מְדָבֵר. וְכִמְה עֲסַת מְדָבֵר? עֲמַר, שְׁנֵאמַר: (שְׁמוֹת טו): "וְהָעֲמַר עֲשִׁירִית הָאֵיפָה הוּא", שְׁעָרוּ חֲכָמִים שְׁבַעַה רְבַעִים וְעוֹד, מִדְּבָרִית, שְׁהֵן חֲמִשָּׁה רְבַעֵי צְפוּרִית, שְׁהֵן קַב וּמְחַצָּה יְרוּשְׁלָמִית.

א, ב הֲלָל אוֹמֵר: מְלֵא הֵינן מִים שְׁאוּבִין שֶׁל שְׁנַיִם עָשָׂר לֹג - פּוֹסְלִין אֶת הַמְּקָנָה. שְׁמָאֵי אוֹמֵר: מְלֵא הֵינן מִים שְׁאוּבִין שֶׁל שְׁנַיִם וְשֵׁשׁ לֹג - פּוֹסְלִין אֶת הַמְּקָנָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא כְּדָבְרֵי זֶה וְלֹא כְּדָבְרֵי זֶה, אֲלֵא שְׁלֵשָׁה לֹגִין מִים שְׁאוּבִין - פּוֹסְלִין אֶת הַמְּקָנָה.

⁸ הֵינּוּ מִסְרַת שְׁהִיתָה בְּיָדָם, שְׁהִיוּ עוֹשִׂים סִימְנִים כְּדֵי לְזַכֵּר הִלְכוֹת שׁוֹנוֹת לְאוֹמְרֵיהֶם.

⁹ מֵה שְׁלֵמִדְנֹה לְמַעְלָה בַּחֲלָה ו'.

¹⁰ אֵלֹה הֵן הַחֲלָכוֹת שְׁנֵשְׁנֹה לְמַעְלָה בַּחֲלָה ח'.

¹¹ אֵלֹה הֵן הַחֲלָכוֹת שְׁנֵשְׁנֹה לְמַעְלָה בַּחֲלָה ט'.

מַעֲשֵׂה שְׁבָאוּ שְׁנֵי גֵרָדִיִּים מִשְׁעַר הָאֲשָׁפוֹת שְׁבִירוּשְׁלַיִם, וְהָעִידוּ בְּשֵׁם שְׁמַעֲיָה וְאַבְטַלְיֹון, שְׁשֵׁלֶשֶׁת לֹגִין מִים פּוֹסְלִים הַמְּקָנָה, וְקִיֵּמוּ אֶת דְּבָרֵיהֶם. וְלָמָּה הִזְכְּרוּ שֵׁם מְקוֹמָם וְשֵׁם אוֹמְנֵיהֶן? וְהֲלֹא אֵין לָךְ אֲמָנוּת יְרוּדָה אֲלֵא גֵרָדִי, אֵין לָךְ מְקוֹם יְרוּד מִשְׁעַר הָאֲשָׁפוֹת? אֲלֵא מָה אָבוֹת הָעוֹלָם לֹא עָמְדוּ עַל דְּבָרֵיהֶן בְּמְקוֹם שְׁמוּעָה, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שְׁלֹא יִהְיֶה אָדָם עוֹמֵד עַל דְּבָרָיו בְּמְקוֹם שְׁמוּעָה. לְעוֹלָם הִלְכָה כְּדָבְרֵי הַמְּרַבִּין, לֹא הִזְכְּרוּ דְּבָרֵי הַיְחִיד בֵּין הַמְּרַבִּין, אֲלֵא שְׁמָא הַצְּרוּךְ לָהֶן שְׁעָה, וְיִסְמְכוּ עֲלֵיהֶן. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא הִזְכְּרוּ דְּבָרֵי יְחִיד בֵּין הַמְּרַבִּין, אֲלֵא מִתּוֹךְ שְׁזָה אוֹמֵר טְהוֹר וְזֶה אוֹמֵר טָמֵא, כְּדָבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. יֹאמְרוּ לוֹ: כְּדָבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שְׁמַעְתָּ.

א, ג נִשְׁאֵל לְחֶכֶם וְטָמֵא לוֹ, לֹא יִשְׁאֵל לְחֶכֶם אַחֵר. הֵינּוּ שְׁנַיִם, אֶחָד אוֹסֵר וְאֶחָד מְתִיר, אֶחָד מְטָמֵא וְאֶחָד מְטַהֵר, אִם יֵשׁ חֶכֶם אַחֵר - נִשְׁאֵלִין לוֹ, וְאִם לֹא - הוֹלְכִין אַחֵר הַמְּחַמֵּיר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קְרָחָה אוֹמֵר: דְּבַר מִדְּבָרֵי תוֹרָה - הוֹלְכִין אַחֵר הַמְּחַמֵּיר. מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים - הוֹלְכִין אַחֵר הַמְּקַל.

א, ד הָאִשָּׁה שֶׁהִלְכָה הִיא וּבַעֲלָהּ לְמִדִּינַת הַיָּם, וְהָיָה שְׁלוֹם בֵּינוּ לְבִינָה, שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. בְּאַתָּה וְאַמְרָה: מִת בַּעֲלִי - תִּנְשָׂא. שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, וְאַמְרָה: מִת בַּעֲלִי, בֵּין בּוֹכָה בֵּין שְׂאִינָה בּוֹכָה, בֵּין בְּגִדֶיהָ קְרוּעִים בֵּין שְׂאִין בְּגִדֶיהָ קְרוּעִים - נֶאֱמַנָת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לְעוֹלָם אֵינָה נֶאֱמַנָת, אֲלֵא אִם כֵּן בְּאַתָּה בּוֹכָה וּבְגִדֶיהָ קְרוּעִים. אָמְרוּ לוֹ: אִם כֵּן, זֶה שְׁהִיתָה פְּקַחַת - תִּנְשָׂא, שְׁלֹא הִיתָה פְּקַחַת - לֹא תִנְשָׂא? בֵּית הֲלָל אוֹמְרִים: לֹא שְׁמַעְנוּ אֲלֵא בְּבָאָה מִן הַקְּצִיר בְּלִבְד. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שְׁמָאֵי: וְהֲלֹא כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה קְצִיר! יֵצֵא קְצִיר שְׁעוּרִין. בָּא קְצִיר חֲטִים - יֵצֵא קְצִיר חֲטִים. בָּא בְּצִיר - יֵצֵא בְּצִיר, נִמְצָא כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה קְצִיר. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הֲלָל: מְצָאנוּ שְׂאִין אַחִין נִכְנָסִים לְנַחֲלָה עַל פִּיהָ. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שְׁמָאֵי: וְהֲלֹא מְסַפֵּר

כַּתְבָתָהּ נִלְמַד, שְׁכַתְבָ לָהּ לְכַשְׁתַּנְשְׂאֵי
לְאַחַר – תַּשְׁלִי מַה שְׁכַתּוֹב לִיךָ בְכַתְבָתִיךָ
וְצָאִי. חֲזְרוּ בֵּית הַלֵּל לְהוֹרוֹת כְּדַבְרֵי בֵּית
שְׂמַאי.

א, ה שֶׁשָּׂה דְבָרִים רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמָּא
וְחֻכְמִים מְטַהְרִין: א. הַשְּׂרָץ וְהַצְּפַרְדֵּעַ
בְּרִשׁוֹת הָרִבִּים. ג. וְכֵן כְּזִית מִן הַמֶּת וְכִזִּית
מִן הַנִּבְלָה. ד. עֵצִים מִן הַמֶּת וְעֵצִים מִן
הַנִּבְלָה. ה. גּוֹשׁ מֵאַרְץ-טְהוֹר גּוֹשׁ מֵאַרְץ
הַפָּרָס. ו. גּוֹשׁ מֵאַרְץ-טְהוֹר גּוֹשׁ מֵאַרְץ
הָעַמִּים. ז. שְׁנֵי שְׁבִילִין, אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד
טְהוֹר; רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמָּא, וְחֻכְמִים
מְטַהְרִין.

א, ה הַשְּׂדֵרָה וְהַגְּלִגְלַת מִשְׁנֵי מֵתִים, רַבִּיעִית
דָּם מִשְׁנֵי מֵתִים, רַבַּע עֲצָמוֹת מִשְׁנֵי מֵתִים,
אֶבֶר מִן הַמֶּת מִשְׁנֵי מֵתִים, אֶבֶר מִן הַחֲזִי
מִשְׁנֵי אֲנָשִׁים; רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמָּא וְחֻכְמִים
מְטַהְרִין.

א, ז שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אָמְרוּ לִפְנֵי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל
וְלֹא אָמַר בֵּהֶן אֲסוּר וְהֵתֵר, וּפְרִשָׁן רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ בֶּן מֵתִיא: הַמְּפִיס מְרֹסָא בְּשַׁבָּת, אִם
לְקוֹלְפָּה וְלַעֲשׂוֹת לָהּ פֶּה' כְּדָרֵךְ שְׁהוֹרֵפְאִין
עוֹשִׂין – חִיב. אִם לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה לַחֶה –
פְּטוּר. הַשּׁוֹם וְהַבֹּסֵר וְהַמְּלִילוֹת שְׂרֹסְקָן
מִבְּעוֹד יוֹם; רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אָמַר: יִגְמַר
מִשְׁתַּחֲשֵׁף, וְרַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: לֹא יִגְמַר,
אֲבָל כַּהֲנִים נִהְגוּ כְּרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל.

א, ח שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אָמְרוּ לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא,
שְׁנַיִם מִשְׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְאֶחָד מִשְׁם רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ, וְלֹא אָמַר בֵּהֶן, לֹא אֲסוּר וְלֹא הֵתֵר,
וְלֹא כָּשֵׁר וְלֹא פְּסוּל, לֹא טְמֵאָה וְלֹא טְהוּרָה.

שְׁנַיִם מִשְׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֲשֶׁה, מַה הִיא
לְצֹאת בְּעִיר שֶׁל זֶהָב? וְלֹא אָמַר בֵּהּ לֹא
אֲסוּר וְלֹא הֵתֵר; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מֵתִיר וְחֻכְמִים
אוֹסְרִין. מִפְּרִיחֵי יוֹנִים, מַה הֵן לְעֵדוֹת? לֹא
אָמַר בֵּהֶן, לֹא כָּשֵׁר וְלֹא פְּסוּל, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר
מְכַשֵּׁיר וְחֻכְמִים פּוֹסְלִין.

אֶחָד מִשְׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הַשְּׂרָץ בְּפִי הַחֲלָדָה,
וְהַחֲלָדָה מֵהִלְכַת עַל גְּבִי כַפְרוֹת שֶׁל

תְּרוּמָה, סֶפֶק נִגַע סֶפֶק לֹא נִגַע, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
מְטַהֵר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמָּא, וְחֻכְמִים
אוֹמְרִים: וְדַאי טָמֵא וְסֶפֶק טְהוֹר.

א, ט תְּנוּר שֶׁתַּחֲלָתוּ אַרְבָּעָה וּשְׁרִירו אַרְבָּעָה,
שְׁבֵרָא שׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים שְׁלֹשָׁה, הָרִי לִי
סִנְדֵּל שֶׁל עֵץ וְשֶׁל סִידִין שְׁטָמָא מְדָרַס, עַל
שְׁרִירֵי תְּנוּר. רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמָּא וְאֲשֶׁה
חוֹלְצַת בּוֹ, וְיֹצֵאִין בּוֹ בְּשַׁבָּת וְלֹא הוֹדוּ לוֹ.

א, י חֲמִשָּׁה דְבָרִים הָיָה רַבִּי עֲקִיבָא דוֹרֵשׁ
כְּמִין אֲגָדָה, בְּחֲמִשָּׁה דְבָרִים אָדָם זוֹכֵה
לְבֵן, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: עַד הַפָּרֶק זָכָה לוֹ,
מִכֵּן וְאֵילָף הוּא זוֹכֵה לְעֲצָמוֹ. אָמַר רַבִּי
עֲקִיבָא: הֵיכֵן מְצִינוּ, שֶׁהָיוּ חֲגִרִין עַד הַפָּרֶק,
וְכִשְׁהִגִיעַ הַפָּרֶק נִתְפָּשְׁטוּ. וְשֶׁהָיוּ חֲרָשִׁין עַד
הַפָּרֶק, וְכִשְׁהִגִיעַ הַפָּרֶק נִתְפָּקְחוּ. וְשֶׁהָיוּ
סוּמִין עַד הַפָּרֶק, כְּשֶׁהִגִיעַ הַפָּרֶק נִתְפָּתְחוּ.
וְהֵיאֵף זוֹכֵה לוֹ עַד אוֹתָהּ הַשְּׁעָה? אָמְרוּ לוֹ:
כִּי מְצִינוּ שֶׁהָיוּ פְּשׁוּטִים עַד הַפָּרֶק וְכִשְׁהִגִיעַ
הַפָּרֶק נִתְחַגְּרוּ, וְשֶׁהָיוּ פִּקְחִין עַד הַפָּרֶק
וְכִשְׁהִגִיעַ הַפָּרֶק נִתְחַרְשׁוּ, וְשֶׁהָיוּ פְּתוּחִים
עַד הַפָּרֶק, וְכִשְׁהִגִיעַ הַפָּרֶק נִסְתָּמוּ, הֵא אֵין
זוֹכֵה לוֹ אֲלֵא עַד אוֹתָהּ הַשְּׁעָה בְּלִבְדּוֹ.

א, יא מִסְפַּר הַדּוֹרוֹת לִפְנֵי הַקֶּץ, אָף עַל פִּי
שְׁהִימִים וְהַשְּׁעוֹת כְּחוּט הַשְּׁעָרָה לִפְנֵי
הַמְּקוֹם, אֵינוּ מוֹנֶה אֲלֵא דוֹרוֹת, שְׁנֵי אָמַר
(יְשַׁעְיָה מֵא): "קוֹרָא הַדּוֹרוֹת מֵרֵאשִׁי". וְאָף עַל
פִּי שְׁנֵי אָמַר (בְּרֵאשִׁית טו): "וְעַבְדוֹם וְעֵנוּ
אוֹתָם", וְנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית טו): "וְדוֹר רַבִּיעִי
יִשׁוּבוּ הִנֵּה" וְגו'. הָרִי הוּא אוֹמַר (שְׁמוֹת כג):
"אֵת מִסְפַּר יְמֵיךָ" – אֵלוֹ שְׁנֵי דוֹרוֹת, וּשְׁאָר
כָּל אָדָם: זָכָה – מִשְׁלִימִים שְׁנוֹתָיו. לֹא זָכָה
– פּוֹחֲתִין לוֹ מִשְׁנוֹתָיו; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא.
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: זָכָה – מוֹסִיפִין לוֹ עַל-
שְׁנוֹתָיו. לֹא זָכָה – פּוֹחֲתִין מֵהֶן. אָמְרוּ לוֹ
לְרַבִּי עֲקִיבָא: הָרִי הוּא אוֹמַר (מְלָכִים ב ט):
"וְהוֹסַפְתִּי עַל יְמֵיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה"!
אָמַר לָהֶן: מִשְׁלֹו הוֹסִיפוּ לוֹ. אָמַר לָהֶן רַבִּי
עֲקִיבָא: הָרִי הוּא אוֹמַר (מְלָכִים ב יג): "הִנֵּה בֶן
נוֹלָד לְבֵית דָּוִד יֵאשְׁיָהוּ שְׁמוֹ", וְעַדִּין לֹא
הָיָה מְנַשֶּׂה בְּעוֹלָם! אָמְרוּ לוֹ: וְכִי נֵאמַר:

‘הנה בן נולד לבית דוד בן חזקיה? והלא לא נאמר: “אלא הנה נולד בן לבית דוד”; בין מחזקיה בן מיכל בית דוד.

א,יב חמש רחלות גוזזות מנה מנה ופרס, שהן שבעים וחמש סלעים - חביבות בראשית הגז; דברי רבי דוסא. וחכמים אומרים: חמש רחלות גוזזות כל שהן. רבי נתן אומר, רבי דוסא אומר: כפיצה אוכלין, כמותה ובקלפתה. וחכמים אומרים: חוץ מקלפתה.

האשה שאמרה: “נשבותי, וטהורה אני” - אוכלת בתרומה. ואם יש עדים שנשבותי, והיא אומרת: “טהורה אני” - אינה אוכלת.

א,יג ארבעה ספקות רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרין: הטהור עומד והטמא עובר, טמאה ברשות היחיד וטהרה ברשות הרבים טהורה, טמאה ברשות היחיד וטמאה ברשות הרבים, ספק נגע ספק לא נגע, ספק האהיל ספק לא האהיל, ספק הסיט ספק לא הסיט; רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרין.

מסכת עריות פרק שני

ב,א ארבעה דברים רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין: מסרק של צרצור, רבי אליעזר אומר: אין מטמא באויר, וחכמים אומרים: מטמא באויר. דף של נחתום שקבעו במסמר, או שחברו במריש, או בקורה. רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין. מנעל שעל האימים, רבי אליעזר מטמא וחכמים מטהרין. חתכו חליות, ונתן חול בין חוליא לחוליא. רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין, והיה נקרא תנורו של עכנאי, שעליו רבו מחלקת בישראל.

ב,ב עשרים וארבעה דברים מקולי בית שמאי וחומרי בית הלל. בית שמאי אומרים: אין אדם מדייר את אשתו. בית הלל אומרים: אין אדם מדייר את בנו בבגזיר. ביצה שנולדה ביום טוב, אחרים אומרים משום רבי אליעזר: תאכל היא ואמה. הסף

שמן טהור ונטמא, ירד וטבל, בית שמאי אומרים: אף על פי ששוחה ויורד - טהור. בית הלל אומרים: כדי סיכת אבר קטן - טמא. פחות מכן - טהור. אמר רבי אליעזר ברבי צדוק: כשהייתי אצל רבי יוחנן בן חסירוני, ראיתיו שאוכל פתו חרבה, שהיו שני בצרת, באתי ואמרתי לאבא, אמר לי: הולך לו זיתים, הולכתי לו זיתים, נטלך והסתכל בהן, וראה שהן לחים. אמר לי: איני אוכל זיתים. באתי ואמרתי לאבא, אמר לי: לך אמור לו, מנקבת היתה חבית, כדברי בית הלל, אלא שסתמוה שמרים, להודיעך שהוא אוכל בטהרה, שאף על פי שמתלמידי בית שמאי היה - לא היה נוהג אלא כדברי בית הלל.

ב,ג לעולם הלכה כדברי בית הלל, והרוצה לעשות להחמיר על עצמו, ולנהג כחומרי בית הלל וכחומרי בית שמאי, על זה נאמר (קהלת ה): “והכסיל בחשך הולך”. התופס קולי בית שמאי וקולי בית הלל - הרי זה רשע! אלא או כדברי בית הלל, כקוליהן וכחומריהן, או כדברי בית שמאי כקוליהן וכחומריהן.

בית הלל אומרים: אין אדם פוטר את אשתו בגט ישן, שלא יהא גט גדול מבנה. כתב לשם הפרכין, לשם ארכיות, או שהיו שני מלכים עומדין, וכתב על שם אחד מהן - פשר. כתב לשם אבי אביו - פשר. לשם משפחה - פסול. ואם היה נקרא על שמו - פשר.

ב,ד אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית הלל ובית שמאי על המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי, שאינה צריכה ממנו גט שני, על מה נחלקו? על המדיר את אשתו מתשמיש המטה. בית שמאי אומרים: שתי שבתות כלידת נקבה. ובית הלל אומרים: שבת אחת כלידת זכר, או פימי נדתה. יתר על כן - יוציא ויתן כתבה.

כלכלה, בית שמאי פוטרין ובית הלל מחיבין. רבי יהודה אומר: הלל עצמו היה

אוסר. הלוקח כלכלה לשלח לחברו - לא יאכל עד שיעשר. רבי יהודה אומר: הלל עצמו היה אוסר.

בה אמר רבי ישמעאל ברבי יוחנן בן ברוקה: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל, על שהיו שתי פתי עדים מעידות אותו - שיהא נזיר בטרה שבהן. על מה נחלקו? על שהיו שני עדים מעידין אותו. שבית שמאי אומרים: נחלקו על שהיו כאן נזירות. בית הלל אומרים: יש בכלל חמש שתיים - שיהא נזיר שתיים.

בו רבי יהודה אומר: חמשה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. דם הנבלות, בית שמאי מטהרין ובית הלל מטמאין. אמר רבי יוסי ברבי יהודה: אף כשטמאו בית הלל, לא טמאו אלא בדם שיש בו רביעית, שאם יקרא ויהא בו כזית. ומודים בכיצת טרפה שהיא אסורה, מפני שגדוליה אסור. על מה נחלקו? על ביצת נבלה, שבית שמאי אומרים: אם שפויצא בה נמכרת בשוק - מתרת. ואם לאו - אסורה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: דבר אחר מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. בית שמאי אומרים: מתנות מכשירות ומפגלות בחטאת, ומתנה אחת בכל הזבחים. בית הלל אומרים: אחד חטאת ואחד כל הזבחים, מתנה אחת מכשורת ומפגלות.

בז רבי שמעון אומר: שלשה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. קהלת אינה מטמאה את הידים; דברי בית שמאי. בית הלל אומרים: מטמאה את הידים. מי חטאת שעשו מצותן, בית שמאי מטהרין, בית הלל מטמאין.

המקשה, כמה תשפה ותהא זבה. רבי אליעזר אומר: מעת לעת, והלכה כדבריו. רבי שמעון בן יהודה אמר משום רבי שמעון: בית שמאי אומרים: עד שלשה ימים. בית הלל אומרים: מעת לעת.

בח רבי אליעזר אומר: שני דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. דם היולדת שלא טבלה, מטמא לח ואינו מטמא יבש; דברי בית שמאי. בית הלל אומרים: מטמא לח ויבש. ארבעה אחין, שנים מהן נשואין שתי אחיות, ומתו הנשואין את האחיות - הרי אלו חולצין ולא מיבמין. ואם קדמו וכנסו - יוציאו. רבי אליעזר אמר משום בית שמאי: יקימו. ובית הלל אומרים: יוציאו. אבא שאול אומר: קל היה להם לבית הלל בדבר הזה.

בט התולש מבכור תם, והניחו בחלון, אף על פי שנולד בו מום לאחר מכאן, ושחטו - הרי זה יקבר. בכור בעל מום שתלש ממנו ואחר כך מת, עקביא בן מהללאל מתיר וחכמים אוסרין. אמר רבי יהודה: מודה עקביא בזה שאסור, על מה נחלקו? על שנטמא ותלש ממנו, ואחר כך שחטו, שעקביא בן מהללאל מתיר וחכמים אוסרים. אמר רבי יוסי מודה רבי חלפתא בזה שמתר, אבל ביחוד אמרו חכמים יניחה בחלון שמא יש תקוה, שאם מת - יהא אסור, ואם שחטו - יהא מתר, על מה נחלקו? על שנטמא ותלש ממנו, ואחר כך מת, שעקביא בן מהללאל מתיר, וחכמים אוסרים.

בי כזית בשור הפורש מאבר מן החי. רבי אליעזר מטמא. השיבו את רבי אליעזר שלש תשובות: לא, אם אמרת בבית שיש בה רבע רקב, תאמר באבר מן החי, שאין בו רבע רקב? דבר אחר: מי תלוי במי? אבר תלוי בכשור, או בשור תלוי באבר? הבשור תלוי באבר! אפשר שהבשור מטמא במגע ובמשא ובאהל, ואבר יהא טהור?

אמר רבי שמעון: תמה אני, אם טמא רבי אליעזר, לא טמא אלא בזמן שיש באבר בשור כראוי, כדי שיהא זה וזה מטמאין במגע ובמשא ובאהל, עצם הפורש כשעורה רבי נחוניא מטמא? והשיבו רבי נחוניא שלש תשובות: לא, אם אמרת במת

שׁוּשׁ בּו רַבֵּעַ רָקֵב, תֹּאמַר בְּאֶבֶר מִן הַחַי שְׁאִין בּו רַבֵּעַ רָקֵב?

דְּבַר אַחַר: מִי תְלוּי בְּמִי? אֶבֶר תְּלוּי בְּעֵצִים או עֵצִים תְּלוּי בְּאֶבֶר? הֲוֵי אוֹמַר עֵצִים תְּלוּי בְּאֶבֶר. אֲפֹשֶׁר שֶׁהַעֵצִים מִטְּמֵא בְּמַגַּע וּבְמִשָּׂא וְאֶבֶר יֵהָא טְהוֹר? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: תְּמַה אֲנִי, אִם טְמֵא רַבִּי נְחוּנְיָא, לֹא טְמֵא אֲלֵא בְּזִמְן שׁוּשׁ בְּאֶבֶר עֵצִים כְּשֶׁעוֹרָה כְּדִי שִׁיְהָא זֶה וְזֶה מִטְּמֵאִין בְּמַגַּע וּבְמִשָּׂא. הַשִּׁיב רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל דְּבָרֵי שְׁנִיְהֵן: וּמָה אִם הַחַי שׁוּשׁ בּו רַמ"ח, עֵצִים וּבִשְׂר הַפּוֹרְשִׁים מִמֶּנּוּ טְהוֹרִים, אֶבֶר מִן הַחַי, שְׁאִין בּו, אִינוּ דִּין שִׁיְהָא עֵצִים וּבִשְׂר הַפּוֹרְשִׁין מִמֶּנּוּ טְהוֹר?! הַשִּׁיב רַבִּי עַל דְּבָרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא, אִם אֲמַרְתָּ בְּפוֹרֶשׁ מִן הַחַי, שְׂכַן פּוֹרֶשׁ מִדְּבַר טְהוֹר, תֹּאמַר בְּאֶבֶר מִן הַחַי שְׂכַן פּוֹרֶשׁ מִדְּבַר טְמֵא?

מִסְכַּת עֲדוּת פְּרָק שְׁלִישִׁי

ג,א הַעֲיֵד רַבִּי צְדוּק עַל צִיר חֲגֹבִין טְמֵאִין שְׁהוּא טְהוֹר, וּמִתָּר לְאוֹכְלֵי תְרוּמָה. הַעֲיֵד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי פְּפִיס עַל דָּף שֶׁל נַחְתוּמִים, שֶׁחִבְרוּ בְּמִרְיֵשׁ אוּ בְּקוֹרָה, וְשָׁקְבַע בְּמִסְמַר - שְׁהוּא טְמֵא, שְׂרַבִּי אֲלִיעֶזֶר מִטְּהַר, וְאִם לֹא קִבְּעוּ כָּל צְרָפוֹ - הַכֹּל מוֹדִים שְׁהוּא טְמֵא.

הַן הַעֲיֵדוּ, שְׁמַעְבְּרִין אֶת הַשְּׁנָה כָּל אֲדַר. שְׁבִרְאִשׁוֹנָה הֵינּוּ אוֹמְרִים עַד הַפּוֹרִים, עַד שְׁבֵא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי פְּפִיס וְהַעֲיֵדוּ, שְׂכַל אֲדַר כְּשֶׁר לְעַבּוֹר.

הַעֲיֵד מִנְחֵם בֶּן פּוּבְּגִי שְׁהוּא צָבַע. עַל מוֹסָף יוֹרָה שֶׁל שׁוּלְקֵי זִיתִים שְׁהוּא טְמֵא, וְעַל שְׁצוּבְעִים שֶׁהִיָּה טְהוֹר, שְׁבִרְאִשׁוֹנָה הֵינּוּ אוֹמְרִים חִלוּף הֵינּוּ הַדְּבָרִים. וּכְשֶׁהוֹשִׁיבוּ בְּיִשְׁבִּיבָה הֵינּוּ הַכֹּל תְּמַהִין עֲלֵיו, אָמַר לֵהֶם:

כָּךְ וְכָךְ, אֲנִי רֹאשׁ אֶכֶל הַבָּאִים אַחֲרַי.¹²

ג,ב הַעֲיֵד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן בְּתִירָה, עַל דָּם הַנְּבִלּוֹת שְׁהוּא טְהוֹר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן

בְּתִירָה נוֹחֲרִין הֵינּוּ עֲרוּדוֹת¹³ לְאֲרִיּוֹת בְּסִתְרֵטִיָּא שֶׁל מֶלֶךְ, וְהֵינּוּ עוֹלֵי רְגָלִים מְשַׁקְעִין אֶת אַרְכּוּבוֹתֵיהֶן, וְלֹא חָשׂוּ לֵהֶם מִשׁוּם טְמֵאָה.

ג,ג הַעֲיֵד רַבִּי יְהוֹנָדָה הַכֹּהֵן עַל בַּת יִשְׂרָאֵל שְׁנִשְׂאֵת לְכַהֵן, כִּיּוֹן שְׁנִשְׂאֵת לְחַפְּהָ אִף עַל פִּי שְׁלֹא נִבְעֵלָה, שְׂרַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמַר: תִּבְעֵל. וְכֵן הִזָּה רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמַר: תִּבְעֵל. לֹא יִשָּׂא כַּהֵן אִשָּׁה עַד שֶׁתִּגְדִּיל. בֵּית דִּין שְׂאֲחֲרֵיהֶם אוֹמְרִים: נֶאֱמַנְתָּ עֶסֶה לְטְמֵא וּלְטְהַר, לְאֶסּוּר וּלְהַתִּיר, לְרַחֵק וּלְקַרֵּב, אֲבָל בְּאַלְמַנְתָּ עֶסֶה לֹא נִגְעוּ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן עִזַּאי: אָמַר לֵהֵן רַבִּי, מַעֲשֵׂה שְׁנַמְצָאוּ עֲצָמוֹת בִּירוּשָׁלַיִם בְּדִירַת עֲצִים, וּבִקְשׁוּ חֲכָמִים לְטְמֵא אֶת יְרוּשָׁלַיִם כְּלָה. אָמַר לֵהֶם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: בּוֹשָׁה וּכְלָמָה הוּא לָנוּ, שְׁנִטְמֵא אֶת בְּתִינוּ. אִיָּה מִתִּי מִבּוּל? אִיָּה הַרוּגֵי נְבוּכַדְנֶצַּר? אִיָּה הַהֲרוּגִים שְׁנִהַרְגוּ הַמִּלְחָמָה וְעַד עַכְשָׁו? אֲלֵא אָמְרוּ וְדַאי - טְמֵא, סֶפֶק - טְהוֹר. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: שְׁמַעֲתִי שְׁשׁוּחֲטִין אִף עַל פִּי שְׁאִין נִסְכִּין, וְאוֹכְלִין קִדְשֵׁי קִדְשִׁים אִף עַל פִּי שְׁאִין קִלְעִין, קִדְשִׁים קְלִיסִין וּמַעֲשֶׂר שְׁנֵי אִף עַל פִּי שְׁאִין חוּמָה, שְׁקִדְשָׁה הַרְאִשׁוֹנָה קִדְשָׁה לְשַׁעֲתָהּ וּקְדִשָׁה לְעֵתִיד לְבוֹא.

ג,ד מִשְׁפַּחַת בֵּית צְרִיפָה הִיתָה בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן וְרַחֲקָה בֶּן צִיּוֹן בְּזְרוּעַ. וְעוֹד אַחֲרֵת הִיתָה שֵׁם וְקִרְבָּה בֶּן צִיּוֹן בְּזְרוּעַ, וְלֹא רָצוּ חֲכָמִים לְגַלּוֹתָם, אֲבָל מוֹסְרִין אוֹתָן לְכַנְיָהּ וּלְתַלְמִידֵיהֶן, פַּעַם אַחַת בְּשָׁבוּעַ. כְּגוֹן אֵלוּ, אֲלִיָּהוּ בָּא לְטְמֵא וּלְטְהַר, לְרַחֵק וּלְקַרֵּב.

בְּהַפְּדָה. אָמַר לֵהֶם: כָּךְ וְכָךְ! כְּלוּמַר, זֶה טְמֵא וְזֶה טְהוֹר, פִּי אֲנִי רֹאשׁ לְכָל הַצְּבָעִים הַבָּאִים אַחֲרַי, בְּאִפְּן שְׁאֲנִי

בְּקִי הֵיטֵב בְּעֵנֵן זֶה (עַל פִּי פְּרוּשׁ 'מִנְחַת יִצְחָק')

¹³ עָרוּד בְּלִשׁוֹן רַבִּים.

¹² פְּרוּשׁ: כְּשֶׁהוֹשִׁיבוּ בְּיִשְׁבִּיבָה לְקַבֵּל עֲדוּתוֹ, הֵינּוּ הַכֹּל תְּמַהִים עֲלֵיו שְׁאֲמַר דְּבַר הַדָּשׁ, שְׁעַד עֵתָה הֵינּוּ שׁוֹנִים

רבי אומר: לקרב אבל לא לרחק. רבי יהודה אומר: חלוף הדברים. רבי חנניה בן עדי אומר: הרי הוא אומר (ויקרא כז): "ויצא בן אשה ישראלית וגו'. והלא דברים קל וחמר, מה משה רבנו לא רצה לגלות את המזריץ עד שנתגלו מעצמן. אליהו תלמידו של משה על אחת כמה וכמה שלא יגלה, עד שיתגלו מעצמן! מי שיש לו תלמידים קורין אותו רבי, נשתפחו ואלו, קורין אותו רבן, נשתפחו אלו ואלו, קורין אותו בשמו.

אם-בְּחַקְתִּי תִלְכוּ וְאֶת-מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם: אִם בְּקִנְיַי תִּהְיוּ וְיַת פְּקוּדֵי תִטְרוּן וְתַעֲבֹדוּן יִתְהוּן:

אם בְּחַקְתִּי תִלְכוּ – יכול זה קיום המצוות? כשהוא אומר: וְאֶת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ, הרי קיום המצוות אומר; הֲאֵם מֵה אֲנִי מְקַנְיָם: אִם בְּחַקְתִּי תִלְכוּ? שִׁתְּהִיו עֲמֵלִים בַּתּוֹרָה. וְאֶת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ – הֲוֹ עֲמֵלִים בַּתּוֹרָה עַל מִנַּת לְשֹׁמֵר וּלְקַנְיָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "וּלְמַדְתֶּם אֹתָם וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹתָם".

וְנָתַתִּי גִשְׁמֵיכֶם בְּעֵתְכֶם וְנִתְּנָה הָאָרֶץ יְבוּלָה וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פִּרְיוֹ:
וְאֶתִּין מִטְּרִיכוֹן בְּעַדְנָהוֹן וְתִתִּין אַרְעָא עַלְלַתְהָ וְאִילָן חִקְלָא יִתִּין אַבִּיָה:

בְּעֵתְכֶם – בְּשַׁעֲרָה שְׁאִין דְּרָף בְּנֵי אָדָם לְצֵאת, כְּגוֹן בְּלִילֵי שַׁבָּתוֹת וּבְלִילֵי רַב־עֵינֹת. וְעֵץ הַשָּׂדֶה – הֵן אִילָנֵי סָרְק, וְעַתִּידִין לַעֲשׂוֹת פְּרוֹת.

וְהִשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת-בְּצִיר וּבְצִיר יִשְׁיג אֶת-זֶרַע וְאָכַלְתֶּם לַחֲמֶכֶם לְשֹׁבַע וַיִּשְׁבַּתֶּם לְבַטַּח בְּאַרְצְכֶם:
וַיַּעֲרַע לָכוֹן דִּישָׁא לְקַטְפָּא וְקַטְפָּא יַעֲרַע לְאִפּוּקֵי בַר זַרְעָא וְתִיכְלוּן לַחֲמֶכוֹן לְמַשְׁבַּע וְתִתְבוּן לְרוּחְצוֹן בְּאַרְעֶכוֹן:

וְהִשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת בְּצִיר – שִׁיָּהָא הַדִּישׁ מִרְבָּה, וְאִתָּם עֲסוּקִים בּוֹ עַד הַבְּצִיר; וּבְבְצִיר תַּעֲסִקוּ עַד שְׁעַת הַזֶּרַע. וְאָכַלְתֶּם לַחֲמֶכֶם לְשֹׁבַע – אוֹכַל קַמְעָא, וְהוּא מִתְבָּרַךְ בְּמַעֲיו.

שני

וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאָרֶץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאִין מִתְרִיד וְהַשְׁבַּתִּי חֲתָה רְעָה מִן-הָאָרֶץ וְחָרַב לֹא-תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם:
וְאֶתִּין שְׁלָמָא בְּאַרְעָא וְתִשְׁרוּן וְלִית דְּמִנִּיד וְאִבְטִיל חִיתָא בְּשִׁתָּא מִן אַרְעָא וְדִקְטָלִין בְּחַרְבָּא לָא יַעֲדוּן בְּאַרְעֶכוֹן:

וְנָתַתִּי שְׁלוֹם – שְׁמָא תֵּאֱמָרוּ: הֲרִי מֵאֲכַל וְהֲרִי מְשַׁתָּה, אִם אִין שְׁלוֹם אִין פְּלוּם! תִּלְמוּד לומר אַחַר כָּל זֹאת: וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ; מִכָּאן שֶׁהַשְׁלוֹם שְׁקוּל כְּגַד הַכֹּל. וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "עוֹשֶׂה שְׁלוֹם וּבוֹרָא אֶת הַכֹּל" וְחָרַב לֹא תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם – אִין צְרִיף לומר שְׁלָא יָבֵאוּ לְמַלְחָמָה, אֲלָא אִפְלוּ לַעֲבֹר דְּרָף אַרְצְכֶם מִמְדִּינָה לְמְדִינָה.

וְרַדְפְתֶּם אֶת-אִיבֵיכֶם וְנִפְּלוּ לַפְּנֵיכֶם לַחֲרַב:
וְתַרְדְּפוּן יַת בַּעֲלֵי דְבַבִּיכוֹן וַיִּפְּלוּן קַדְמֵיכוֹן לַחֲרָבָא:

לַפְּנֵיכֶם לַחֲרַב – אִישׁ בְּחַרְבַּ רַעְהוּ.

וְרַדְפוּ מִכֶּם חַמְשָׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רַבְּבָה יִרְדְּפוּ וְנִפְּלוּ אִיבֵיכֶם לַפְּנֵיכֶם לַחֲרַב:
יַעֲרָקוּן וַיִּפְּלוּן בַּעֲלֵי דְבַבִּיכוֹן קַדְמֵיכוֹן לַחֲרָבָא:

וְרַדְפוּ מִכֶּם – מִן הַחֲלָשִׁים שְׁבַכְכֶם, וְלֹא מִן הַגְּבוּרִים שְׁבַכְכֶם. חַמְשָׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רַבְּבָה – וְכִי כֹף הוּא הַחֲשׁוּבוֹן? וְהֲלֹא לֹא הִנֵּה צְרִיף לומר אֲלָא: מֵאָה מִכֶּם שְׁנַי אֲלָפִים יִרְדְּפוּ. אֲלָא אִינוּ דוֹמָה מוֹעֲצוֹן הַעוֹשִׂין אֶת הַתּוֹרָה לְמַרְבִּין הַעוֹשִׂין אֶת הַתּוֹרָה. וְנִפְּלוּ אִיבֵיכֶם לַפְּנֵיכֶם לַחֲרַב – שִׁיָּהִיו נוֹפְּלִין לַפְּנֵיכֶם שְׁלָא כְּדָרַף הָאָרֶץ.

וּפְנִיתִי אֲלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם:
וְאֶתְפְּנִי בְּמִימְרֵי לְאִיטְבָּא לָכוֹן וְאִפִּישׁ יִתְכוֹן וְאִסְגִּי וְהִקִּמְתִּי אֶת-בְּרִיתִי אִתְכֶם:

וּפְנִיתִי אֲלֵיכֶם – אִפְּנָה מִכָּל עֲסָקִי לְשֹׁלֵם שְׁכַרְכֶם. מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דוֹמָה? לְמַלְךְ שֶׁשָּׂכַר פּוֹעֲלִים וְכוּלֵי, כִּדְאִיתָא בְּתוֹרַת פְּהִיגִים וְהִפְרִיתִי אִתְכֶם – בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה. וְהִרְבִּיתִי אִתְכֶם – בְּקוֹמָה זְקוּפָה. וְהִקִּמְתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתְכֶם – בְּרִית חֲדָשָׁה, לֹא כְּבְרִית הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁהִפְרַתְּם אוֹתָהּ, אֲלָא בְּרִית חֲדָשָׁה שְׁלָא תוֹפֵר, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְכִרְתִּי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת בֵּית יְהוּדָה בְּרִית חֲדָשָׁה לֹא כְּבְרִית הָרֵאשׁוֹנָה".

שלישי

וְאָכַלְתֶּם יִשֹּׁן נוֹשֵׁן וַיִּשֹּׁן מִפְּנֵי חֲדָשׁ תּוֹצִיאֻו:
וְתִיכְלוּן עֵתִיקָא דְעֵתִיקָא מִן קַדָּם חֲדָתָא תְּפַנּוּן:

וְאָכַלְתֶּם יִשֹּׁן נוֹשֵׁן – הַפְּרוֹת יִהְיוּ מִשְׁתַּמְרִין וְטוֹבִים לְהִתְנַשֵּׁן, שִׁיָּהָא יִשֹּׁן הַנוֹשֵׁן שֶׁל שְׁלֹשׁ שָׁנִים יָפָה לְאָכַל מִשָּׁל אֲשַׁתְּקֵד. וַיִּשֹּׁן מִפְּנֵי חֲדָשׁ תּוֹצִיאֻו – שִׁיָּהִיו הַגְּרָנוֹת מְלֹאוֹת חֲדָשׁ וְהָאוֹצְרוֹת מְלֹאוֹת יִשֹּׁן, וְצְרִיכִים אִתָּם לְפָנוֹת הָאוֹצְרוֹת לְמָקוֹם אַחַר לְתַת הַחֲדָשׁ לְתוֹכוֹ.

וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנֵי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא-תִגְעַל נַפְשֵׁי אֶתְכֶם:
וְאֶתִּין מִשְׁכְּנֵי בִינִיכוֹן וְלֹא יִרְחִיק מִימְרֵי יִתְכוֹן:

וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנֵי – זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְלֹא תִגְעַל נַפְשֵׁי – אִין רוּחִי קִצָּה בְּכֶם. כָּל "גְּעִילָה" – לְשׁוֹן פְּלִיטַת דְּבָר הַבְּלוּעַ בְּדָבָר אַחַר, כְּמוֹ: "כִּי שֵׁם גִּעַעַל מִגֵּן גְּבוּרִים", לֹא קִבַּל הַמְּשִׁיחָה, שֶׁמוֹשְׁחִין מִגֵּן שֶׁל עוֹר בְּחֻלָּב מִבְּשָׁל כְּדִי לְהַחֲלִיק מֵעֲלָיו מִפַּת חֵץ אוֹ חֲנִית, שְׁלָא יִקַּב הָעוֹר.

וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִנִּיתִי לָכֶם לֹא-לֵהִימ וְאִתְּם:
וְאִשְׁרֵי שְׁכִינָתִי בִינִיכוֹן וְאִהְיוּ לָכוֹן לְאֵלָה וְאִתְּוֹן תְּהוּן תְּהִיוּ-לִי לְעַם:
קַדְמֵי לְעַם:

והתהלכתי בתוכם – אטל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מצדעצעים ממני. יכול לא תיראו ממני? תלמוד לומר: והייתי לכם לא-להים.

אני י-הוה א-להיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים מהיית להם עבדים ואשפר מטת עלכם ואולף אתכם קוממיות:
ואני י-הוה א-להיכם מארץ מצרים מהיית להם עבדים ואשפר מטת עלכם ודברית יתכון בחירותא:

אני ה' א-להיכם – כדאי אני שתאמינו בי שאני יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים ועשיתי לכם נסים גדולים. מטת – כמין יתד התחובה בשני ראשי העל, המעקבים המוסרה שלא תצא מראש השור ונתיר הקשר, כמו: "עשה לה מוסרות ומטות", קוניונגל"א בלעז. קוממיות – בקומה זקופה.

ואם לא תשמעו לי ולא תעשו את פליהמצות האלה:
ואם לא תקבלו למימרי ולא תעבדו ית כל פקודי האליו:

ואם לא תשמעו לי – להיות עמלים בתורה, לדעת מדרש חכמים. יכול לקיום המצות? כשהוא אומר: "ולא תעשו" וגומר, הרי קיום מצות אמור; הא מה אני מקים: **ואם לא תשמעו לי?** להיות עמלים בתורה. ומה תלמוד לומר לי? אין לי אלא זה המפיר את רבוננו ומתפונן למרד בו. וכן בנמרוד: "גבור ציד לפני ה'", שמפירו ומתפונן למרד בו. וכן באנשי סדום: "רעים וחסאים לה' מאד", מפירים את רבונם ומתפוננים למרד בו. **ולא תעשו –** משלא תלמדו – לא תעשו; הרי שתי עברות.

ואם-בחקתי תמאסו ואם את-משפטי תגעל נפשכם לבלתי עשות את-פלימצותי להפרכם את-בריתי:
ואם בקימי תקוצו ואם ית דיני תרחיק נפשכון בדיל דלא למעבד ית כל פקודי לאשננותכון ית קימי:

ואם בחקתי תמאסו – מואס באחרים העושים. **משפטי תגעל נפשכם –** שונא החכמים. **לבלתי עשות –** מונע את אחרים מעשות. **את כל מצותי –** כופר שלא צויתם, לכך נאמר: **את כל מצותי, ולא נאמר: "את כל המצות".** להפרכם את בריתי – כופר בעקר. הרי שבע עברות, הראשונה גוררת השנייה, וכן עד השביעית, ואלו הן: לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במצות, כופר בעקר.

אף-אני אעשה-זאת לכם והפקדתי עליכם בהלה את-השחפת ואת-הקדחת מכלות עינים ומדיבת נפש וזרעתם לריק זרעכם ואכלהו איביכם:
אף אנא אעביד דא לכוון ואסער עליכון ביהולתא שחפתא וקדחתא מחשכון עיניו ומפתח נפש ותזרעון לריקנו זרעכון וייכלוניה בעלי דבביכון:

והפקדתי עליכם – וצויתי עליכם. **שחפת –** חלי שמשחף את הבשר, אנפולי"ש אף אני אעשה זאת – איני מדבר אלא באף; וכן: "והלכתי אף אני עמכם בקרי". **והפקדתי עליכם –** שיהיו המכות פוקדות אתכם מזו לזו; עד שהראשונה פקודה אצלקם, אביא אחרת ואסמקנה לה. **בהלה –** מכה המבהלת את הבריות, ואיזו, זו מכת מתן. **את השחפת –** יש לה אדם שהוא חולה ומטל במטה, אבל בשרו שמור עליו; תלמוד לומר **שחפת**, שהוא נשחף. או עתים שהוא נשחף, אבל נוח ואינו מקדית, תלמוד לומר: **ואת הקדחת**, מלמד שהוא מקדית. או עתים שהוא מקדית, אבל סבור הוא בעצמו שישחיה, תלמוד לומר: **מכלות עינים**. או הוא אינו סבור בעצמו שישחיה, אבל אחרים סבורים שישחיה, תלמוד לומר: **ומדבות נפש**. **וזרעתם לריק זרעכם –** זורעה ואינה מצמחת. ומעתה, מה איביכם באים ואוכלים, ומה תלמוד לומר: **ואכלוהו איביכם?** הא כיצד? זורעה שנה ראשונה ואינה מצמחת; שנה שנייה, מצמחת, ואויבים באים ומוצאים תבואה לימי המצור, ושכפנים מתים ברעב, שלא לקטו תבואה אשתקד. **דבר אחר: וזרעתם לריק זרעכם –** כנגד הפנים והבנות הפתוח מדבר, שאמה עמל בהם ומגדלן, והחטא בא ומכלה אותם, שנאמר: "אשר טפחתי ורביתי איבי כלם".

ונתתי פני בכם ונגפתם לפני איביכם ורדו בכם שונאיכם ונסתם ואין-רדף אתכם:
ואתיו רוגזי בכון ותתברון קדם בעלי דבביכון וירדון בכון שונאיכון ותערקון ולית דרדיה יתכון:

נתתי פני – פנאי שלי, פונה אני מפל עסקי להרע לכם. **ורדו בכם שונאיכם –** כמשמעו, ישלטו בכם. **ונתתי פני בכם –** כמו שנאמר בטובה: "ופניתי אליכם", כך נאמר ברעה: **ונתתי פני**. משלו משל, למלך שאמר לעבדו: פונה אני מפל עסקי ועוסק אני עמכם לרעה. **ונגפתם לפני איביכם –** שיהא המות הורג אתכם מבפנים, ובעלי דבביכון מקיפין אתכם מבחוץ. **ורדו בכם שונאיכם –** שאיני מעמיד שונאים אלא מכם ובכם. שבשעה שאמות העולם עומדים על ישראל, אינם מבקשים אלא מה שבגלוי, שנאמר: "והיה אם זרע ישראל ועלה מדן ועמלק ובני קדם וגומר ויחננו עליהם וישחיתו את יבול הארץ". אבל בשעה שאעמיד עליכם מכם ובכם, הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם. וכן הוא אומר: "ואשר אכלו שאר עמי ועורם מעליהם הפשיטו" וגומר. **ונסתם –** מפני אימה. ואין רדף אתכם – מבלי פח.

ואם-עד-אלה לא תשמעו לי ויספתי ליסרה אתכם שבע על-חטאתיכם:
ואם עד אליו לא תקבלו למימרי ואוסיף למרדי יתכון שבע על חוביכון:

ואם עד אלה – ואם בעוד אלה המכות עמכם לא תשמעו. ונספתי – עוד יסורין אחרים. שבע על חטאתיכם – שבע פרעניות על שבע העברות האמורות למעלה.

ושברתי את-גאון עונכם ונתתי את-שמיכם כפרזל ואת-ארצכם כנחשה:
ואתבר ית יקר תוקפכון ואתין ית שמיא דעלויכון
תקיפין כפרזלא מלאחתא מטרא וארעא דתחומיכון
חסינא כנחשא מלמעבד פירין:

ושברתי את גאון עונכם – זה בית המקדש, וכן הוא אומר: "הנני מחלל את מקדשי גאון עונכם". ונתתי את שמיכם כפרזל ואת ארצכם כנחשה – זו קשה משל משה, ששם הוא אומר: "והיו שמיד אשר על ראשך נחשת" וגומר, שיהיו השמים מזיעין כדרך שהנחשת מזיעה, והארץ אינה מזיעה כדרך שאין הפרזל מזיע, והיא משמרת פרותיה. אבל כאן, השמים לא יהיו מזיעין כדרך שאין הפרזל מזיע, והיא חרב בעולם, והארץ תהא מזיעה כדרך שהנחשת מזיעה, והיא מאבדת פרותיה.

ותם לריק כחכם ולא-תתן ארצכם את-יבולה ועין הארץ לא יתן פריה:
ויסוף לריקנו חילכון ולא תתין ארעכון ית עללתה
ואילן חקלא לא יתין אביה:

ותם לריק כחכם – הרי אדם שלא עמל, שלא חרש, שלא זרע, שלא נכש, שלא כסס, שלא עדר, ובשעת הקציר – בא שדפון ומלקה אותו, אין בכך כלום. אבל אדם שעמל וחרש וזרע ונכש וכסס ועדר, ובא שדפון ומלקה אותו, הרי שניו של זה קהות. ולא תתן ארצכם את יבולה – אף מה שאתה מוביל לה בשעת הזרע. ועין הארץ – אפלו מן הארץ יתן פירותיו בשעת התנטה. לא יתן – משמש למעלה ולמטה, אעין ואפרי. לא יתן פריה – כשהוא מפרה – משיר פרותיו. הרי שתי קללות, ויש כאן שבע פרעניות.

ואם-תלכו עמל קרי ולא תאבו לשמע לי ונספתי עליכם מפה שבע כחטאתיכם:
ואם תהכון קדמי בקשיו ולא תיבון לקבלא למימרי
ואוסיף לאיתאח עליכון מחא שבע כחוביכון:

ואם תלכו עמי קרי – רבותינו אמרו: עראי, במקרה, שאינו אלא לפרקים, כן תלכו עראי במצות. ומנחם פרש לשון מניעה; וכן: "הקר רגלך", וכן: "יקר רוח". וקרוב לשון זה למרגומו של אנקלוס, לשון קשי, שמקשים לבם להמנע מהתקרב אלי. שבע כחטאתיכם – שבע פרעניות אחרים במקספר שבע, כחטאתיכם.

והשלחתי בכם את-חנית השדה ושכלה אתכם והכריתה את-בהמתכם והמעייטה אתכם ונשמו דרכיכם:
ואשלח בכון ית חנית ברא ותתפיל יתכון ותשיצי ית
בעירכון ותזער יתכון ויצדון אורחתכון:

והשלחתי – לשון גרוי. ושכלה אתכם – אין לי אלא חיה משכלת, שדרכה בכך; בהמה, שאין דרכה בכך, מניין? תלמוד לומר: "ושן בהמות אשלח בם", הרי שמים. ומנין שתהא ממיטה בנשיכתה? תלמוד לומר: "עם חמת זחלי עפר"; מה אלו נושכין וממיתין, אף אלו נושכין וממיתין. כבר היו שנים בארץ ישראל, חמור נושף וממית, ערוד נושף וממית. ושכלה אתכם – אלו הקטנים. והכריתה את בהמתכם – מבחוני. והמעייטה אתכם – מבפנים. ונשמו דרכיכם – שבילים גדולים ושבילים קטנים. הרי שבע פרעניות: שן בהמה, ושן חיה, חמת זחלי עפר, ושכלה, והכריתה, והמעייטה, ונשמו.

ואם-באלה לא תנסרו לי והלכתם עמי קרי:
ואם באלין לא תתדון למימרי ותהכון קדמי בקשיו:
לא תנסרו – לשוב אלי.

והלכתי אף-אני עמכם בקרי והפיתי אתכם גם-אני שבע על-חטאתיכם:
ואהך אף אנא עמכון בקשיו ואלקי יתכון אף אנא
שבע על חוביכון:

והבאתי עליכם חרב נקמת נקם-ברית ונאספתם אל-עריכם ושלחתי דבר בתוככם ונתתם ביד-אויב:
ואיתי עליכון דקטלין כחרבא ויתפרעון מנכון
פורענותא על דעברתון על אורייתא ותתפושון לקרניכון
ואגרי מותנא ביניכון ותתמסרון ביד שגאה:

נקם ברית – ויש נקם שאינו בכרית כדרך שאר נקמות, וזהו סמוי עיניו של צדקיהו. דבר אחר: נקם ברית – נקמת בריתי אשר עברתם. כל הבאת חרב שבמקרא היא מלקמת חילות אויבים. ונאספתם – מן החוץ אל תוך הערים, מפני המצור. ושלחתי דבר בתוככם – ועל ידי הדבר, ונתתם ביד האויבים הצרים עליכם. לפי שאין מלינים את המת בירושלים, וכשהם מוציאים את המת לקברו, נתנים ביד אויב.

בשברי לכם מטה-לחם ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד והשיבו לחמכם במשקל ואכלתם ולא תשבועי:
בדאתבר לכון סעיד מיכלא וייפין עשר נשין לחמכון
בתנורא חד ויתיבון לחמכון במתקלא ותיכלון ולא תשבועי:

מאות ושלשים ויש שנה, שמטין ויכלות שבהם, והם שש עשרה למאה, ארבע עשרה שמטין ושני יוכלות. הרי לארבע מאות שנה – ששים וארבע. לשלשים ויש שנה – חמש שמטות, הרי שבעים חסר אחת, ועוד שנה יתרה שנוכסה בשמטה המשלמת לשבעים. ועליהם נגזר שבעים שנה שלמים, וכן הוא אומר בדברי הימים: "עד רצתה הארץ את שבתותיה למלאת שבעים שנה".

והנשארים בכם והבאתי מרדף בלבכם בארצות איביהם ורצתה אתם קול עליה נדף ונסו מגסת-תרב ונפלו ואין רדף:
וידשאתרון בכון ואעיל תברא בלבהון בארעתא דשנאיהון וירדוף יתהון קל טרפא דשקיה ויערקון מערק כד מן קדם דקטליו בתרפא ויפלו ולית דרדפיה:

והבאתי מרדף – פחד ורדף לכב. מ"ם של מרדף יסוד נופל הוא, כמו מ"ם של "מועד" ושל "מוקש" ונסו מגסת תרב – כאלו רודפים הורגים אותם. עליה נדף – שחרות דוחפו ומכחו על עליה אחר ומקושקש ומוציא קול. וכן פרגומו: "קל טרפא דשקיה", לשון חבטה. "שדופות קדים", "שקיפן קדום", לשון "משקוף", "משקופי".

וכשלו איש-באתיו כמפני-תרב ורצתה אין ולא-תהיה לכם תקומה לפני איביכם:
ויתקלון גבר באחיהי כד מן קדם דקטליו בתרפא ורדפיה לית ולא תהי לכון תקומה קדם בעלי דבביכון:

וכשלו איש באחיו – לפירושו לנוס, וכשלו זה בזה, כי יפלו לרוץ. כמפני תרב – כאלו בורחים מלפני הורגים, שיהא בלבכם פחד, וכל שעה סבורים שאדם רודפם. ומדרשו: וכשלו איש באחיו, זה נכשל בעונו של זה, שכל ישראל ערבינו זה לזה.

ואבדתם בגוים ואכלה אתכם ארץ איביכם:
ויתבדון ביני עממיא ותגמר יתכון ארע בעלי דבביכון:

ואבדתם בגוים – כשתהיו פזורים, תהיו אבודים זה מזה. ואכלה אתכם – אלו המתים בגולה.

והנשארים בכם ימקו בעונם בארצות איביכם ואף בעונת אבתם ימקו:
דסנאיכון ואף בחובי אבהתהון בישיא דאחידין בידהון יתמסון:

ואף בעונת אבתם אתם – כשאוחזים מעשה אבותיהם בידיהם. ימקו – לשון המסה, כמו: "ימסו"; "נמקו סבורתי".

והתנדו את-עונם ואת-עון אבתם במעלם אשר מעלו-בי ואף אשר-הלקו עמי בקרי:
וינדון ית חוביהון וית חובי אבהתהון בשקרהון דשקרו במימרי ואף דהליכו קדמי בקשיו:

אף-אני אלף עמם בקרי והבאתי אתם בארץ איביהם או-אז יפנע לבכם הערל ואז ירצו את-עונם:
אף אנא אהד עמהון בקשיו ואעיל יתהון בארע בעלי דבביהון או בכין יתבר לבהון טפשא ובכין ירעון ית חוביהון:

והבאתי אתם – אני בעצמי אביאם. זו מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים: הואיל וגלינו בין האמות, נעשה כמעשיהם; אני איני מניחם, אלא מעמיד אני את נביאי ומחזירן למסת כנפי, שנגאמר: "והעלה על רוחכם היו לא תהיה" וגומר "סי אני" וגומר "אם לא ביד תזקה" וגומר. או אז יפנע – כמו: "או בודע כי שור נגח הוא"; אם אז יפנע. לשון אחר: אולי, שמה אז יפנע לבכם וגומר. ואז ירצו את עונם – יכפרו על עונם ביסורייהם.

וזכרתי את-בריתי יעקוב ואף את-בריתי יצחק ואף את-בריתי אברהם אזכר והארץ אזכר:
וידכירנא ית קימי דעם יעקוב ואף ית קימי דעם יצחק ואף ית קימי דעם אברהם אנא דכיר וארעא אנא דכיר:

וזכרתי את בריתי יעקוב – בחמשה מקומות נכתב מלא, ואלהיו חסר בחמשה מקומות. יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון, שיבא ויבשר גאלת בניו. וזכרתי את בריתי יעקוב – למה נמנו אבות אחרונית? כלומר: כדאי הוא יעקב הקטן לכה, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו; ואם אינו כדאי, הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. למה לא נאמרה זכירה ביצחק? אלא אפרו של יצחק נראה לפני צבור ומנח על המזבח.

והארץ תעזב מהם ותרץ את-שבתותיה בהשמה מהם והם ירצו את-עונם יען וביען במשפטוי מאסו ואת-חקתי געלה נפשם:
וארעא תתרטיש מנהון ותרעי ית שמטהא בדצדיאת מנהון ואנון ירעון ית חוביהון לנטין חלה ברקאן איתי עליהון דבדיני קצו וית קימי רחיקת נפשהון:

יען וביען – גמול ובגמול אשר במשפטוי מאסו.

ואף-גם-זאת בהיותם בארץ איביהם לא-מאסתים ולא-געלתים לכלתם להפר בריתי אתם כי אני י-הוה א-להיהם:
ואף ברם דא במהויהון בארע בעלי דבביהון לא ארטושנון ולא ארחיקנון לשיציותהון לאשנאה קימי עמהון ארי אנא יי אלההון:

ואף גם זאת – ואף אפילו אני עושה עמכם זאת הפרעות אשר אמרתי בהיותם בארץ איביהם, לא אמאסם לכלותם ולהפר בריתי אשר אתם.

וזכרתי להם ברית ראשנים אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לעיני הגוים להנות להם לא-להים אני י-הוה:
וזכרנא להון קים קדמאי דאפיקית יתהון מארעא דמצרים לעיני עממיא למהני להון לאלה אנא יי:

ברית ראשנים – של שבטים.

אלה החקים והמשפטים והתורת אשר נתן י-הוה בינו ובין בני ישראל בהר סיני בנד-משה:
אליו קימיא ודיניא ואורינתא דיהב יי בין מימריה ובין בני ישראל בטורא דסיני בידא דמשה:

והתורת – אחת בכתב ואחת בעל פה; מגיד שכלם נתנו למשה בסיני.

רביעי פרשת הערכים

ונדבר י-הוה אל-משה לאמר:

ומליל יי עם משה למימר:

דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם איש פי נפלא גדר בערפך נפשת לי-הוה:
מליל עם בני ישראל ותימר להון גבר ארי ופריש גדר בפורסן נפשתא קדם יי:

כי נפלא – יפריש בפיו. בערפך נפשת – לתן ערך נפשו, לומר: ערך דבר שנפשו תלויה בו עלי.

והיה ערפך הזכר מן עשרים שנה ועד בן-ששים שנה והיה ערפך חמשים שקל כסף בשקל הקדש:
ויהי פורסניה דדכרא מבר עשרין שניו ועד בר שתין שניו ויהי פורסניה חמשיין סלעין דכסף בסלעי קודשא:

והיה ערפך וגומר – אין 'ערף' זה לשון 'דמים', אלא בין שהוא יקר בין שהוא זול, כפי שניו הוא הערך הקצוב עליו בפרשה זו. ערפך – כמו 'ערף'; וכפל הכפיו, לא נדעתי מאיזה לשון הוא.

ואם-נקה הוא והיה ערפך שלשים שקל:

ואם נוקבתא היא ויהי פרסנה תלתין סלעין:

ואם מן-חמש שנים ועד בן-עשרים שנה והיה ערפך הזכר עשרים שקלים ולנקבה עשרת שקלים:
ואם מבר חמיש שניו ועד בר עשרין שניו ויהי פורסניה דדכורא עשרין סלעין ולנוקבתא עשר סלעין:

ואם מן חמש שנים – לא שיהא הנזר קטן, שאין בדברי קטן כלום; אלא גדול שאמר: ערך קטן זה, שהוא בן חמש שנים, עלי.

ואם מן-חמש שנים ועד בן-עשרים שנים והיה ערפך הזכר חמשה שקלים כסף ולנקבה ערפך שלשת שקלים כסף:
ואם מבר ירחא ועד בר חמיש שניו ויהי פורסניה דדכורא חמיש סלעין דכסף ולנוקבתא פורסנה תלת סלעין דכסף:

ואם מן-ששים שנה ומעלה אם-זכר והיה ערפך חמשה עשר שקל ולנקבה עשרה שקלים:
ואם מבר שתין שניו ולעילא אם דכורא ויהי פורסניה חמיש עשר סלעין ולנוקבתא עשר סלעין:

ואם מן ששים שנה וגומר – כשמגיע לימי הזקנה, האשה קרובה להחשב כאיש; לפיכך האיש פוחת בהנדקו יותר משליש בערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שליש בערכה. דאמרי אינשי: סבא בביתא, פחא בביתא; סבתא בביתא, סימא בביתא וסימנא טבא בביתא.

ואם-מך הוא מערפך והעמידו לפני הפה והעריך אתו הפהו עלי פי אשר תשיג גז הנזר יעריכנו הפהו:
ואם מספן הוא מפורסניה ויקימניה קדם פהנא ויפרוס תיה פהנא על פום דתדביק נד גזרא יפרסניה פהנא:

ואם מך הוא – שאין נדו משגת לתן הערך הזה. והעמידו – לנערך לפני הפהו, ויעריכנו לפי השגת נדו של מעריך. על פי אשר תשיג – לפי מה שיש לו יסדרנו, וישאיר לו פדי חטיו: מטה, כר וכסת, וכלי אמנות; אם הנה חמר, משאיר לו חמורו.

ואם-בהמה אשר יקריבו ממנה קרבן לי-הוה פל אשר יתן ממנו לי-הוה יהיה-קדש:
ואם בעירא דיקרבון מנה קורבנא קדם יי פל דיתין מניה קדם יי יהי קודשא:

פל אשר יתן ממנו – אמר: רגלה של זו עולה, דבריו קמיו, ותמכר לצרכי עולה; ונדמיה חליו, חוץ מדמי אותו האבר.

לא יחליפנו ולא ימיר אתו טוב ברע או רע בטוב ולא יחלפניה ולא יעבר יתיה טב בביש או ביש בטב
ואם המר ימיר בהמה בבהמה והיה הוא ותמונתו יהיה קדש:
ואם חלפא יחליף בעירא בבעירא ויהי הוא וחלופיה יהי קודשא:

טוב ברע – תם בבעל מום. או רע בטוב – וכל שכן טוב בטוב ורע ברע.

ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לי-הנה והעמיד את הבהמה לפני הפהו:
ואם כל בעירא מסאבא דלא יקרבו מנה קורבנא קדם יי ויקים ית בעירא קדם פהנא:

ואם כל בהמה טמאה – בבעלת מום הכתוב מדבר, שהיא טמאה להקרבה; ולמדך הכתוב שאין קדשים תמימים יוצאין לחליו בפדיון, אלא אם כן הוממו.

והעריך הפהו אתה בין טוב ובין רע פערכה הפהו כן יהיה:
ויפרוס פהנא יתה בין טב ובין ביש כפורסן פהנא כן יהי:

פערכה הפהו כן יהיה – לשאר כל אדם הבא לקנותה מיד הקדש.

ואם גאל יגאלנה ונסף חמישתו על-ערכה:
ואם מפרק יפרקנה ויוסיף חומשיה על פורסניה:

ואם גאל יגאלנה – בבעלים החמיר הכתוב להוסיף חמש. וכן במקדיש בית, וכן במקדיש את השדה, וכן בפדיון מעשר שני, הבעלים מוסיפין חמש, ולא שאר כל אדם.

ואיש פיי-קדש את-ביתו קדש לי-הנה והעריכו הפהו בין טוב ובין רע פאשר יעריך אתו הפהו כן יקום:
וגבר ארי יקדיש ית ביתיה קודשא קדם יי ויפרסניה פהנא בין טב ובין ביש כמא דיפרוס יתיה פהנא כן יקום:

ואם המקדיש יגאל את-ביתו ויסוף חמישית כסף-ערכה עליו והיה לו:
ואם דאקדיש יפרוק ית ביתיה ויוסיף חומש כסף פורסניה עלוהי ויהי ליה:

חמישי

ואם משנה אחזתו יקדיש איש לי-הנה והנה ערכה לפי זרעו זרע חמר שערים בתמשים שקל כסף:
ואם מחקל אתסנתיה יקדיש גבר קדם יי ויהי פורסניה לפום זרעיה בית זרע כור שערין בתמשין סלעין דכסף:

והנה ערכה לפי זרעו – ולא כפי שוניה; אחת שדה טובה ואחת שדה רעה, פדיון הקדשן שנה, בית כור שעורים בתמשים שקלים, כף גזרת הכתוב. והוא שבא לגאלה בתחלת היובל. ואם בא לגאלה באמצעו, נותן לפי החשבון, סלע ופונדיון לשנה; לפי שאינה הקדש אלא למגן שני היובל, שאם נגאלה – הרי טוב; ואם לאו, הגזבר מוכרה בדמים הללו לאחר, ועומדת ביד הלוקח עד היובל, כשאר כל השדות המכורות. וכשהיא יוצאה מידו, חוזרת לפניהם של אותו משמר שהיובל פוגע בו ומתחלקת ביניהם. זהו המשפט האמור במקדיש שדה. ועכשו אפרשנו על סדר המקראות.

אם משנת היבל יקדיש שדהו פערכה יקום:
אם משנת יובילא יקדיש חקליה כפורסניה יקום:

אם משנת היבל יקדיש וגומר – אם משעברה שנת היובל, מיד הקדישה, ובא לגאלה מיד. כערכה יקום – כערה הנה האמור יהיה, תמשים כסף יתן.

ואם אתר היבל יקדיש שדהו וחשבילו הפהו את-הכסף על-פי השנים הנותרות עד שנת היבל ונגרע מערכה:
ואם בתר יובילא יקדיש חקליה ויחשיב ליה פהנא ית כסף על פום שניא דאשתארא עד שתא דיובילא ויתמנע מפורסניה:

ואם אתר היבל יקדיש – וכן אם הקדישה משנת היובל, ונשתקה ביד גזבר, ובא זה לגאלה אחר היובל. וחשב לו הפהו את הכסף על פי השנים הנותרות – כפי חשבון. כיצד? הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע שנים, תמשים שקל. הרי שקל לכל שנה, ושקל יתר בין פלו, והשקל ארבעים ושמונה פונדיון, הרי סלע ופונדיון לשנה. אלא שחסר פונדיון אחד לכלו, ואמרו רבותינו שאותו פונדיון – קלבון לפרוטרוט; והבא לגאל, יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היובל. ונגרע מערכה – מגן השנים שמשנת היובל עד שנת הפדיון.

ואם גאל יגאל את-השדה המקדיש אתו ויסוף חמישית כסף-ערכה עליו וקם לו:
ואם מפרק יפרוק ית חקלא דאקדיש יתיה ויוסיף חומש כסף פורסניה עלוהי ויקום ליה:

ואם גאל וגאל – המקדיש אתו, יוסיף חמש על הקצבה הזאת.

ואם-לא וגאל את-השדה ואם-מכר את-השדה ואם לא יפרוק ית חקלא ואם זבין ית חקלא לגבר לאיש אחר לא וגאל עוד: אחרו לא יתפריק עוד:

ואם לא וגאל את השדה – המקדיש. ואם מכר – הגזבר. את השדה לאיש אחר, לא וגאל עוד – לשוב ליד המקדיש.

והנה השדה בצאתו ביכל קדש לי-הנה פשדה ויהי חקלא במפקיה ביובילא קודשא קדם יי פחקל חרמא לכהנא תהי אחסנתיה:

והנה השדה בצאתו ביכל – מיד הלוקחו מן הגזבר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקחיהם ביובל. קדש לה' – לא שישוב להקדש ביד הבית ליד הגזבר, אלא פשדה חרם הנתון לפהגים, שנאמר: "כל חרם בישראל לה יהנה"; אף זו תתחלק ביובל לפהגים של אותו משמר שיום הפורים של יובל פוגע בו.

שישי

ואם את-שדה מקנתו אשר לא משדה אחרתו ואם ית חקל זבינוהי דלא מחקל אחסנתיה יקדיש יקדיש לי-הנה:

ואם את שדה מקנתו וגומר – חלוק יש בין שדה מקנה לשדה אחרת; ששדה מקנה לא תתחלק לפהגים ביובל, לפי שאינו יכול להקדיש אלא עד היובל, שהרי ביובל היתה עתידה לצאת מידו ולשוב לפעלים; לפיכך אם בא לגאלה, וגאל בדמים הללו הקצובים לשדה אחרת. ואם לא וגאל, וימכרה גזבר לאחר, או אם לא וגאל הוא, בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה. ופן תאמר: לאשר קנהו הלוקח הנה האחרון מאתו, ונהו הגזבר? לכך הוצרך לומר: "לאשר לו אחרת הארץ" מירושת אבות, ונהו בעלים הראשונים שמכרוה למקדיש.

וחשבי-לו הפהו את מכסת הערפף עד שנת היכל ונתו את-הערפף ביום שהוא קדש לי-הנה: ויחשיב ליה כהנא ית גסיב פורסניה עד שתא דיובילא ויתין ית פורסניה ביומא ההוא קודשא קדם יי:

בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו לאשר-לו אחרת הארץ: בשתא דיובילא יתוב חקלא לדזבניה מניה לדיליה אחסנת ארעא:

וכל-ערפף יהנה בשקל הקדש עשרים גרה יהנה השקל: וכל ערפף יהנה בשקל הקדש – כל ערפף שכתוב בו שקלים, יהנה בשקל הקדש. עשרים גרה – עשרים מעות. כך היו מתחלה, ולאחר מכאן הוסיפו שתות ואמרו רבותינו: יש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע.

אד-בכור אשר-יבכר לי-הנה בבהמה לא-יקדיש איש אתו אם-שור אם-שה לי-הנה הוא: ברם בוכרא דיתבכר קדם יי בבעירא לא יקדיש גבר יתיה אם תור אם אמר די הוא:

לא יקדיש איש אתו – לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו.

ואם בבהמה הטמאה ופדה בערפף ויסף תמשתו עליו ואם-לא וגאל ונמכר בערפף: ואם בבעירא מסאבא ויפרוק בפורסניה ויוסיף חומשיה עלוהי ואם לא יתפריק ויזדבן בפורסניה:

ואם בבהמה הטמאה וגומר – אין המקרא הזה מוסב על הבכור, שאין לומר בבכור בהמה טמאה: "ויפדה בערפף". ונחמור אין זה, שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לפהו ואינו להקדש. אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון בהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדיש בהמה טמאה לכדק הבית. ופדה בערפף – כפי מה שיעריכנה הפהו. ואם לא וגאל – על ידי פעלים. ונמכר בערפף – לאחרים.

אד-כל-חרם אשר יחרם איש לי-הנה מפלי-אשר-לו מאדם ובהמה ומשדה אחרתו לא ימכר ולא וגאל כל-חרם קדש-קדשים הוא לי-הנה: ברם כל חרמא דיתחרים גבר קדם יי מפל דליה מאנשא ובעירא ומחקל אחסנתיה לא יזדבן ולא יתפריק כל חרמא קודש קודשין הוא קדם יי:

אד כל חרם וגומר – נחלקו רבותינו בדרך. יש אומרים: סתם חרמים להקדש, ומה אני מקים "כל חרם בישראל לה יהנה", בתרמי פהגים, שפרש ואמר: "הרי זה חרם לפהו"; ויש שאמרו: סתם חרמים לפהגים. לא ימכר ולא וגאל – אלא ונתן לפהו. לדברי האומר: סתם חרמים לפהגים, מפרש מקרא זה בסתם חרמים; והאומר: סתם חרמים לכדק הבית, מפרש מקרא זה בתרמי פהגים. שהפל מודים שחרמי פהגים אין להם פדיון עד שיבואו ליד פהו, וחרמי גבוה נפדים. כל חרם קדש קדשים הוא – האומר: סתם חרמים לכדק הבית, מביא ראיה מכאן;

והאומר: סתם חרמים לפנהנים, מפרש פל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי פנהנים חלים על קדשי קדשים ועל קדשים קלים, ונותן לפנה, כמו ששינינו במסכת ערכין: אם נדר – נותן דמיהם; ואם נדבה – נותן את טובתה. מאדם – פגון שהחרים עבדיו ושפחותיו הפנענים.

שביעי

פְּלִי-חֶרֶם אֲשֶׁר יִחַרְם מִן-הָאֲדָם לֹא יִפְדֶּה מוֹת יוֹמָת: פל חרמא דיתחרם מן אנשא לא יתפריק אתקטלא יתקטיל:

פל חרם אשר יחרם וגומר – היוצא להרג ואמר אחד: ערכו עלי, לא אמר פלום. מות יומת – הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה אין לו לא דמים ולא ערך.

וְכָל-מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרֵי הָעֵץ לִי-הִנֵּה וְכָל מַעֲשֵׂר אֲרָעָא מִזֶּרַעָא דְאֲרָעָא מִפְּרֵי אֵילָנָא דִּינִי הוּא קִדְשׁ לִי-הִנֵּה: הוא קודשא קדם יי:

וכל מעשר הארץ – במעשר שני הכתוב מדבר. מזרע הארץ – דגון. מפרי העץ – תירוש ויצהר. לה' הוא – קנאו ה', ומשלחנו צנה לה לעלות ולאכלו בירושלים, כמו שנאמר: "ואכלת לפני ה' א-להיך מעשר דגנך תירושך" וגומר.

וְאִם-גָּאֵל יִגָּאֵל אִישׁ מִמַּעֲשָׂרוֹ חֲמִשִּׁיתוֹ יִסֵּף עָלָיו: ואם מפרק יפרוק גבר ממעשריה חומשיה יוסיף עלוהי:

ממעשרו – ולא ממעשר חברו; הפודה מעשר של חברו אין מוסיף חמש. ומה היא גאלתו? פדי להתירו באכילה בכל מקום. והמעות יעלה ויאכל בירושלים, כמו שנאמר: "ונתת בכסף" וגומר.

וְכָל-מַעֲשֵׂר בָקָר וְצֹאן פֶּל אֲשֶׁר-יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הַעֲשִׂירִי יִהְיֶה-קִדְשׁ לִי-הִנֵּה: ועשיראה יהי קודשא קדם יי:

תחת השבט – כשבא לעשרו, מוציאן בפתח זה אחר זה, והעשירי מפה בשבט צבוע בסקרא, להיות נפר שהוא מעשר, כן עושה לטלאים ולעגלים של פל שנה ושנה. יהיה קדש – לקרב למזבח דמו ואמוריו, והבשר נאכל לבעלים; שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהנה, ולא מצינו שיהא נתן לפנהנים.

לֹא יִבְקֹר בֵּין-טוֹב לְרַע וְלֹא יִמְיָרְנוּ וְאִם-הִמָּר יִמְיָרְנוּ וְהִיָּה-הוּא וְתַמּוּרְתוֹ יִהְיֶה-קִדְשׁ לֹא יִגָּאֵל: לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו ואם המר ימירנו יתלפניה ויהי קודשא לא יתפריק:

לא יבקר וגומר – לפי שנאמר: "וכל מבחר נדריכם"; יכול יהא בורר ומוציא את היפה? תלמוד לומר: לא יבקר בין טוב לרע; בין אם בין בעל מום – חלה עליו קדשה. ולא שיקריב בעל מום, אלא יאכל בתורת מעשר, ואסור לגזו ולעבד.

אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה י-הוָה אֶת-מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יי ית משה לנות בני ישראל בְּטוֹרָא דְּסִינַי:

חֲזַק חֲזַק חֲזַק וְנִתְחַזַּק!!!

ש' כח אייבערשטער!!!

ז וַיֹּאמֶר אֱלִישֶׁע שְׁמַעוּ דְבַר-יְהוָה כֹּה אָמַר י-הוָה
כַּעֲת מִחֹר סָאֵה-סֹלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֹאֲתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל
בְּשַׁעַר שְׁמֶרוֹן: וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר-לְמִלְךָ נִשְׁעַן עַל-
יָדוֹ אֶת-אִישׁ הָאֵל-לֵהִים וַיֹּאמֶר הֲנֵה י-הוָה עֲשֵׂה
אֲרָבוֹת בְּשָׁמַיִם הִיִּתְּנָה הַדָּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הַנְּבִיָּה רֹאֵה
בְּעֵינַיִךְ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל: וְאַרְבַּעַה אַנְשִׁים הָיוּ
מִצָּרְעִים פָּתַח הַשַּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ מַה
אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים כֹּה עַד-מָתְנֵנו: אִם-אֲמַרְנוּ נָבוֹא הָעִיר
וְהָרַעַב בְּעִיר וּמָתְנוּ שָׁם וְאִם-יִשְׁבְּנוּ כֹה וּמָתְנוּ וְעָתָה
לָכוּ וּנְפֹלֶה אֶל-מַחְנֵה אָרֶם אִם-יִחַיְנוּ נַחֲיָה וְאִם-יָמִיתְנוּ
וּמָתְנוּ: וַיִּקְמוּ בַּשָּׁפָף לָבוֹא אֶל-מַחְנֵה אָרֶם וַיָּבֹאוּ עַד-
קִצְהַ מַחְנֵה אָרֶם וְהִנֵּה אִיּוֹ-שָׁם אִישׁ: וְאֶדְנִי
הַשְּׁמִיעַ וְאֶת-מַחְנֵה אָרֶם קוּל רָכַב קוּל סוּס קוּל חֵיל
גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אֶחָיו הֲנֵה שְׁכַר-עֲלִינוּ מִלְךָ
יִשְׂרָאֵל אֶת-מַלְכֵי הַחַתִּים וְאֶת-מַלְכֵי מִצְרַיִם לָבוֹא
עֲלֵינוּ: וַיִּקְוּמוּ וַיָּנֻסוּ בַּנִּשְׁפָּף וַיַּעֲזְבוּ אֶת-אֶהְלִיהֶם וְאֶת-
סוּסֵיהֶם וְאֶת-חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחְנֵה כַּאֲשֶׁר-הָיָא וַיָּנֻסוּ אֶל-
נַפְשָׁם: וַיָּבֹאוּ הַמִּצְרָעִים הָאֵלֶּה עַד-קִצְהַ הַמַּחְנֵה
וַיָּבֹאוּ אֶל-אֶהֱל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם כֶּסֶף
וְזָהָב וּבָגָדִים וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ וַיִּשְׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-אֶהֱל אֶחָד
וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ
לֹא-כֵן אֲנַחְנוּ עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם-בְּשַׁרְהָ הוּא
וְאֲנַחְנוּ מִחֲשִׁים וְחַפְּנוּ עַד-אֹר הַבֶּקֶר וּמִצָּאֵנוּ עֹוֹן
וְעָתָה לָכוּ וּנְבָאָה וּנְגִידָה בַּיִת הַמֶּלֶךְ: וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ
אֶל-שַׁעַר הָעִיר וַיַּגִּידוּ לָהֶם לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל-מַחְנֵה
אָרֶם וְהִנֵּה אִיּוֹ-שָׁם אִישׁ וְקוּל אֲדָם כִּי אִם-הַסּוּס אֲסוּר
וְהַחֲמֹר אֲסוּר וְאֶהְלִים כַּאֲשֶׁר-הֵמָּה: וַיִּקְרָא הַשְּׁעָרִים
וַיַּגִּידוּ בַּיִת הַמֶּלֶךְ פְּנִימָה: וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ לֵילָה וַיֹּאמֶר
אֶל-עַבְדָּיו אֲגִידָה-נָא לָכֶם אֶת אֲשֶׁר-עָשׂוּ לָנוּ אָרֶם
יָדְעוּ כִּי-רַעֲבִים אֲנַחְנוּ וַיִּצָּאוּ מִן-הַמַּחְנֵה לְהַחֲבֶה
בַּשָּׂדֶה לֵאמֹר כִּי-יִצָּאוּ מִן-הָעִיר וּנְתַפְּשֵׁם חַיִּים וְאֶל-
הָעִיר נָבֹא: וַיַּעַן אֶחָד מֵעַבְדָּיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ-נָא
חֲמִשָּׁה מִן-הַסּוּסִים הַנִּשְׂאָרִים אֲשֶׁר נִשְׂאָרוּ-בָּהּ הַנֶּזֶם
כַּכֶּלֶה-הַמּוֹן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׂאָרוּ-בָּהּ הַנֶּזֶם כַּכֶּלֶה-הַמּוֹן
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-תָּמוּ וּנְשַׁלְחָה וְנִרְאָה: וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רָכַב
סוּסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אַחֲרֵי מַחְנֵה-אָרֶם לֵאמֹר לָכוּ
וּרְאוּ: וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד-הַיַּרְדֵּן וְהִנֵּה כָל-הַיַּרְדֵּן
מִלְּאָה בַּגָּדִים וְכִלִּים אֲשֶׁר-הִשְׁלִיכוּ אָרֶם בַּחֲפֹזָם וַיִּשְׁבוּ
הַמִּלְאָכִים וַיַּגִּדוּ לְמֶלֶךְ: וַיִּצָּא הָעָם וַיָּבִיזוּ אֶת מַחְנֵה
אָרֶם וַיְהִי סָאֵה-סֹלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֹאֲתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל
כַּדָּבָר י-הוָה: וְהַמֶּלֶךְ הַפְּקִיד אֶת-הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר-נִשְׁעַן

עַל-יָדוֹ עַל-הַשַּׁעַר וַיִּרְמְסוּהוּ הָעָם בַּשַּׁעַר וַיָּמַת כַּאֲשֶׁר
דָּבָר אִישׁ הָאֵל-לֵהִים אֲשֶׁר דָּבָר בְּרַדַּת הַמֶּלֶךְ אֵלָיו:
וַיְהִי כַּדָּבָר אִישׁ הָאֵל-לֵהִים אֶל-הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סֹאֲתִים
שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל וְסָאֵה-סֹלֶת בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה כַּעֲת מִחֹר
בְּשַׁעַר שְׁמֶרוֹן: וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֶת-אִישׁ הָאֵל-לֵהִים
וַיֹּאמֶר וְהִנֵּה י-הוָה עֲשֵׂה אֲרָבוֹת בְּשָׁמַיִם הִיִּתְּנָה כַּדָּבָר
הַזֶּה וַיֹּאמֶר הַנְּבִיָּה רֹאֵה בְּעֵינַיִךְ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל: וַיְהִי-
לּוֹ כֵן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בַּשַּׁעַר וַיָּמַת:

ח וַאֲלִישֶׁע דָּבָר אֶל-הָאִשָּׁה אֲשֶׁר-הִחֲיָה אֶת-בְּנֵהּ
לֵאמֹר קוּמִי וּלְכִי אִתָּה וּבֵיתְךָ וּגְוִרִי בְּאֲשֶׁר תִּגְוִרִי כִּי-
קָרָא י-הוָה לְרַעַב וּגַם-בָּא אֶל-הָאָרֶץ שִׁבְעַ שָׁנִים:
וַתִּקְרָא הָאִשָּׁה וַתַּעַשׂ כַּדָּבָר אִישׁ הָאֵל-לֵהִים וַתֵּלֶךְ הִיא
וּבֵיתָהּ וַתֵּגֵר בְּאָרֶץ-פְּלִשְׁתִּים שִׁבְעַ שָׁנִים: וַיְהִי מִקְצֵה
שִׁבְעַ שָׁנִים וַתָּשָׁב הָאִשָּׁה מֵאָרֶץ פְּלִשְׁתִּים וַתֵּצֵא
לְצִעֲקָ אֶל-הַמֶּלֶךְ אֶל-בֵּיתָהּ וְאֶל-שָׂדֶה: וְהַמֶּלֶךְ מְדַבֵּר
אֶל-גְּחֹזֵי גַעַר אִישׁ-הָאֵל-לֵהִים לֵאמֹר סִפְּרָה-נָא לִּי אֶת
כֹּל-הַגְּדֹלוֹת אֲשֶׁר-עָשִׂה אֱלִישֶׁע: וַיְהִי הוּא מְסַפֵּר
לְמֶלֶךְ אֶת אֲשֶׁר-הִחֲיָה אֶת-הַמֵּת וְהִנֵּה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר-
הִחֲיָה אֶת-בְּנֵהּ צִעֲקַת אֶל-הַמֶּלֶךְ עַל-בֵּיתָהּ וְעַל-שָׂדֶהּ
וַיֹּאמֶר גְּחֹזֵל אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ זֹאת הָאִשָּׁה וְזֹה-בְּנֵהּ אֲשֶׁר-
הִחֲיָה אֱלִישֶׁע: וַיִּשְׁאַל הַמֶּלֶךְ לָאִשָּׁה וַתַּסְפֵּר-לוֹ וַיִּתֵּן-
לָהּ הַמֶּלֶךְ סָרִיס אֶחָד לֵאמֹר הֲשִׁיב אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לָהּ
וְאֶת כָּל-תְּבוּאֹת הַשָּׂדֶה מִיּוֹם עָזְבָה אֶת-הָאָרֶץ וְעַד-
עַתָּה: וַיָּבֹא אֱלִישֶׁע דְּמִשְׁק וּבֹן-הַדָּד מִלֶּךְ-אָרֶם חֲלָה
וַיַּגִּד-לוֹ לֵאמֹר בָּא אִישׁ הָאֵל-לֵהִים עַד-הֵנָּה: וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ אֶל-חֲזֵה-אֵל קַח בְּיָדְךָ מִנְחָה וְלֵךְ לִקְרֹאת אִישׁ
הָאֵל-לֵהִים וְדַרְשֵׁת אֶת-יְהוָה מֵאוֹתוֹ לֵאמֹר הֵאֲתִיָּה
מִחֲלֵי זֶה: וַיֵּלֶךְ חֲזָאֵל לִקְרֹאתוֹ וַיִּקַּח מִנְחָה בְּיָדוֹ וְכֹל-
טוֹב דְּמִשְׁק מִשָּׂא אַרְבָּעִים גָּמַל וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד לְפָנָיו
וַיֹּאמֶר בְּנֵה בֹן-הַדָּד מִלֶּךְ-אָרֶם שְׁלַחְנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר
הֵאֲתִיָּה מִחֲלֵי זֶה: וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֱלִישֶׁע לֵךְ אֲמַר-לוֹ
חַיָּה תִחַיָּה וְהִרְאֵנִי י-הוָה כִּי-מוֹת יָמוּת: וַיַּעֲמֵד אֶת-
פָּנָיו וַיִּשָּׂם עַד-בֶּשׂ וַיִּבֶךְ אִישׁ הָאֵל-לֵהִים: וַיֹּאמֶר חֲזָאֵל
מִדְּוַע אֲדֹנָי בָּכָה וַיֹּאמֶר כִּי-יָדַעְתִּי אֶת אֲשֶׁר-תַּעֲשֶׂה
לְבָנִי יִשְׂרָאֵל רְעָה מִבְּצָרֵיהֶם תִּשְׁלַח בָּאֵשׁ וּבַחֲרִיָּהֶם
בַּחֲרָב תַּהַרְגֵם וְעַלְלֵיהֶם תַּרְטֹשׁ וְהִרְתִּיהֶם תִּבְקַע:
וַיֹּאמֶר חֲזָה-אֵל כִּי מַה עֲבָדְךָ הִפְלַב כִּי יַעֲשֶׂה הַדָּבָר
הַגָּדוֹל הַזֶּה וַיֹּאמֶר אֱלִישֶׁע הִרְאֵנִי י-הוָה אֶתְךָ מִלֶּךְ
עַל-אָרֶם: וַיֵּלֶךְ מֵאֵת אֱלִישֶׁע וַיָּבֹא אֶל-אֶדְנִי
וַיֹּאמֶר לוֹ מַה-אָמַר לְךָ אֱלִישֶׁע וַיֹּאמֶר אָמַר לִי חַיָּה

תתניה: וַיְהִי מִמְּחֹרָת וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ וַיִּטְבֵּל בַּמַּיִם
וַיִּפְרֹשׂ עַל־פָּנָיו וַיָּמָת וַיִּמְלֹךְ חֲזָהָאֵל תַּתְּתִיו: וּבִשְׁנַת
חָמֵשׁ לַיּוֹרָם בְּוֹ-אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיְהוֹשֶׁפֶט מֶלֶךְ
יְהוּדָה מֶלֶךְ יְהוֹרָם בְּוֹ-יְהוֹשֶׁפֶט מֶלֶךְ יְהוּדָה: בְּוֹ-
שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם וּשְׁנָה הָיָה בְּמִלְכּוֹ וּשְׁמֹנֶה שָׁנִים מֶלֶךְ
בִּירוּשָׁלַם: וַיִּלְךְ בְּדָרֶךְ וּמִלְכֵי יִשְׂרָאֵל פָּאֲשָׁר עָשׂוּ
בֵּית אַחְאָב כִּי בַת־אַחְאָב הָיְתָה לוֹ לְאִשָּׁה וַיַּעַשׂ הָרַע
בְּעֵינָיו יְ-הוָה: וְלֹא־אַבָּהּ יְ-הוָה לְהַשְׁתִּית אֶת־יְהוּדָה
לְמַעַן דָּוָד עַבְדּוֹ פָּאֲשָׁר אָמַר־לוֹ לְתֵת לוֹ גִּיר לְבָנָיו כֹּל־
הַיָּמִים: בְּיָמָיו פָּשַׁע אֲדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה וַיִּמְלְכוּ
עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ: וַיַּעֲבֹר יוֹרָם צְעִירָה וְכֹל־הַרְכָּב עִמּוֹ
וַיְהִי־הוּא קָם לַיְלָה וַיִּפֶּה אֶת־אֲדוֹם הַסַּבִּיב אֵלָיו וְאֵת
שָׂרֵי הַרְכָּב וַיִּנָּס הָעָם לְאֹהֲלָיו: וַיִּפְשַׁע אֲדוֹם מִתַּחַת
יַד־יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה אֲזַי תִּפְשַׁע לְבָנָה בָּעֵת הַקְּיָא:
וַיִּתֵּר דְּבָרֵי יוֹרָם וְכֹל־אֲשָׁר עָשָׂה הִלְא־הֶם כְּתוּבִים
עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמִלְכֵי יְהוּדָה: וַיִּשְׁכַּב יוֹרָם
עַם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּר עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוָד וַיִּמְלֹךְ אַחְזַנְיָהוּ
בְּוֹ תַחְתָּיו: בְּשְׁנַת שְׁתַּיִם־עֶשְׂרִיה שְׁנָה לַיּוֹרָם בְּוֹ-
אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ אַחְזַנְיָהוּ בְּוֹ-יְהוֹרָם מֶלֶךְ
יְהוּדָה: בְּוֹ-עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שְׁנָה אַחְזַנְיָהוּ בְּמִלְכּוֹ וּשְׁנָה
אַחַת מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשָׁם אָמַר עֲתַלְיָהוּ בַת־עַמְרִי מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל: וַיִּלְךְ בְּדָרֶךְ בֵּית אַחְאָב וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָיו
יְ-הוָה כְּבֵית אַחְאָב כִּי חָתַן בֵּית־אַחְאָב הוּא: וַיִּלְךְ
אֶת־יוֹרָם בְּוֹ-אַחְאָב לְמַלְחָמָה עִם־חֲזַנְיָאֵל מֶלֶךְ־אַרְם
בְּרָמָת גִּלְעָד וַיָּכּוּ אַרְמִים אֶת־יוֹרָם: וַיָּשָׁב יוֹרָם הַמֶּלֶךְ
לְהַתְּרַפָּא בִּירוּשָׁאֵל מִן־הַמַּפִּים אֲשָׁר יָפְהוּ אַרְמִים
בְּרָמָה בְּהַלְחָמוֹ אֶת־חֲזַנְיָאֵל מֶלֶךְ אַרְם וְאַחְזַנְיָהוּ בְּוֹ-
יְהוֹרָם מֶלֶךְ יְהוּדָה יָרַד לְרֵאשִׁית אֶת־יוֹרָם בְּוֹ-אַחְאָב
בִּירוּשָׁאֵל כִּי־חָלָה הוּא:

ט וַאֲלִישַׁע הַנָּבִיא קָרָא לְאַחַד מִבְּנֵי הַנָּבִיאִים וַיֹּאמֶר
לוֹ חָגַר מִתְּנִיךָ וְקַח פָּךְ הַשֶּׁמֶן הַזֶּה בְּיָדְךָ וְלֶךְ רָמַת
גִּלְעָד: וּבֹאת־שָׁמָּה וּרְאֵה־שָׁם יְהוּא בְּוֹ-יְהוֹשֶׁפֶט בְּוֹ-
נְמִשִּׁי וּבֹאת וְהַקְּמַתוּ מִתּוֹךְ אֶחָיו וְהַבִּיאת אֹתוֹ חֲדָר
בְּחֲדָר: וְלִקְחַת פַּךְ־הַשֶּׁמֶן וַיִּצְקַת עַל־רַאשׁוֹ וְאָמַרְתְּ
כֹה־אָמַר יְ-הוָה מִשְׁחַתְיָךְ לְמֶלֶךְ אֱלִי־יִשְׂרָאֵל וּפְתַחַת
הַדָּלַת וּנְסַתָּה וְלֹא תַחֲכָה: וַיִּלְךְ הַנַּעַר הַנַּעַר הַנָּבִיא
רָמַת גִּלְעָד: וַיָּבֵא וְהִנֵּה שָׂרֵי הַחֲמִיל יֹשְׁבִים וַיֹּאמֶר דְּבַר
לִי אֵלֶיךָ הַשָּׂר וַיֹּאמֶר יְהוּא אֱלִי־מִי מִכְּלָנוּ וַיֹּאמֶר אֵלֶיךָ
הַשָּׂר: וַיִּקָּם וַיָּבֵא הַבִּיטָה וַיִּצַק הַשֶּׁמֶן אֶל־רַאשׁוֹ
וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה־אָמַר יְ-הוָה אֶ-לְהִי יִשְׂרָאֵל מִשְׁחַתְיָךְ

לְמֶלֶךְ אֱלִיעֶם יְ-הוָה אֱלִי־יִשְׂרָאֵל: וְהַפִּיטָה אֶת־בֵּית
אַחְאָב אֲדַגִּיךָ וְנִקְמַתִּי דְמִי | עַבְדֵי הַנָּבִיאִים וְדְמֵי כָל־
עַבְדֵי יְ-הוָה מִיַּד אִינוּבָל: וְאַבְד כָּל־בֵּית אַחְאָב וְהַכְּרַתִּי
לְאַחְאָב מִשְׁתֵּינ בְּקִיר וְעַצוֹר וְעִזּוֹב בִּישְׂרָאֵל: וְנִתְּתִי
אֶת־בֵּית אַחְאָב כְּבֵית יַרְבֵּעַם בְּוֹ-נֹבֶט וּכְבֵית בַּעֲשָׂא
בְּוֹ-אַחְזַנְיָהוּ: וְאֶת־אִינוּבָל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים בְּחֶלֶק יִזְרַעְאֵל
וְאִין קִבֵּר וַיִּפְתַּח הַדָּלַת וַיִּנָּס: וַיְהִי־וַיֵּצֵא אֶל־עַבְדֵי
אֶ-דָּנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הַשְּׁלוֹם מִדּוֹעַ בְּא־הַמִּשְׁגָּע הַזֶּה אֵלֶיךָ
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אַתֶּם יָדַעְתֶּם אֶת־הָאִישׁ וְאֶת־שִׁיחוֹ:
וַיֹּאמְרוּ שֶׁקֶר הַגְּדֻנָא לָנוּ וַיֹּאמֶר כְּזָאת וְכִזָּאת אָמַר
אֵלֵי לְאֹמֵר כֹּה אָמַר יְ-הוָה מִשְׁחַתְיָךְ לְמֶלֶךְ אֱלִי־
יִשְׂרָאֵל: וַיִּמְהַרוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ בְּגָדוֹ וַיִּשְׂימוּ תַחְתָּיו אֱלִי־
גָרַם הַמַּעֲלוֹת וַיִּתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָר וַיֹּאמְרוּ מֶלֶךְ יְהוּא:
וַיִּתְקַשֶּׁר יְהוּא בְּוֹ-יְהוֹשֶׁפֶט בְּוֹ-נְמִשִּׁי אֱלִי־יוֹרָם וַיּוֹרָם
הָיָה שֹׁמֵר בְּרָמָת גִּלְעָד הוּא וְכֹל־יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי חֲזַנְיָאֵל
מֶלֶךְ־אַרְם: וַיָּשָׁב יְהוֹרָם הַמֶּלֶךְ לְהַתְּרַפָּא בִּירוּשָׁאֵל
מִן־הַמַּפִּים אֲשָׁר יָפְהוּ אַרְמִים בְּהַלְחָמוֹ אֶת־חֲזַנְיָאֵל מֶלֶךְ
אַרְם וַיֹּאמֶר יְהוּא אִם־יֵישׁ נַפְשָׁכֶם אֱלִי־נֵצַא פְּלִיט מִן־
הָעִיר לְלַכַּת לְהַגִּיד בִּירוּשָׁאֵל: וַיִּרְכַּב יְהוּא וַיִּלְךְ
יִזְרַעְאֵלָה כִּי יוֹרָם שָׁכַב שָׁמָּה וְאַחְזַנְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה יָרַד
לְרֵאשִׁית אֶת־יוֹרָם: וְהַצִּפָּה עֹמֵד עַל־הַמַּגְדָּל בִּירוּשָׁאֵל
וַיֵּרָא אֶת־שַׁפְעַת יְהוּא בָּבֵאוּ וַיֹּאמֶר שַׁפְעַת אֲנִי רֹאֶה
וַיֹּאמֶר יְהוֹרָם קַח רֶכֶב וּשְׁלַח לְקַרְאֲתָם וַיֹּאמֶר הַשְּׁלוֹם:
וַיִּלְךְ רֶכֶב הַסּוּס לְקַרְאֲתוֹ וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ
הַשְּׁלוֹם וַיֹּאמֶר יְהוּא מִה־לֶּךְ וּלְשָׁלוֹם סָב אֶל־אַחְרֵי
וַיִּגַּד הַצִּפָּה לְאֹמֵר בְּא־הַמַּלְאָךְ עַד־הֶם וְלֹא־שָׁב:
וַיִּשְׁלַח רֶכֶב סוּס שְׁנַיִ וַיָּבֵא אֲלֵהֶם וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר
הַמֶּלֶךְ שְׁלוֹם וַיֹּאמֶר יְהוּא מִה־לֶּךְ וּלְשָׁלוֹם סָב אֶל־
אַחְרֵי: וַיִּגַּד הַצִּפָּה לְאֹמֵר בְּא־עַד־אֲלֵיהֶם וְלֹא־שָׁב
וְהַמַּנְהֵג כְּמַנְהֵג יְהוּא בְּוֹ-נְמִשִּׁי כִּי בַשְּׁגָעוֹן יִנְהַג:
וַיֹּאמֶר יְהוֹרָם אֶסֶר וַיִּסָּר רֶכְבוֹ וַיֵּצֵא יְהוֹרָם מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל וְאַחְזַנְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה אִישׁ בְּרֶכְבוֹ וַיֵּצְאוּ
לְקַרְאֵת יְהוּא וַיִּמְצְאוּהוּ בְּחֶלֶקֶת נְבוֹת הַיִּזְרַעְאֵלִי: וַיְהִי
כַּרְאוֹת יְהוֹרָם אֶת־יְהוּא וַיֹּאמֶר הַשְּׁלוֹם יְהוּא וַיֹּאמֶר
מָה הַשְּׁלוֹם עַד־זְנוּנָיִ אִינוּבָל אָמַרְתָּ וּכְשָׁפִיָה הַרְבִּים:
וַיִּהְיֶךְ יְהוֹרָם יָדָיו וַיִּנָּס וַיֹּאמֶר אֱלִי־אַחְזַנְיָהוּ מְרָמָה
אַחְזַנְיָהוּ: וַיְהִי־וַיִּמְלָא יָדוֹ בַקִּישַׁת וַיִּךְ אֶת־יְהוֹרָם בֵּין
זְרָעָיו וַיֵּצֵא חֲצִי מִלְּבוֹ וַיִּכְרַע בְּרֶכְבוֹ: וַיֹּאמֶר אֱלִי־
בְּדַקֵּר שְׁלֹשָׁה שָׂא הַשְּׁלֹכְהוּ בְּחֶלֶקֶת שְׂדֵה נְבוֹת
הַיִּזְרַעְאֵלִי כִּי־זָכַר אֲנִי וְאֵתָה אֶת רֶכְבִּים צְמֻדִים אַחְרֵי
אַחְאָב אֲבִיו וְיְ-הוָה נִשָּׂא עֲלָיו אֶת־הַמִּשָּׂא הַזֶּה: אִם־

לא את־דמי נבות ואת־דמי בניו ראיתי אמש נאם־
י־הוה ושלמתי לך בחלקה הזאת נאם־י־הוה ועתה
שא השלכהו בחלקה כדבר י־הוה: ואתניה מלך־
יהודה ראה וינס דרוך בית הגן וירדף אחריו יהוא
ויאמר גם־אלו הכהו אל־המרפכה במעלה־גור אשר
את־יבלעם וינס מגדו וימת שם: וירכבו אתו עבדיו
ירושלמה ויקברו אתו בקברתו עם־אבתיו בעיר דוד:
ובשנת אחת עשרה שנה ליוֹרם בן־אחאב מלך
אתניה על־יהודה: ויבוא יהוא יזרעאלה ואיזבל
שמעה ותשם בפוך עיניה ותיטב את־ראשה ותשקה
בעד החלון: ויהוא בא בשער ותאמר השלום זמרי
הרג אדניו: וישא פניו אל־החלון ויאמר מי אתי מי
וישקיפו אליו שנים שלשה סריסים: ויאמר שמטוה
וישמטוה ויז מדמה אל־הקיר ואל־הסוסים וירמסנה:
ויבא ויאכל וישת ויאמר פקדו־נא את־הארורה
הזאת וקברוה כי בת־מלך היא: ויילכו לקברה ולא־
מצאו בה כי אם־הגלגלת והרגלים וכפות הידים:
וישבו ויגידו לו ויאמר דבר־י־הוה הוא אשר דבר
ביד־עבדו אליהו התשבי לאמר בחלק יזרעאל יאכלו
הקלבים את־בשר איזבל: והיתה גבלת איזבל כדמן
על־פני השדה בחלק יזרעאל אשר לא־יאמרו זאת
איזבל:

י ואלאחאב שבעים בנים בשמרון ויכתב יהוא ספרים
וישלח שמרון אל־שרי יזרעאל הזקנים ואל־האמנים
אחאב לאמר: ועתה כבא הספר הזה אליכם ואתכם
בני אדניכם ואתכם הרכב והסוסים ועיר מבצר
והנשק: וראיתם הטוב והישר מבני אדניכם ושמעתם
על־כסא אביו והלחמו על־בית אדניכם: ויראו מאד
מאד ויאמרו הנה שני המלכים לא עמדו לפני ואיך
נעמד אנחנו: וישלח אשר־על־הבית ואשר על־העיר
והזקנים והאמנים אל־יהוא לאמר עבדיך אנחנו וכל
אשר־תאמר אלינו נעשה לא־נמלך איש הטוב
בעיניך עשה: ויכתב אליהם ספר שנית לאמר אם־
לי אתם ולקלי א אתם שמעו קחו את־ראשי אנשי
בני־אדניכם ובאו אלי פעת מחר יזרעאלה ובני המלך
שבעים איש את־גדלי העיר מגדלים אותם: ויהי
כבא הספר אליהם ויקחו את־בני המלך וישחטו
שבעים איש וישמו את־ראשיהם בדודים וישלחו
אליו יזרעאלה: ויבא המלך ויגדלו לאמר הביאו
ראשי בני־המלך ויאמר שימו אתם שני צפרים פתח

השער עד־הבקר: ויהי בבקר ויצא ויעמד ויאמר
אל־כל־העם צדקים אתם הנה אני קשיתי על־אדני
ואהרגו ומי הפה את־פל־אלה: דעו אפוא כי לא יפל
מדבר י־הוה ארצה אשר־דבר י־הוה על־בית אחאב
וי־הוה עשה את אשר דבר ביד עבדו אליהו: ויבך
יהוא את כל־הנשאים לבית־אחאב ביזרעאל וכל־
גדליו ומידעיו וכהגיו עד־בלתי השאירו שריד:
וילקם ויבא וילך שמרון הוא בית־עקד הרעים בדרך:
ויהוא מצא את־אחיל אתניהו מלך־יהודה ויאמר מי
אתם ויאמרו אחי אחזיהו אנחנו ונרד לשלום בני־
המלך ובני הגבירה: ויאמר תפשוים חלים ויתפשוים
חיים וישחטום אל־בזר בית־עקד ארבעים ושנים
איש ולא־השאיר איש מהם: כה וילך משם וימצא
את־יהונדב בן־רכב לקראתו ויברכהו ויאמר אליו
היש את־לבבך ישר כאשר לבבל עם־לבבך ויאמר
יהונדב יש ויש תנה את־נגדך ויתן ידו ויעלהו אליו
אל־המרפכה: ויאמר לכה אתי וראה בקנאתי לי־הוה
וירכבו אתו ברכבו: ויבא שמרון ויך את־כל־
הנשאים לאחאב בשמרון עד־השמדו כדבר י־הוה
אשר דבר אל־אליהו: ויקבץ יהוא את־כל־העם
ויאמר אלהם אחאב עבד את־הבעל מעט יהוא יעבדנו
הרבה: ועתה כל־גביאי הבעל כל־עבדיו וכל־פהניו
קראו אלי איש אל־יפקד פי זבח גדול לי לבעל כל
אשר־יפקד לא יחיה ויהוא עשה בעקבה למען
האביד את־עבדי הבעל: ויאמר יהוא קדשו עצרה
לבעל ויקראו: וישלח יהוא בכל־ישראל ויבאו כל־
עבדי הבעל ולא־נשא אר איש אשר לא־בא ויבאו בית
הבעל וימלא בית־הבעל פה לפה: ויאמר לאשר על־
המלתחה הוצא לבוש לכל עבדי הבעל ויצא להם
המלבוש: ויבא יהוא ויהונדב בן־רכב בית הבעל
ויאמר לעבדי הבעל חפשו וראו פן־יש־פה עמכם
מעבדי י־הוה כי אם־עבדי הבעל לבדם: ויבאו
לעשות זבחים ועלות ויהוא שם־לו בחוץ שמנים
איש ויאמר האיש אשר־ימלט מן־האנשים אשר אני
מביא עלידיכם נפשו תחת נפשו: ויהי ככלתו ו
לעשות העלה ויאמר יהוא לרצים ולשלשים באו
הכום איש אל־יצא ויכום לפי־חרב וישלכו הרצים
והשלשים וילכו עד־עיר בית־הבעל: ויצאו את־
מצבות בית־הבעל וישרפוה: ויתצו את מצבת הבעל
ויתצו את־בית הבעל וישמהו למוצאות עד־היום:
וישמד יהוא את־הבעל מישראל: רק חטאי רבעם

בְּרִנְבַט אֲשֶׁר הִחֲטִיֵּא אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא־סָר יְהוָה
מֵאַחֲרֵיהֶם עָגְלִי הִזְהַב אֲשֶׁר בֵּית־אֵל וְאֲשֶׁר בְּדָן:
וַיֹּאמֶר יְ-הוָה אֶל־יְהוָה יַעַן אֲשֶׁר־הִטִּיבְתָּ לַעֲשׂוֹת
הַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵינַי כְּכֹל אֲשֶׁר בִּלְבָבִי עָשִׂיתָ לְבֵית אַחֲאָב בְּנֵי
רְבִעִים יֵשְׁבוּ לָךְ עַל־פֶּסֶא יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי־לֹא שָׁמַר
לְלֶכֶת בְּתוֹרַת־יְ-הוָה אֶל־לֵהִי־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־לִבָּבוֹ לֹא סָר
מֵעַל חַטָּאוֹת יִרְבְּעֵם אֲשֶׁר הִחֲטִיֵּא אֶת־יִשְׂרָאֵל:
בְּיָמִים הָהֵם הִחַל יְ-הוָה לַקְצוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּכֶם חִזְאֵל
בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל: מִן־הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשָּׁמֶשׁ אֶת כָּל־
אֶרֶץ הַגִּלְעָד הַגְּדִי וְהָרְאוּבֵנִי וְהַמְּנַשִּׁי מֵעַרְעֵר אֲשֶׁר־
עַל־גַּחַל אַרְנוֹן וְהַגִּלְעָד וְהַבְּשָׁן: וַיִּלְתֵּר דְּבָרֵי יְהוָה וְכָל־
אֲשֶׁר עָשָׂה וְכָל־גְּבוּרָתוֹ הַלּוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר
דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁקֹב יְהוָה עִם־אֲבֹתָיו
וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּמְלֹךְ יְהוֹאָחָז בְּנוֹ תַחְתָּיו:
וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל עֲשָׂרִים־וַיִּשְׁמַנָּה
שָׁנָה בְּשֹׁמְרוֹן:

יֹא וְעַתְלִיָּה אִם אֲחַזְזִיהוּ רֹאֲתָה כִּי מֵת בָּנָה וְתַקֶּם
וְתֹאבֵד אֶת כָּל־גֵּרַע הַמְּמַלְכָּה: וְתַקַּח יְהוֹשָׁבֵעַ בַּת־
הַמֶּלֶךְ־יִזְרָם אַחֹת אֲחַזְזִיהוּ אֶת־יֹאָשׁ בֶּן־אַחַזְזִיהוּ וְתִגְנַב
אֹתוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ הַמּוֹמְתִים אֹתוֹ וְאֶת־מִינֻקָּתוֹ
בַּחֲדָר הַמָּטוֹת וַיִּסְתְּרוּ אֹתוֹ מִפְּנֵי עַתְלִיָּהוּ וְלֹא הוּמָת:
וַיְהִי אֶתְּהָ בֵית יְ-הוָה מִתְחַבֵּא שָׁשׁ שָׁנִים וְעַתְלִיָּה
מַלְכָת עַל־הָאָרֶץ: וּבְשָׁנָה הַשְּׁבִיעִית שָׁלַח יְהוֹיָדָע
וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמַּאֲוֹת לְפָרִי וְלָרְצִים וַיָּבֵא אֹתָם אֵלָיו
בֵּית יְ-הוָה וַיִּכְרַת לָהֶם בְּרִית וַיִּשָּׁבַע אֹתָם בְּבֵית יְ-הוָה
וַיִּרְא אֹתָם אֶת־בֶּן־הַמֶּלֶךְ: וַיִּצְנַם לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר
אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן הַשְּׁלֵשִׁית מִכֶּם בְּאֵי הַשָּׁבַת וְשֹׁמְרֵי
מִשְׁמַרְת בֵּית הַמֶּלֶךְ: וְהַשְּׁלֵשִׁית בְּשַׁעַר סוֹר
וְהַשְּׁלֵשִׁית בְּשַׁעַר אַחַר הָרְצִים וְשֹׁמְרֵתָם אֶת־מִשְׁמַרְת
הַבַּיִת מִסָּח: וְשֹׁמְרֵי הַיְדוֹת בְּכֶם כֹּל יִצְאֵי הַשָּׁבַת וְשֹׁמְרוֹ
אֶת־מִשְׁמַרְת בֵּית־יְ-הוָה אֶל־הַמֶּלֶךְ: וְהַקְּפָתָם עַל־
הַמֶּלֶךְ סָבִיב אִישׁ וְכָלְיוּ בְּיָדוֹ וְהָבֵא אֶל־הַשְּׂדֵרוֹת יוּמָת
וְהָיוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּצֹאתוֹ וּבָבֹאוֹ: וַיַּעֲשׂוּ שָׂרֵי הַמַּאֲוֹת
כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוֹיָדָע הַפֶּהָן וַיִּקְחוּ אִישׁ אֶת־אֲנָשָׁיו
בְּאֵי הַשָּׁבַת עִם יִצְאֵי הַשָּׁבַת וַיָּבֵאוּ אֶל־יְהוֹיָדָע הַפֶּהָן:
וַיִּתְּנוּ הַפֶּהָן לְשָׂרֵי הַמַּאֲוֹת אֶת־הַחֲנִיָּת וְאֶת־הַשְּׁלֵטִים
אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ דָּוִד אֲשֶׁר בְּבֵית יְ-הוָה: וַיַּעֲמִדוּ הָרְצִים
אִישׁ אֶלְיוֹ וְכָלְיוּ בְּיָדוֹ מִכְּתָף הַבַּיִת הַיְמָנִית עַד־כְּתָף הַבַּיִת
הַשְּׂמָאלִית לְמַזְבֵּחַ וְלַבַּיִת עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב: וַיּוֹצֵא
אֶת־בֶּן־הַמֶּלֶךְ וַיִּתְּנוּ עָלָיו אֶת־הַנֶּזֶר וְאֶת־הָעֵדוּת וַיִּמְלְכוּ

אֹתוֹ וַיִּמְשַׁחְהוּ וַיִּפְּו־כֶף וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ: וַתִּשְׁמַע
עַתְלִיָּה אֶת־קוֹל הָרְצִין הָעָם וְתָבֵא אֶל־הָעָם בֵּית
יְ-הוָה: וַתִּרְא וְהִנֵּה הַמֶּלֶךְ עֹמֵד עַל־הָעַמּוּד כַּמְשַׁפֵּט
וְהַשָּׂרִים וְהַחֲצִצְרוֹת אֶל־הַמֶּלֶךְ וְכָל־עַם הָאָרֶץ שָׂמַח
וְתַקַּע בַּחֲצִצְרוֹת וְתַקְרַע עַתְלִיָּה אֶת־בְּגָדֶיהָ וְתַקְרַא
קוֹשֶׁר קוֹשֶׁר: וַיִּצְוּ יְהוֹיָדָע הַפֶּהָן אֶת־שָׂרֵי הַמַּאֲוֹת וְ
פְקָדֵי הַחֵיל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הוֹצִיאוּ אֹתָהּ אֶל־מַבְּיַת
לְשֹׁדֶרֶת וְהָבֵא אַחֲרֶיהָ הַמֵּת בַּחֲרָב כִּי אָמַר הַפֶּהָן אֶל־
תּוֹמַת בֵּית יְ-הוָה: וַיִּשְׁמְעוּ לָהּ יְדִים וְתָבֵאוּ דָרָךְ־מִבּוֹא
הַסּוֹסִים בֵּית הַמֶּלֶךְ וְתוֹמַת שָׁם: וַיִּכְרַת יְהוֹיָדָע אֶת־
הַבְּרִית בֵּין יְ-הוָה וּבֵין הַמֶּלֶךְ וּבֵין הָעָם לְהַזְנוֹת לַעֲם
לִי־הוָה וּבֵין הַמֶּלֶךְ וּבֵין הָעָם: וַיָּבֵאוּ כָּל־עַם הָאָרֶץ
בֵּית־הַבַּעַל וַיִּתְּצֵהוּ אֶת־מִזְבְּחָתוֹ וְאֶת־צִלְמָיו שִׁבְרוּ
הַיִּטָּב וְאֵת מִתְּן פֶּהָן הַבַּעַל הָרָגוּ לִפְנֵי הַמִּזְבְּחוֹת וַיִּשֶׁם
הַפֶּהָן פְּקָדוֹת עַל־בֵּית יְ-הוָה: וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמַּאֲוֹת
וְאֶת־הַפָּרִי וְאֶת־הָרְצִים וְאֵת כָּל־עַם הָאָרֶץ וַיִּרְיִדוּ
אֶת־הַמֶּלֶךְ מִבַּיִת יְ-הוָה וַיָּבֵאוּ דָרָךְ־שַׁעַר הָרְצִים בֵּית
הַמֶּלֶךְ וַיִּשָּׁב עַל־פֶּסֶא הַמְּלָכִים: וַיִּשְׁמַח כָּל־עַם־הָאָרֶץ
וְהָעִיר שָׂקֵטָה וְאֶת־עַתְלִיָּהוּ הַמִּיתוּ בַחֲרָב בֵּית הַמֶּלֶךְ:

יב בְּ־שֶׁבַע שָׁנִים יְהוֹאָשׁ בְּמֶלְכוֹ: בְּשֵׁנַת־שֶׁבַע
לִיהוֹא מֶלֶךְ יְהוֹאָשׁ וְאַרְבָּעִים שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם
וְשָׁם אִמּוֹ צְבִיָּה מִבְּאֵר שֶׁבַע: וַיַּעַשׂ יְהוֹאָשׁ הַיִּשְׂרָאֵל
בְּעֵינָיו יְ-הוָה כָּל־יָמָיו אֲשֶׁר הוֹרְהוּ יְהוֹיָדָע הַפֶּהָן: כִּי
הַבְּמוֹת לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מִזְבְּחִים וּמִקְטָרִים בַּבְּמוֹת:
וַיֹּאמֶר יְהוֹאָשׁ אֶל־הַפְּהָגִים כֹּל פֶּסֶף הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר־
יּוֹבֵא בֵית־יְ-הוָה כֶּסֶף עוֹבֵר אִישׁ כֶּסֶף נַפְשׁוֹת עָרְפוֹ
כָּל־כֶּסֶף אֲשֶׁר יַעֲלֶה עַל לִב־אִישׁ לְהָבִיא בֵּית יְ-הוָה:
וַיִּקְחוּ לָהֶם הַפְּהָגִים אִישׁ מֵאֵת מִפְּרוֹ וְהֵם יִחְזְקוּ אֶת־
בְּדֵק הַבַּיִת לְכָל אֲשֶׁר־יִמָּצֵא שָׁם בְּדֵק: וַיְהִי בְּשָׁנַת
עֲשָׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה לְמֶלֶךְ יְהוֹאָשׁ לֹא־חִזְקוּ הַפְּהָגִים
אֶת־בְּדֵק הַבַּיִת: וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ יְהוֹאָשׁ לִיהוֹיָדָע הַפֶּהָן
וּלְפְהָגִים וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מַדּוּעַ אֵינְכֶם מְחַזְּקִים אֶת־בְּדֵק
הַבַּיִת וְעַתָּה אֶל־תִּקְחוּ־כֶסֶף מֵאֵת מִפְּרִיכֶם כִּי־לְבֵדֵק
הַבַּיִת תִּתְּנֶהוּ: וַיֹּאֲתוּ הַפְּהָגִים לְבַלְתִּי קַח־כֶּסֶף מֵאֵת
הָעָם וּלְבַלְתִּי תִזְקַךְ אֶת־בְּדֵק הַבַּיִת: וַיִּקַּח יְהוֹיָדָע הַפֶּהָן
אֶרְוֹן אֶחָד וַיִּקָּב חֵר בְּדִלְתּוֹ וַיִּתְּנוּ אֹתוֹ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ
מִיָּמִין בְּבוֹא־אִישׁ בֵּית יְ-הוָה וַנְּתַנוּ־שָׁמָּה הַפְּהָגִים
שְׁמָרֵי הַסָּף אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף הַמּוֹבָא בֵּית־יְ-הוָה: וַיְהִי
כִּפְּרָאוֹתָם כִּי־רָב הַכֶּסֶף בְּאֶרְוֹן וַיַּעַל סֵפֶר הַמֶּלֶךְ וְהַפֶּהָן
הַגְּדוֹל וַיִּצְרוּ וַיִּמְנוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בֵּית־יְ-הוָה:

וַנִּתְּנוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַמֵּתָפֹן עַל־יְדֵי עֲשֵׂי הַמְּלֹאכָה
 הַמִּפְקָדִים בַּיִת־יְהוָה וַיִּצְיֵאֵהוּ לְחַרְשֵׁי הָעֵץ וּלְבָנִים
 הָעֹשִׂים בַּיִת־יְהוָה: **וְלִגְדָרִים וְלַחֲצַבֵּי הָאֲבָן וְלַקְּנוֹת
 עֲצִים וְאֲבָנֵי מַחְצָב לַחֲזֵק אֶת־בֵּדֶק בַּיִת־יְהוָה וְלִכְלֹל
 אֲשֶׁר־יֵצֵא עַל־הַבַּיִת לַחֲזִיקָה: **וְאֵף לֹא יַעֲשֶׂה בַּיִת
 יְהוָה סָפוֹת פְּסָף מְזֻמְרוֹת מְזֻרְקוֹת חֲצָצְרוֹת כָּל־כְּלֵי
 זָהָב וְכָל־כֶּסֶף מִן־הַכֶּסֶף הַמּוֹבֵא בַּיִת־יְהוָה: **כִּי־
 לַעֲשֵׂי הַמְּלֹאכָה יִתְּנֵהוּ וְחִזְקוּ־בּוֹ אֶת־בַּיִת־יְהוָה: **וְלֹא
 יִחַשְׁבוּ אֶת־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יִתְּנוּ אֶת־הַכֶּסֶף עַל־יָדָם
 לְתֵת לַעֲשֵׂי הַמְּלֹאכָה כִּי בְּאֲמִנָה הֵם עֹשִׂים: **כֶּסֶף אֲשֶׁם
 וְכֶסֶף חֲטָאוֹת לֹא יוֹבֵא בַּיִת־יְהוָה לִפְנֵימֶיךָ יְהוָה: **אֲזַ
 יַעֲלֶה חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַיִּלָּחֶם עִלְיָתָהּ וַיִּלְפְּדֶה וַיִּשָּׂם
 חֲזָאֵל פָּנָיו לַעֲלוֹת עַל־יְרוּשָׁלַם: **וַיִּקְּחָה יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־
 יְהוּדָה אֶת כָּל־הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר־הִקְדִּישׁוּ יְהוֹשָׁפָט
 וַיְהוֹרֵם וְאֶחְזִיָּהוּ אֲבֹתָיו מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֶת־קְדָשָׁיו וְאֶת
 כָּל־הַזָּהָב הַנִּמְצָא בְּאֶרְצוֹת בַּיִת־יְהוָה וּבַיִת הַמֶּלֶךְ
 וַיִּשְׁלַח לְחֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַיַּעַל מֵעַל יְרוּשָׁלַם: **וַיִּתֵּר
 דְּבָרֵי יוֹאָשׁ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הִלּוּא־הֵם כְּתוּבִים עַל־
 סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: **וַיִּקְרָמוּ עֲבָדָיו
 וַיִּקְשְׁרוּ־קֶשֶׁר וַיִּכּוּ אֶת־יוֹאָשׁ בַּיִת מֶלֶךְ הַיֵּרֶד סֵלֵא:
**וַיִּזְכָּר בּוֹ־שְׁמֵעֵת וַיְהוּזָבֵד בּוֹ־שֹׁמֵר עֲבָדָיו הִכְהוּ
 וַיָּמָת וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אֲמַצְיָה
 בְּנוֹ תַחְתָּיו:********************

יג **בַּשָּׁנָת עֲשָׂרִים וּשְׁלֹשׁ שָׁנָה לְיוֹאָשׁ בּוֹ־אֶחְזִיָּהוּ מֶלֶךְ
 יְהוּדָה מְלֹךְ יְהוֹאָחָז בּוֹ־יְהוּא עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְרוֹן
 שָׁבַע עֲשָׂרֵה שָׁנָה: **וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָי יְהוָה וַיִּלְךְ אַחֲרֵי
 חֲטָאוֹת יָרְבֵּעַם בּוֹ־נִבְט אֲשֶׁר־הִחֲטִיֵּא אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא־
 סָר מִמֶּנֶּה: **וַיִּתְרֵ־אָף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנֵם בְּיַד
 חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם וַבְּיַד בּוֹ־הִדָּד בּוֹ־חֲזָאֵל כָּל־הַיָּמִים:
**וַיִּתֵּל יְהוֹאָחָז אֶת־פָּנָיו יְהוָה וַיִּשְׁמַע אֵלָיו יְהוָה כִּי
 רָאָה אֶת־לַחֲזֵק יִשְׂרָאֵל כִּי־לַחֲזֵק אִתְּם מֶלֶךְ אֲרָם: **וַיִּתֵּן
 יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ וַיִּצְאוּ מִתַּחַת יַד־אֲרָם וַיִּשָּׁבוּ
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּאֶהְלִיהֶם כַּתְּמוּל שְׁלוֹשׁ: **וְאֵף לֹא־סָרוּ
 מִחֲטָאוֹת בַּיִת־יָרְבֵּעַם אֲשֶׁר־הִחֲטִי אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּהַ הַלֵּךְ
 וְגַם הָאֲשֶׁרָה עֲמָדָה בְּשִׁמְרוֹן: **כִּי לֹא הִשְׁאִיר לִיהוֹאָחָז
 עִם כִּי אִם־חַמְשִׁים פָּרָשִׁים וְעֲשָׂרָה רֶכֶב וְעֲשָׂרַת
 אֲלָפִים רַגְלֵי כִּי אֲבָדָם מֶלֶךְ אֲרָם וַיִּשְׁמַם כַּעֲפָר לְדָשׁ:
**וַיִּתֵּר דְּבָרֵי יְהוֹאָחָז וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ הִלּוּא־
 הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל:
וַיִּשָּׁבַב יְהוֹאָחָז עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֵהוּ בְּשִׁמְרוֹן וַיִּמְלֹךְ****************

יוֹאָשׁ בְּנוֹ תַחְתָּיו: **בַּשָּׁנָת שְׁלֹשִׁים וּשְׁבַע שָׁנָה לְיוֹאָשׁ
 מֶלֶךְ יְהוּדָה מְלֹךְ יְהוֹאָשׁ בּוֹ־יְהוֹאָחָז עַל־יִשְׂרָאֵל
 בְּשִׁמְרוֹן שָׁשׁ עֲשָׂרֵה שָׁנָה: **וַיַּעֲשֶׂה הָרַע בְּעֵינָי יְהוָה
 לֹא־סָר מִכָּל־חֲטָאוֹת יָרְבֵּעַם בּוֹ־נִבְט אֲשֶׁר־הִחֲטִיֵּא אֶת־
 יִשְׂרָאֵל בְּהַ הַלֵּךְ: **וַיִּתֵּר דְּבָרֵי יוֹאָשׁ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה
 וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר גִּלְתָם עִם אֲמַצְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה הִלּוּא־הֵם
 כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: **וַיִּשָּׁבַב
 יוֹאָשׁ עִם־אֲבֹתָיו וַיָּרְבֵּעַם יָשָׁב עַל־כַּסְאָו וַיִּקְבֹּר יוֹאָשׁ
 בְּשִׁמְרוֹן עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: **וְאֵלִישָׁע חָלָה אֶת־חֲלָיו
 אֲשֶׁר יָמוּת בּוֹ וַיִּרַד אֵלָיו יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיִּבְדֹּךְ עַל־
 פָּנָיו וַיֹּאמֶר אָבִי אָבִי רַכֵּב יִשְׂרָאֵל וּפְרָשָׁיו: **וַיֹּאמֶר לוֹ
 אֵלִישָׁע קַח קִשְׁתְּךָ וְחַצְצִים וַיִּקַּח אֵלָיו קִשְׁתְּךָ וְחַצְצִים:
**וַיֹּאמֶר לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הֲרַכֵּב יָדָךְ עַל־הַקִּשְׁתְּךָ וַיָּרַכֵּב
 יָדָו וַיִּשָּׂם אֵלִישָׁע יָדָיו עַל־יְדֵי הַמֶּלֶךְ: **וַיֹּאמֶר פִּתַּח
 הַחֲלוֹן קְדָמָה וַיִּפְתַּח וַיֹּאמֶר אֵלִישָׁע יְרֵה וַיִּזֹּר וַיֹּאמֶר
 חִי־תִשׁוּעָה לִי־הוּא וְחַי תִּשׁוּעָה בְּאֲרָם וְהַפִּיתָ אֶת־
 אֲרָם בְּאֶפֶק עַד־כַּלְהָ: **וַיֹּאמֶר קַח חַצְצִים וַיִּקַּח וַיֹּאמֶר
 לְמֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל הֲדָ־אֲרַצָּה וַיֵּךְ שְׁלֹשׁ־פַּעְמַיִם וַיַּעֲמֵד:
**וַיִּקְצַף עָלָיו אִישׁ הָאֵל־לֵהִיִם וַיֹּאמֶר לַהַפּוֹת חַמֵּשׁ אוֹ־
 שֹׁשׁ פַּעְמַיִם אֲזַ הַפִּיתָ אֶת־אֲרָם עַד־כַּלְהָ וְעַתָּה שְׁלֹשׁ
 פַּעְמַיִם תַּפֶּה אֶת־אֲרָם: **וַיָּמָת אֵלִישָׁע וַיִּקְבְּרֵהוּ וּגְדוּיָי
 מוֹאָב יָבֵאוּ בְּאֶרֶץ בְּאֵ שָׁנָה: **וַיְהִי הֵם לְקַבְּרִים אִישׁ
 וְהַנְּהָ רָאוּ אֶת־הַגְּדוּד וַיִּשְׁלִיכוּ אֶת־הָאִישׁ בְּקֶבֶר
 אֵלִישָׁע וַיִּלְךְ וַיַּגַּע הָאִישׁ בַּעֲצָמוֹת אֵלִישָׁע וַיְחִי וַיָּקָם
 עַל־רַגְלָיו: **וְחֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם לַחֲזֵק אֶת־יִשְׂרָאֵל כָּל יָמָיו
 יְהוֹאָחָז: **וַיִּחַן יְהוָה אִתְּם וַיִּרְחַמֵם וַיִּפְּן אֵלֵיהֶם לַמַּעַן
 בְּרִיתוֹ אֶת־אֲבָרְהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב וְלֹא אָבָה הַשְׁחִיתָם
 וְלֹא־הִשְׁלִיכֶם מֵעַל־פָּנָיו עַד־עַתָּה: **וַיָּמָת חֲזָאֵל מֶלֶךְ־
 אֲרָם וַיִּמְלֹךְ בּוֹ־הִדָּד בְּנוֹ תַחְתָּיו: **וַיִּשָּׁב יְהוֹאָשׁ בּוֹ־
 יְהוֹאָחָז וַיִּקַּח אֶת־הָעֲרִים מִיַּד בּוֹ־הִדָּד בּוֹ־חֲזָאֵל אֲשֶׁר
 לָקַח מִיַּד יְהוֹאָחָז אָבִיו בַּמְּלָחְמָה שְׁלֹשׁ פַּעְמַיִם הִכְהוּ
 יוֹאָשׁ וַיִּשָּׁב אֶת־עָרֵי יִשְׂרָאֵל:********************************

יד **בַּשָּׁנָת שְׁתַּיִם לְיוֹאָשׁ בּוֹ־יְהוֹאָחָז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ
 אֲמַצְיָהוּ בּוֹ־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה: **בּוֹ־עֲשָׂרִים וְחַמֵּשׁ
 שָׁנָה הָיָה בְּמַלְכוּתוֹ וְעֲשָׂרִים וְתֵשַׁע שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם
 וְשֵׁם אִמּוֹ יְהוֹעָזָן מִן־יְרוּשָׁלַם: **וַיַּעַשׂ הַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵינָיו
 יְהוָה רָק לֹא כָדָד אָבִיו כָּכָל אֲשֶׁר־עָשָׂה יוֹאָשׁ אָבִיו
 עָשָׂה: **רַק הַבְּמוֹת לֹא־סָרוּ עוֹד הָעַם מִזִּבְחֵי
 וּמִקְטָרִים בְּבָמוֹת: **וַיְהִי כַּאֲשֶׁר חֲזָקָה הַמְּלָכָה בְּיָדוֹ
 וַיֵּךְ אֶת־עֲבָדָיו הַמַּפִּים אֶת־הַמֶּלֶךְ אָבִיו: **וְאֶת־בְּנֵי************

הַמִּפְּסִים לֹא הָמִית פִּכְתּוּב בְּסִפְר־תּוֹרַת־מֹשֶׁה אֲשֶׁר־צִוָּה
יְ-הוָה לֵאמֹר לֹא־יּוֹמְתוּ אָבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־
יּוֹמְתוּ עַל־אָבוֹת כִּי אִם־אִישׁ בְּחַטָּאוֹ יּוֹמֵת: הוּא־הִפָּה
אֶת־אָדָם בְּגִי־מַלְחָ עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְתַפְּשׂ אֶת־הַסֵּלַע
בַּמַּלְחָמָה וַיִּקְרָא אֶת־שִׁמְהָ יִקְתָּאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה: אִזּוֹ
שָׁלַח אֲמַצְיָה מַלְאָכִים אֶל־יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז בֶּן־
יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לָכֵה נְתַרְאָה פָּנִים: וַיִּשְׁלַח
הַחַיִּים אֲשֶׁר בַּלְבָּנוֹן שָׁלַח אֶל־הָאָרֶז אֲשֶׁר בַּלְבָּנוֹן
לֵאמֹר תִּנְהֵ־אֶת־בַּתְּךָ לִבְנֵי לֵאשָׁה וְתַעֲבֹר חַיַּת הַשָּׂדֶה
אֲשֶׁר בַּלְבָּנוֹן וְתַרְמַס אֶת־הַחַיִּים: הִנֵּה הַכִּיָּת אֶת־אָדָם
וַיִּשְׂאֶה לְבַד הַפֶּבַד וְשָׁב בְּבֵיתֶךָ וּלְמָה תִתְגַּרְהָ בְּרִעָה
וַנִּפְלְתָה אִתָּה וַיְהוּדָה עֲמֹד: «וְלֹא־שָׁמַע אֲמַצְיָהוּ וַיַּעַל
יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיִּתְרָאוּ פָּנִים הוּא וְאֲמַצְיָהוּ
מֶלֶךְ־יְהוּדָה בְּבֵית שֹׁמֶשׁ אֲשֶׁר לַיהוּדָה: וַיִּגְּגַף יְהוּדָה
לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּגְּסוּ אִישׁ לְאֵהָלוֹ: וְאֵת אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־
יְהוּדָה בֶּן־יְהוֹאָשׁ בֶּן־אֲחִיזָהוּ תַפְּשׂ יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל בְּבֵית שֹׁמֶשׁ וַיְבֹא יְרוּשָׁלַם וַיִּפְרֹץ בַּחֹמֹת
יְרוּשָׁלַם בְּשַׁעַר אֶפְרַיִם עַד־שַׁעַר הַפְּנֵה אַרְבַּע מֵאוֹת
אַמָּה: וַלְקַח אֶת־כָּל־הַזֹּהָב־וְהַכֶּסֶף וְאֵת כָּל־הַכֹּלִים
הַנִּמְצָאִים בֵּית־יְ-הוָה וּבְאַצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת בְּנֵי
הַמַּעֲרָבוֹת וַיֵּשֶׁב שֹׁמְרוֹנָה: וַיִּתֵּר דְּבָרֵי יְהוֹאָשׁ אֲשֶׁר
עָשָׂה וַגְּבוּרָתוֹ וְאֲשֶׁר גִּלְתָּם עִם אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה
הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁכַּב יְהוֹאָשׁ עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבֹּר בְּשֹׁמְרוֹן
עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ יִרְבֵּעַם בְּנוֹ תַחֲתָיו: וַיַּחֲזִי
אֲמַצְיָהוּ בֶן־יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה אַחֲרֵי מוֹת יְהוֹאָשׁ בֶּן־
יְהוֹאָחָז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חֲמֵשׁ עָשָׂרָה שָׁנָה: וַיִּתֵּר דְּבָרֵי
אֲמַצְיָהוּ הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
יְהוּדָה: וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו קֶשֶׁר בִּירוּשָׁלַם וַיִּגְּסוּ לְכִישָׁה
וַיִּשְׁלְחוּ אַחֲרָיו לְכִישָׁה וַיִּמָּתֶהוּ שָׁם: וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ עַל־
הַסּוּסִים וַיִּקְבֹּר בִּירוּשָׁלַם עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד:
«וַיִּקְחֻוּ כָל־עַם יְהוּדָה אֶת־עֲזָרְיָה וְהוּא בֶן־שֵׁשׁ עָשָׂרָה
שָׁנָה וַיִּמְלְכוּ אֹתוֹ תַחַת אָבִיו אֲמַצְיָהוּ: הוּא בְּנָה אֶת־
אֵילָת וַיִּשְׁבֶּהָ לַיהוּדָה אַחֲרֵי שְׁכַב־הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבֹתָיו:
בְּשָׁנַת חֲמֵשׁ־עָשָׂרָה שָׁנָה לְאֲמַצְיָהוּ בֶן־יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ
יְהוּדָה מָלְךְ יִרְבֵּעַם בֶּן־יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן
אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָי יְ-הוָה לֹא סָר
מִכָּל־חַטָּאוֹת יִרְבֵּעַם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הִחֲטִיֵּא אֶת־
יִשְׂרָאֵל: הוּא הֵשִׁיב אֶת־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל מִלְּבוֹא חֲמַת
עַד־יָם הָעַרְבָה כַּדָּבָר יְ-הוָה אֲ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דָּבָר

בְּיַד־עַבְדּוֹ יוֹנָה בֶן־אָמֶתַל הַנְּבִיא אֲשֶׁר מָגַת הַחֶפֶר:
«כִּי־רָאָה יְ-הוָה אֶת־עַנְיֵי יִשְׂרָאֵל מִרְהַ מְאֹד וְאָפַס עַצּוֹר
וְאָפַס עֲזוּב וְאִין עֶזֶר לְיִשְׂרָאֵל: וְלֹא־דָבָר יְ-הוָה
לְמַחֹת אֶת־שֵׁם יִשְׂרָאֵל מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וַיּוֹשִׁיעֵם בְּיַד
יִרְבֵּעַם בֶּן־יְהוֹאָשׁ: וַיִּתֵּר דְּבָרֵי יִרְבֵּעַם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה
וַגְּבוּרָתוֹ אֲשֶׁר־גִּלְתָּם וְאֲשֶׁר הֵשִׁיב אֶת־דְּמָשֶׁק וְאֵת־
חֲמַת לַיהוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר
דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁכַּב יִרְבֵּעַם עִם־
אֲבֹתָיו עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ זַכְרְיָה בְּנוֹ תַחֲתָיו:

טו בְּשָׁנַת עֶשְׂרִים וְשֵׁבַע שָׁנָה לְיִרְבֵּעַם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
מֶלֶךְ עֲזָרְיָה בֶן־אֲמַצְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה: בֶּן־שֵׁשׁ עָשָׂרָה
שָׁנָה הָיָה בְּמַלְכוֹ וְחֲמֵשִׁים וְשָׁמַיִם שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם
וְשֵׁם אִמּוֹ יְכִלְיָהוּ מִירוּשָׁלַם: וַיַּעַשׂ הַיֵּשֶׁר בְּעֵינָי
יְ-הוָה כְּכָל אֲשֶׁר־עָשָׂה אֲמַצְיָהוּ אָבִיו: כִּי הַבְּמוֹת לֹא־
סָרוּ עוֹד הָעָם מִזְבָּחִים וּמִקְטָרִים בְּבָמֹת: וַיִּנְגַּע יְ-הוָה
אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיְהִי מִצְרַעַע עַד־יוֹם מוֹתוֹ וַיֵּשֶׁב בְּבֵית
הַחֲפְשִׁית וַיּוֹתֵם בֶּן־הַמֶּלֶךְ עַל־הַכִּיָּת שֹׁפֵט אֶת־עַם
הָאָרֶץ: וַיִּתֵּר דְּבָרֵי עֲזָרְיָהוּ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: וַיִּשְׁכַּב
עֲזָרְיָה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד
וַיִּמְלֹךְ יוֹתָם בְּנוֹ תַחֲתָיו: בְּשָׁנַת שְׁלֹשִׁים וְשָׁמֹנֶה שָׁנָה
לְעֲזָרְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה זְכַרְיָהוּ בֶן־יִרְבֵּעַם עַל־
יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָי
יְ-הוָה כְּכָל אֲשֶׁר עָשָׂו אֲבֹתָיו לֹא סָר מִחַטָּאוֹת יִרְבֵּעַם בֶּן־
נְבָט אֲשֶׁר הִחֲטִיֵּא אֶת־יִשְׂרָאֵל: וַיִּקְשֹׁר עָלָיו שֹׁלֶם בֶּן־
נְבָשׁ וַיַּכְהוּ קְבֻלָּעַם וַיִּמִּיתָהוּ וַיִּמְלֹךְ תַחֲתָיו: וַיִּתֵּר
דְּבָרֵי זַכְרְיָה הַנֵּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
יִשְׂרָאֵל: הוּא דָּבָר־יְ-הוָה אֲשֶׁר דָּבָר אֶל־יְהוּא לֵאמֹר
בְּנֵי רְבִיעִים יֵשְׁבוּ לְךָ עַל־כֶּסֶף יִשְׂרָאֵל וַיְהִי־כֹן:
«שְׁלוֹם בֶּן־יְבִישׁ מֶלֶךְ בְּשָׁנַת שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע שָׁנָה
לְעֲזָרְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ יִרְחִיעִים בְּשֹׁמְרוֹן: וַיַּעַל
מְנַחֵם בֶּן־גְּדִי מִתְרַצָּה וַיְבֹא שֹׁמְרוֹן וַיִּבֶד אֶת־שְׁלוֹם בֶּן־
יְבִישׁ בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּמִּיתָהוּ וַיִּמְלֹךְ תַחֲתָיו: וַיִּתֵּר דְּבָרֵי
שְׁלוֹם וְקִשְׁרוֹ אֲשֶׁר קֶשֶׁר הַנֵּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי
הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: אִזּוֹ יָפֵה־מְנַחֵם אֶת־תַּפְּסֹחַ
וְאֵת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּהּ וְאֵת־גְּבוּלֶיהָ מִתְרַצָּה כִּי לֹא פָתַח
וַיִּבֶד אֶת כָּל־הַתְּרוּתִיהָ בַקַּע: בְּשָׁנַת שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע
שָׁנָה לְעֲזָרְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלְךְ מְנַחֵם בֶּן־גְּדִי עַל־
יִשְׂרָאֵל עָשָׂר שָׁנִים בְּשֹׁמְרוֹן: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָי
יְ-הוָה לֹא סָר מִעַל חַטָּאוֹת יִרְבֵּעַם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר־

הַחֲטִיָּא אֶת־יִשְׂרָאֵל כְּלִי־יָמָיו: ־בָּא פֹּה מִלֶּךְ־אֲשׁוּר
עַל־הָאָרֶץ וַיִּתֵּן מְנַחֵם לְפֹה אֶלֶף כֶּפֶר־כֶּסֶף לְהִיּוֹת יָדָיו
אִתּוֹ לְהַחֲזִיק הַמַּמְלָכָה בְּיָדוֹ: ־וַיֵּצֵא מְנַחֵם אֶת־הַכֶּסֶף
עַל־יִשְׂרָאֵל עַל כָּל־גְּבוּרֵי הַחֵיַל לְתֵת לְמֶלֶךְ אֲשׁוּר
חֲמִשִּׁים שָׁקָלִים כֶּסֶף לְאִישׁ אֶחָד וַיֵּשֶׁב מֶלֶךְ אֲשׁוּר
וְלֹא־עָמַד שֵׁם בְּאֶרֶץ: ־וַיִּתֵּר דְּבַר־יָמָנָם וְכָל־אֲשׁוּר
עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבַר־יָמַיִם לְמַלְכֵי
יִשְׂרָאֵל: ־וַיֵּשֶׁב מְנַחֵם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ פַּקְחִיָּה בְּנוֹ
תַחְתָּיו: ־בַּשָּׁנָה חֲמִשִּׁים שָׁנָה לַעֲזַרְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה מֶלֶךְ
פַּקְחִיָּה בֶן־מְנַחֵם עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְרוֹן שָׁנָתִים: ־וַיַּעַשׂ
הָרַע בְּעֵינָי יְהוָה לֹא סָר מִחַטָּאוֹת יָרֻבְעָם בֶּן־נְבֻט
אֲשׁוּר הַחֲטִיָּא אֶת־יִשְׂרָאֵל: ־וַיִּקְשֹׁר עָלָיו פֶּקֶח בֶּן־
רַמְלִיָּהוּ שְׁלִישׁוֹ וַיִּפְּהוּ בְּשִׁמְרוֹן בְּאֶרְמוֹן בֵּית־הַמֶּלֶךְ
אֶת־אַרְגָּב וְאֶת־הָאֲרִלָּה וְעַמּוֹ חֲמִשִּׁים אִישׁ מִבְּנֵי
גִלְעָדִים וַיִּמָּתְהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו: ־וַיִּתֵּר דְּבַר־יָמָיִם
וְכָל־אֲשׁוּר עָשָׂה הֵנָּה כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבַר־יָמַיִם
לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: ־בַּשָּׁנָה חֲמִשִּׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה לַעֲזַרְיָה
מֶלֶךְ יְהוּדָה מֶלֶךְ פַּקֵּח בֶּן־רַמְלִיָּהוּ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְרוֹן
עָשָׂר שָׁנָה: ־וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָי יְהוָה לֹא סָר מִן־
חַטָּאוֹת יָרֻבְעָם בֶּן־נְבֻט אֲשׁוּר הַחֲטִיָּא אֶת־יִשְׂרָאֵל:
־בִּימֵי פַקֵּח מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בָּא תַגְלַת פְּלֹאֶסֶר מֶלֶךְ אֲשׁוּר
וַיִּקַּח אֶת־עֵלְיוֹן וְאֶת־אֲבֵל בֵּית־מַעֲכָה וְאֶת־זְבוּחַ וְאֶת־
קֹדֶשׁ וְאֶת־תְּצוּר וְאֶת־הַגְּלִיעַד וְאֶת־הַגְּלִילָה כָּל אֶרֶץ
נַפְתָּלִי וַיַּגְלֵם אֲשׁוּרָה: ־וַיִּקְשֹׁר־לְאֲשׁוּר הוֹשַׁע בֶּן־אֵלָה
עַל־פֶּקֶח בֶּן־רַמְלִיָּהוּ וַיִּפְּהוּ וַיִּמָּתְהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו
בַּשָּׁנָה עָשָׂרִים לְיוֹתָם בֶּן־עֲזַרְיָה: ־וַיִּתֵּר דְּבַר־יָמָיִם
וְכָל־אֲשׁוּר עָשָׂה הֵנָּה כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבַר־יָמַיִם
לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: ־בַּשָּׁנָה שְׁתַּיִם לַפֶּקֶח בֶּן־רַמְלִיָּהוּ מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ יוֹתָם בֶּן־עֲזַרְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה: ־בְּיָמֵי־עָשָׂרִים
וַחֲמִשׁ שָׁנָה הָיָה בְּמַלְכוֹ וְשִׁשׁ־עָשָׂרָה שָׁנָה מֶלֶךְ
בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אָמוֹ יְרוּשָׁא בַת־צְדוֹק: ־וַיַּעַשׂ הַיִּשְׂרָאֵל
בְּעֵינָי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה עֲזַרְיָהוּ אָבִיו עָשָׂה: ־רַק
הַבְּמוֹת לֹא סָרוּ עוֹד הָעָם מִזִּבְחֵי־וּמַקְטָרִים בַּבְּמוֹת
הוּא בָּנָה אֶת־שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הָעֵלְיוֹן: ־וַיִּתֵּר דְּבַר־
יוֹתָם אֲשׁוּר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבַר־
יָמַיִם לְמַלְכֵי יְהוּדָה: ־בְּיָמַיִם הֵלֵם הַחֵל יְהוָה
לְהַשְׁלִיחַ בִּיהוּדָה רָצִין מֶלֶךְ אַרְם וְאֵת פַּקֵּח בֶּן־
רַמְלִיָּהוּ: ־וַיֵּשֶׁב יוֹתָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבַּר עִם־אֲבֹתָיו
בְּעִיר דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ אֶחָד בְּנוֹ תַּחְתָּיו:

טז בַּשָּׁנָה שִׁבְע־עָשָׂרָה שָׁנָה לַפֶּקֶח בֶּן־רַמְלִיָּהוּ מֶלֶךְ

אֶחָד בְּיָוִתָם מֶלֶךְ יְהוּדָה: ־בְּיָמֵי־עָשָׂרִים שָׁנָה אֶחָד
בְּמַלְכוֹ וְשִׁשׁ־עָשָׂרָה שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְלֹא־עָשָׂה
הַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵינָי יְהוָה אֶל־לְהִיּוֹת פְּדוּדָה אָבִיו: ־וַיִּלְךְ בְּדַרְךְ
מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְגַם אֶת־בְּנוֹ הַעֲבִיר בְּאֵשׁ כְּתַעֲבוֹת הַגּוֹיִם
אֲשׁוּר הוֹרִישׁ יְהוָה אִתָּם מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ־וַיִּזְבַּח
וַיִּקְטֹר בַּבְּמוֹת וְעַל־הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן: ־אֵז
נַעֲלָה רָצִין מֶלֶךְ־אַרְם וּפִקֵּח בֶּן־רַמְלִיָּהוּ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
בִּירוּשָׁלַם לְמַלְחָמָה וַיִּצְרוּ עַל־אֶחָד וְלֹא יָכְלוּ לְהִלָּחֵם:
בַּעֲת הַהִיא הָשִׁיב רָצִין מֶלֶךְ־אַרְם אֶת־אֵילַת לְאַרְם
וַיִּנְשָׁל אֶת־הַיְהוּדִים מֵאֵילוֹת וְאֲדָמַיִם בָּאוּ אֵילַת
וַיִּשְׁבוּ שֵׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: ־וַיִּשְׁלַח אֶחָד מִלְּאֲכִים אֶל־
תַּגְלַת פְּלֹסֶר מֶלֶךְ־אֲשׁוּר לֵאמֹר עַבְדְּךָ וּבְנוֹךְ אָנֹכִי עָלָה
וְהוֹשַׁעֲנִי מִכַּף מֶלֶךְ־אַרְם וּמִכַּף מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הַקּוֹמִים
עָלָי: ־וַיִּקַּח אֶחָד אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב הַנִּמְצָא בֵּית
יְהוָה וּבִבְאֲצֻרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח לְמֶלֶךְ־אֲשׁוּר
שְׂחָד: ־וַיִּשְׁמַע אֵלָיו מֶלֶךְ אֲשׁוּר וַיַּעַל מֶלֶךְ אֲשׁוּר אֶל־
דַּמְשֶׁק וַיִּתְּפֹשֶׂה וַיַּגְלֶה קִירָה וְאֶת־רָצִין הַמַּיִת: ־וַיִּלְךְ
הַמֶּלֶךְ אֶחָד לְקִרְיַת תַּגְלַת פְּלֹאֶסֶר מֶלֶךְ־אֲשׁוּר דּוֹמְשֶׁק
וַיִּרְא אֶת־הַמְּזַבַּח אֲשׁוּר בְּדַמְשֶׁק וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אֶחָד
אֶל־אוּרִיָּה הַכְּהֵן אֶת־דְּמוּת הַמְּזַבַּח וְאֶת־תְּבֻנֹתָיו לְכָל־
מַעֲשָׂהוּ: ־וַיִּבְנוּ אוּרִיָּה הַכְּהֵן אֶת־הַמְּזַבַּח כְּכֹל אֲשֶׁר־
שָׁלַח הַמֶּלֶךְ אֶחָד מִדַּמְשֶׁק כִּן עָשָׂה אוּרִיָּה הַכְּהֵן עַד־
כּוּא הַמֶּלֶךְ־אֶחָד מִדַּמְשֶׁק: ־וַיִּבֹא הַמֶּלֶךְ מִדַּמְשֶׁק וַיִּרְא
הַמֶּלֶךְ אֶת־הַמְּזַבַּח וַיִּקְרַב הַמֶּלֶךְ עַל־הַמְּזַבַּח וַיַּעַל
עָלָיו: ־וַיִּקְטֹר אֶת־עֹלֹתָיו וְאֶת־מִנְחָתוֹ וַיִּסַּף אֶת־נִסְכּוֹ
וַיִּזְרַק אֶת־דָּם־הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר־לוֹ עַל־הַמְּזַבַּח: ־וְאֵת
הַמְּזַבַּח הַנְּחָשֶׁת אֲשֶׁר לְפָנָי יְהוָה וַיִּקְרַב מֵאֵת פְּנֵי
הַבַּיִת מִבְּיַן הַמְּזַבַּח וּמִבְּיַן בֵּית יְהוָה וַיִּתֵּן אִתּוֹ עַל־
יָרֵךְ הַמְּזַבַּח צְפוֹנָה: ־וַיִּצְוֶה הַמֶּלֶךְ־אֶחָד אֶת־אוּרִיָּה
הַכְּהֵן לֵאמֹר עַל הַמְּזַבַּח הַגָּדוֹל הַקָּטָן אֶת־עֹלֹת־הַבֶּקָר
וְאֶת־מִנְחַת הָעֶרֶב וְאֶת־עֹלֹת הַמֶּלֶךְ וְאֶת־מִנְחָתוֹ וְאֵת
עֹלֹת כָּל־עַם הָאָרֶץ וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵיהֶם וְכָל־דָּם עָלָה
וְכָל־דָּם־זָבַח עָלָיו תִּזְרַק וּמִזְבַּח הַנְּחָשֶׁת יִהְיֶה־לִּי
לְבַקָּר: ־וַיַּעַשׂ אוּרִיָּה הַכְּהֵן כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה הַמֶּלֶךְ
אֶחָד: ־וַיִּקְצֹץ הַמֶּלֶךְ אֶחָד אֶת־הַמַּסְגְּרוֹת הַמְּכוֹנֹת וַיִּסֵּר
מֵעֲלֵיהֶם אֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־הַיָּם הוֹרֵד מֵעַל הַבֶּקָר
הַנְּחָשֶׁת אֲשֶׁר תַּחְתֶּיהָ וַיִּתֵּן אִתּוֹ עַל מְרַצְפַת אֲבָנִים:
־וְאֶת־מוֹסַף הַשֶּׁבֶת אֲשֶׁר־בְּנוֹ בַּבַּיִת וְאֶת־מִבְּוֹא הַמֶּלֶךְ
הַחִיצוֹנָה הִסִּב בֵּית יְהוָה מִפְּנֵי מֶלֶךְ אֲשׁוּר: ־וַיִּתֵּר
דְּבַר־יָמָיִם אֶחָד אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבַר־
יָמַיִם לְמַלְכֵי יְהוּדָה: ־וַיֵּשֶׁב אֶחָד עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבַּר

עם-אבותיו בעיר דוד וימלך חזקיהו בנו מתתיו:

יו בשנת שתים עשרה לאחז מלך יהודה מלך הושע בן-אלה בשמרון על-ישראל תשע שנים: ויבש הרע בעיני-יהודה רק לא כמלכי ישראל אשר היו לפניו: עליו עלה שלמנאסר מלך אשור ויהי-לו הושע עבד וישב לו מנחה: וימצא מלך-אשור בהושע קשר אשר שלח מלאכים אל-סוא מלך-מצרים ולא-העלה מנחה למלך אשור כשנה בשנה ויעצרהו מלך אשור ויאסרהו בית פלא: ויבשל מלך-אשור בכל-הארץ ויעל שמרון ויצר עליה שלש שנים: בשנת התשעית להושע לכד מלך-אשור את-שמרון ויגל את-ישראל אשורה וישב אותם בתלח ובתבור גהר גוזן וערי מדי: ויהי כיתטאוי בני-ישראל לי-הנה א-להיהם המעלה אתם מארץ מצרים מתחת גז פרעה מלך-מצרים וייראו א-להים אחרים: ויילכו בחקות הגוים אשר הוריש-יהודה מפני בני ישראל ומלכי ישראל אשר עשו: ויחפאו בני-ישראל דברים אשר לא-כן על-יהודה א-להיהם ויבנו להם במזות בכל-עריהם ממגדל נוצרים עד-עיר מבצר: ויבנו להם מצבות ואשרים על פלגבעה גבהה ותחת פליעץ רענן: ויקטרו-שם בכל-במות פגולם אשר-הגלה-יהודה מפניהם ויעשו דברים רעים להכעיס את-יהודה: ויעבדו הגללים אשר אמר-יהודה להם לא תעשו את-הדבר הזה: ויעד-יהודה ביהודה בנד פלגביאי כל-חזה לאמר שבו מדרךכם הרעים ושמרו מצותי חקותי ככל-התורה אשר צויתי את-אבותיכם ואשר שלחתי אליכם בנד עבדי הנביאים: ולא שמעו ויקשו את-ערפם פערף אבותם אשר לא האמינו ביהודה א-להיהם: וימאסו את-חקיו ואת-בריתו אשר פרת את-אבותם ואת עזותיו אשר העיד בם וילכו אחרי ההבל ויהבלו ואחרי הגוים אשר סביבתם אשר צוה-יהודה אתם לבלתי עשות פהם: ויעזבו את-פל-מצות-יהודה א-להיהם ויעשו להם מסכה שני עגלים ויעשו אשירה וישתחוו לכל-צבא השמים ויעבדו את-הבעל: ויעבירו את-בניהם ואת-בנותיהם באש ויקסמו קסמים וינחשו ויתמכרו לעשות הרע בעיני-יהודה להכעיסו: וייתאנה-יהודה מאד בישאל ויסרם מעל פגיו לא נשאר רק שבת יהודה לבדו: גם-יהודה לא שמר את-מצות-יהודה א-להיהם ויילכו בחקות ישראל אשר עשו: וימאס

יהודה בכל-יגדע ישראל ויעזם ויתגם ביד-שטים עד אשר השליכם מפגיו: כפי-קרע ישראל מעל בית דוד וימליכו את-ירבעם בן-נבט וידח ירבעם את-ישראל מאחרי-יהודה והחטיאם חטאה גדולה: ויילכו בני ישראל בכל-חטאות ירבעם אשר עשה לא-סרו ממנה: עד אשר-הסיר-יהודה את-ישראל מעל פגיו כאשר דבר בנד פלגביאי הנביאים ויגל ישראל מעל אדמתו אשורה עד היום הזה: ויבא מלך-אשור מבבל ומפוזתה ומענא ומחמת וספרונים וישב בערי שמרון תחת בני ישראל וירשו את-שמרון וישבו בעריה: ויהי בתחלת שבתם שם לא יראו את-יהודה וישלח-יהודה בהם את-האריות ויהנו הרגים בהם: ויאמרו למלך אשור לאמר הגוים אשר הגלית ותושב בערי שמרון לא ידעו את-משפט א-להי הארץ וישלח-בם את-האריות והגם ממיתים אותם כאשר אינם ידעים את-משפט א-להי הארץ: ויבאו מלך-אשור לאמר הליכו שמה אחד מהפגנים אשר הגליתם משם ויילכו וישבו שם וירם את-משפט א-להי הארץ: ויבא אחד מהפגנים אשר משמרון וישב בבית-אל ויהי מורה אתם איך ייראו את-יהודה: ויהנו עשירים גוי גוי א-להיו ויניחו בבית הבמות אשר עשו השמרנים גוי גוי בעריהם אשר הם יושבים שם: ואנשי בבל עשו את-סכות בנות ואנשי-כות עשו את-גרגל ואנשי חמת עשו את-אשימא: והענים עשו נבח ואת-תרתק והספרנים שרפים את-בניהם באש לאדמלך וענמלך א-להי ספרונים: ויהנו יראים את-יהודה ויעשו להם מקצותם פהגי במזות ויהנו עשירים להם בבית הבמות: את-יהודה היו יראים ואת-א-להיהם היו עבדים כמשפט הגוים אשר-הגלו אתם משם: עד היום הזה הם עשירים כמשפטים הראשנים אינם יראים את-יהודה ואינם עשירים כחוקתם וכמשפטם וכתורה וכמצוה אשר צוה-יהודה את-בני יעקב אשר-שם שמו ישראל: ויכרת-יהודה אתם ברית ויצנם לאמר לא תיראו א-להים אחרים ולא תשתחוו להם ולא תעבדום ולא תזבחו להם: כי אם-את-יהודה אשר העלה אתכם מארץ מצרים בכת גדול ובזרוע נטויה אתו תיראו ולו תשתחוו ולו תזבחו: ואת-החקים ואת-המשפטים והתורה והמצוה אשר כתב לכם תשמרון לעשות כל-הימים ולא תיראו א-להים אחרים: והברית אשר-פרתי אתכם לא תשכחו ולא תיראו א-להים אחרים:

כי אם אתי הנה אלהיכם תיראו והוא יציל אתכם
מיז פלאיביכם: ולא שמעו פי אם כמשפטם
הראשון הם עשים: ויהיו הגוים האלה יראים את
יהוה ואת פסיליהם היו עבדים גם בניהם ויבני
בניהם כאשר עשו אבתם הם עשים עד היום הזה:

יח ויהי בשנת שלש להושע בן-אלה מלך ישראל
מלך חזקיה בן-אחז מלך יהודה: בן-עשרים וחמש
שנה הנה במלכו ועשרים ותשע שנה מלך בירושלם
ושם אמו אבי בת-זכריה: ויעש הישר בעיני יהוה
ככל אשר-עשה דוד אביו: הוא הסיר את-הבמות
ושבר את-המצבת וכת את-האשרה וכתת גחש
הגחשת אשר-עשה משה פי עדי-הימים ההמה היו
בני-ישראל מקטרים לו ויקראלו גחשתו: בי-הנה
א-להי-ישראל בטח ואחריו לא-היה כמהו בכל מלכי
יהודה ואשר היו לפניו: לוי-דבק ביהוה לא-סר
מאחריו וישמר מצותיו אשר-צוה יהוה את-משה:
והיה יהוה עמו בכל אשר-יצא ישפיל וימרד במלך-
אשור ולא עבדו: הוא-הפה את-פלשתים עדי-עוה
ואת-גבוליה ממגדל נוצרים עדי-עיר מבצר: ויהי
בשנה הרביעית למלך חזקיהו היא השנה השביעית
להושע בן-אלה מלך ישראל עלה שלמנאסר מלך-
אשור על-שמרון ויצר עליה: וילפדה מקצה שלש
שנים בשנת-שש לחזקיהו היא שנת-תשע להושע
מלך ישראל נלפדה שמרון: ויגל מלך-אשור את-
ישראל אשורה וינחם בתלח ובתבור גזר גזון וערי
מדי: על אשר לא-שמעו בקול יהוה אלהיהם
ויעברו את-בריתו את פלא-אשר צוה משה עבד יהוה
ולא שמעו ולא עשו: ובארבע עשרה שנה למלך
חזקיה עלה סנחריב מלך-אשור על פל-ערי יהודה
הבצרות ויתפשם: וישלח חזקיה מלך-יהודה אל-
מלך-אשור לכישה לאמר חטאתי שוב מעלי את
אשר-תתן עלי אשא וישם מלך-אשור על-חזקיה
מלך-יהודה שלש מאות כפר-כסף ושלשים כפר זהב:
וינתן חזקיה את-כסף-הכסף הנמצא בית-יהוה
ובאצרות בית המלך: בפעת ההיא קצין חזקיה את-
דלתות היכל יהוה ואת-האמנות אשר צפה חזקיה
מלך יהודה ויתנם למלך אשור: וישלח מלך-אשור
את-תרטו ואת-רב-סריס ואת-רבשקה מן-לכיש
אל-המלך חזקיהו בתיל כבד ירושלם ויעלו ויבאו
ירושלם ויעלו ויבאו ויעמדו בתעלת הברכה העליונה

אשר במסלת שדה כבס: ויקראו אל-המלך ויצא
אלהם אליקים בן-חלקיהו אשר על-הבית ושבנה
הספר ויואח בן-אסף המזכיר: ויאמר אליהם
רבשקה אמרו-נא אל-חזקיהו פה אמר המלך הגדול
מלך אשור מה הבטחון הנה אשר בטחת: אמרת אד-
דבר-שפתים עצה וגבורה למלחמה עתה עלי-מי
בטחת פי מרדת בי: עתה הנה בטחת לך על-משענת
הקנה הרצוץ הנה עלי-מצרים אשר יסמוך איש עליו
ובא בכפו ונקבה בן פרעה מלך-מצרים לכל-הבטחים
עליו: וכי-תאמרון אלי אל-יהוה אלהינו בטחנו
הלוא-הוא אשר הסיר חזקיהו את-במתיו ואת-
מזבחתיו ויאמר ליהודה ולירושלם לפני המזבח הנה
תשתחוו בירושלם: ועתה התערב נא את-אדני את-
מלך אשור ואתנה לך אלפים סוסים אם-תוכל לתת
לך רכבים עליהם: ואיך תשיב את פני פתת אחז
עבדי אדני הקטנים ותבטח לך עלי-מצרים לרכב
ולפרשים: עתה המבלעדי יהוה עליתי עלי-המקום
הנה להשחתו יהוה אמר אלי עלה עלי-הארץ הזאת
והשחיתה: ויאמר אליקים בן-חלקיהו ושבנה ויואח
אל-רבשקה דבר-נא אל-עבדיך ארמית פי שמעים
אנחנו ואל-תדבר עמנו יהודית באזני העם אשר עלי-
החמה: ויאמר אליהם רבשקה העל אדניך ואליך
שלתני אדני לדבר את-הדברים האלה הלא עלי-
האנשים הישבים עלי-החמה לאכל את-צואתם
ולשתות את-מימי רגליהם עמכם: ויעמד רבשקה
ויקרא בקול-גדול יהודית וידבר ויאמר שמעו דבר-
המלך הגדול מלך אשור: פה אמר המלך אל-ישא
לכם חזקיהו פי-לא יוכל להציל אתכם מיזו: ואל-
יבטח אתכם חזקיהו אל-יהוה לאמר הצל יצילנו
יהוה ולא תנתן את-העיר הזאת ביד מלך אשור:
אל-תשמעו אל-חזקיהו פי כה אמר מלך אשור
עשו-אתי ברכה וצאו אלי ואכלו איש-גפנו ואיש
תאנתו ושתו איש מי-ברו: עדי-באי ולקחתי אתכם
אל-ארץ פארצכם ארץ דגן ותירוש ארץ לחם
וכרמים ארץ זית יצהר ודבש וחקו ולא תמתו ואל-
תשמעו אל-חזקיהו פייסית אתכם לאמר יהוה
יצילנו: ההצל הצילו אלהי הגוים איש את-ארצו
מיז מלך אשור: איה אלהי חמת וארפד איה אלהי
ספרנים הנע ועוה פיי-הצילו את-שמרון מדי: מי
בכל-א-להי הארצות אשר-הצילו את-ארצם מידי
פיי-יציל יהוה את-ירושלם מדי: ויהחרישו העם

ולא־ענו אתו דבר פני־מצות המלך היא לאמר לא תענהו: ויבא אליקים בן־חלקיה אשר־על־הבית ושבנא הספר ויואח בן־אסף המזכיר אל־חזקיהו קרועי בגדים ויגדו לו דברי רבשקה:

יט ויהי כשמע המלך חזקיהו ויקרע את־בגדיו ויתקם בשק ויבא בית י־הוה: וישלח את־אליקים אשר־על־הבית ושבנא הספר ואת זקני הכהנים מתפסים בשקים אל־ישעיהו הנביא בן־אמוץ: ויאמרו אליו פה אמר חזקיהו יום־צרה ותוכחה ונאצה היום הזה כי באו בנים עד־משפר וכת אין ללדה: ואולי ישמע י־הוה א־להיך את | פל־דברי רבשקה אשר שלחו מלך־אשור א־דניו לתרף א־להים מי והוכיח בדברים אשר שמע י־הוה א־להיך ונשאת תפלה בעד השארית הנמצאה: ויבאו עבדי המלך חזקיהו אל־ישעיהו: ויאמר להם ישעיהו פה תאמרון אל־אדניכם פה | אמר י־הוה אל־תירא מפני הדברים אשר שמעת אשר גדפו נערי מלך־אשור אתי: הנני נתן בו רוח ושמע שמועה ושב לארצו והפלתיו בתרב בארצו: וישב רבשקה וימצא את־מלך אשור גלחם על־לבנה כי שמע כי נסע מלכיש: וישמע אל־תרהקה מלך־כוש לאמר הגה יצא להלחם אתך וישב וישלח מלאכים אל־חזקיהו לאמר: פה תאמרון אל־חזקיהו מלך־יהודה לאמר אל־ישאך א־להיך אשר אתה בטח בו לאמר לא תנתן ירושלם ביד מלך אשור: הגה | אתה שמעת את אשר עשו מלכי אשור לכל־הארצות להחרימם ואתה תנצל: ההצילו אתם א־להי הגוים אשר שחתו אבותי את־גונן ואת־חרו ורצף ובני־עדן אשר בתלאשור: איז מלך־חמת ומלך ארפד ומלך לעיר ספרנים הנע ועוה: ויפקח חזקיהו את־הספרים מיד המלאכים ויקראם ויעל בית י־הוה ויפרשהו חזקיהו לפני י־הוה: ויתפלל חזקיהו לפני י־הוה ויאמר י־הוה א־להי ישראל ישב הפרכים אתה־הוא הא־להים לבדך לכל ממלכות הארץ אתה עשית את־השמים ואת־הארץ: הטפה י־הוה אזנך ושמע פקח י־הוה עיניך וראה ושמע את דברי סנחריב אשר שלחו לתרף א־להים מי: אמנם י־הוה החריבו מלכי אשור את־הגוים ואת־ארצם: ונתנו את־א־להיהם באש כי לא א־להים המה כי אם־מעשה ידי־אדם עץ ואבן ויאבדום: ועתה י־הוה א־להינו הושיענו נא מידו וידעו כל־ממלכות הארץ כי

אתה י־הוה א־להים לבדך: וישלח ישעיהו בן־אמוץ אל־חזקיהו לאמר פה־אמר י־הוה א־להי ישראל אשר התפללת אלי אל־סנחריב מלך־אשור שמעתי: וזה הדבר אשר־דבר י־הוה עליו בזה לה לענה לה בתולת בת־ציון אתריך ראש הניעה בת ירושלם: את־מי תרפת וגדפת ועל־מי הרימות קול ותשא מרום עיניך על־קדוש ישראל: ביד מלאכך תרפת א־דני ותאמר ברב רכבי אני עליתי מרום הרים ירפתי לבנון ואכרת קומת ארזיו מבחור ברשיו ואבואה מלון קצה יער פרמלו: אני קרתי ושתיתי מים זרים ואחרב בכה־פעמי כל יארי מצור: ההלא־שמעת למרחוק אתה עשיתי למימי קדם ויצרתיה עתה הביאתיה ותהי להשות גלים נאים ערים בצרות: וישביהו קצרי־לד חתו ויבשו היו עשב שדה וירק דשא חציר גאות ושדפה לפני קמה: וישבתך וצאתך ובאך ידעתי ואת התרגזך אלי: יגעו התרגזך אלי ושאננה עלה באזני ושמתי חחי באפה ומתגל בשפתך והשבתך בדרך אשר־באת בה: וזה־לך האות אכול השנה ספיט ובשנה השנית סחיש ובשנה השלישית זרעו וקצרו ונטעו כרמים ואכלו פרים: וליספה פליטת בית־יהודה הנשארה שרש למטה ועשה פרי למעלה: כי מירושלם תצא שארית ופליטה מהר ציון קנאת י־הוה א־באות תעשה־זאת: לכן פה־אמר י־הוה אל־מלך אשור לא יבא אל־העיר הזאת ולא יורח שם חץ ולא יקדמנה מגן ולא יישפך עליה סללה: בדרך אשר־יבא בה ישוב ואל־העיר הזאת לא יבא נאם־י־הוה: ונגנתי אל־העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דנד עבדי: ויהי בקילה ההוא ויצא | מלאך י־הוה ויך במחנה אשור מאה שמונים ותמשה אלף וישקימו בבקר והגה כלם פגרים מתיים: ויפסע וילך וישב סנחריב מלך־אשור וישב בנינה: ויהי הוא משתחוה בית | נסרף א־להיו ואדרמלך ושראצר בניו הפהו בתרב והמה נמלטו ארץ אררט וימלך אסר־חדן בנו שתתיו:

כ בפמים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן־אמוץ הנביא ויאמר אליו פה־אמר י־הוה צו לביתך כי מת אתה ולא תתיה: ויסב את־פניו אל־הקיר ויתפלל אל־י־הוה לאמר: אנה י־הוה זכר־נא את אשר התהלכתי לפניך באמת ובלבב שלם ותטוב בעיניך עשיתי ויבך חזקיהו בכי גדול: ויהי ישעיהו

לֹא יֵצֵא חָצֵר הַתִּיכְנָה וְדַבְרֵי-הַזֶּה הָיָה אֵלָיו לֵאמֹר:
יָשׁוּב וְאָמַרְתָּ אֶל-חֲזַקְיָהוּ גִיד־עַמִּי כֹה-אָמַר יְ-הוָה
אֶל-לֵהי דָּוִד אָבִיךָ שְׁמַעְתִּי אֶת-תְּפִלָּתְךָ רְאִיתִי אֶת-
דַּמְעֹתֶיךָ הַנְּגִי רָפָא לְךָ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי תַעֲלֶה בֵּית
יְ-הוָה: וְהִסְפַּתִּי עַל-יָמֶיךָ חֲמִשׁ עָשָׂרָה שָׁנָה וּמִבֶּרֶךְ
מִלְּךָ-אֲשׁוּר אֲצִילְךָ וְאֵת הַעֵיר הַזֹּאת וְגִבּוֹתֶיהָ עַל-הַעֵיר
הַזֹּאת לְמַעַנִּי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי: וַיֹּאמֶר יִשְׁעִיָּהוּ קָחוּ
דְּבַלַת תְּאֵנִים וַיִּקְחוּ וַיִּשְׂימוּ עַל-הַשַּׁחִין וַיְחִי: וַיֹּאמֶר
חֲזַקְיָהוּ אֶל-יִשְׁעִיָּהוּ מָה אֹת פִּי-יִרְפָּא יְ-הוָה לִי
וְעַלִּיתִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בֵּית יְ-הוָה: וַיֹּאמֶר יִשְׁעִיָּהוּ
זֶה-לְךָ הָאֹת מֵאֵת יְ-הוָה פִּי יַעֲשֶׂה יְ-הוָה אֶת-הַדָּבָר
אֲשֶׁר דִּבֶּר הֵלֶךְ הַצֵּל עָשׂוֹר מַעֲלֹת אִם-יָשׁוּב עָשׂוֹר
מַעֲלֹת: וַיֹּאמֶר יְחֲזַקְיָהוּ נָקַל לְצַל לְנַטוֹת עָשׂוֹר מַעֲלֹת
לֹא כִי יָשׁוּב הַצֵּל אַחֲרַנִּית עָשׂוֹר מַעֲלֹת: וַיִּקְרָא
יִשְׁעִיָּהוּ הַנְּבִיא אֶל-יְ-הוָה וַיֵּשֶׁב אֶת-הַצֵּל בְּמַעֲלֹת
אֲשֶׁר יֵרְדֶה בְּמַעֲלֹת אֶחָז אַחֲרַנִּית עָשׂוֹר מַעֲלֹת: בַּבַּעַת
הַהִיא שָׁלַח בְּרֹאדָה בְּלֹאדָן בְּוֹ-בְלֹאדָן מִלְּךָ-בְּבַל
סַפְרִים וּמִנְחָה אֶל-חֲזַקְיָהוּ פִּי שָׁמַע פִּי חָלָה חֲזַקְיָהוּ:
וַיִּשְׁמַע עָלֵיהֶם חֲזַקְיָהוּ וַיִּרְאֵם אֶת-כָּל-בֵּית נֹכַחַת אֶת-

הַכֶּסֶף וְאֶת-הַזָּהָב וְאֶת-הַבְּשָׂמִים וְאֵת | שְׁמֹן הַטּוֹב
וְאֵת בַּיִת כָּלֵיו וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר נִמְצָא בְּאוֹצְרוֹתָיו לֹא-הָיָה
דָּבָר אֲשֶׁר לֹא-הָרָאם חֲזַקְיָהוּ בְּבֵיתוֹ וּבְכָל-מִמְשַׁלְתּוֹ:
וַיֵּבֵא יִשְׁעִיָּהוּ הַנְּבִיא אֶל-הַמֶּלֶךְ חֲזַקְיָהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו
מָה אָמְרוּ | הַנְּנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמֵאַיִן יָבִאוּ אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר
חֲזַקְיָהוּ מֵאַרְצָן רְחוֹקָה בָּאוּ מִבְּבֶל: וַיֹּאמֶר מָה רָאוּ
בְּבֵיתְךָ וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ אֵת כָּל-אֲשֶׁר בְּבֵיתִי רָאוּ לֹא-
הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא-הָרְאִיתֶם בְּאַצְרוֹתַי: וַיֹּאמֶר
יִשְׁעִיָּהוּ אֶל-חֲזַקְיָהוּ שְׁמַע דְּבַר-יְ-הוָה: הֲגַדַּת יָמִים
בָּאִים וְנִשְׂאָ | כָּל-אֲשֶׁר בְּבֵיתְךָ וְאֲשֶׁר אֲצִרוּ אֲבֹתֶיךָ
עַד-הַיּוֹם הַזֶּה בְּבֶלְהָ לֹא-יִוָּתֵר דָּבָר אָמַר יְ-הוָה:
וּמִבְּנֵיךָ אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ אֲשֶׁר תּוֹלִיד יִקְחוּ וְהָיוּ
סְרִיסִים בְּהִיבֵל מִלְּךָ בְּבֶל: וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ אֶל-
יִשְׁעִיָּהוּ טוֹב דְּבַר-יְ-הוָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַיֹּאמֶר הֲלוֹא
אִם-שָׁלוֹם וְאַמֶּת יִהְיֶה בְיָמַי: וַיִּתֵּר דְּבַרִּי חֲזַקְיָהוּ וְכָל-
גְּבוּרָתוֹ וְאֲשֶׁר עָשָׂה אֶת-הַבְּרָכָה וְאֶת-הַתַּעֲלָה וַיֵּבֵא
אֶת-הַמַּיִם הַעֵיֶרֶה הַלֵּא-הֶם פְּתוּבִים עַל-סֶפֶר דְּבַרִּי
הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: וַיִּשְׁכַּב חֲזַקְיָהוּ עִם-אֲבֹתָיו
וַיִּמְלֹךְ מְנַשֶּׁה בְּנוֹ פִּתְחָיו:

הלכות מעשר פרק י

עם הארץ או בסעודתו, הרי הכל בחזקת מעשר. ואם הוא מסב עם עמי הארץ אין הסעודה בחזקת מעשרת, שמא החבר על תנאין שבלבו הוא סומך.

יה פשם שאדם סועד אצל עם הארץ, וסומך על תנאין כן הוא צריך להיות מתנה על בנו, ואפלו היה בנו במקום אחר; אבל אינו צריך להיות מתנה על אחר חוץ מבנו, ואפלו היה עמו במשתה. לפיכך בן חבר שהיה מסב במשתה עם הארץ אין הסעודה בחזקת מעשרת, שמא אביו התנה עליו.

יט עם הארץ שנתן מעה לחבר, ואמר לו, קח לי אגדת ירק אחת, או גלסקה אחת לזקח לו סתם, וכטור מלעשר; ואם החליף את המעה, חייב לעשר ואחר כך יביא לו. ואם פרש החבר, ולא לקח סתם אלא אמר לחנוני, אגדה זו שאני לזקח ממך לחברי אני קונה אותה, וזו לעצמי אני קונה אותה זו שלקח לעצמו, חייב לעשר אותה; וזו שלקח לחברו, אינו חייב לעשר אותה. ואם נתערבו, אפלו נתערבה אחת שלו במאה שלחברו מתקן הכל דמאי, ואחר כך יתן לחברו ששלחו לקח לו.

יג חמשה שאמרם לאחד, צא והבא לנו חמש אגדות שלירק, והביא לכל אחד ואחד בפני עצמו חברים שבהו, אין צריכין לעשר אלא על חלקו בלבד; הביא להן בערבוב חברים שבהם, צריכין לעשר על הכל.

יד עם הארץ שאמר לחבר, צא ולקט לי תאנים מתאנתי אוכל מהן החבר עראי, ומעשרן דמאי. ואם אמר החבר לעם הארץ לקט לו, ושמע חבר אחר הרי החבר האחר אוכל, ואינו צריך לעשר: שאין החבר מוציא דבר שאינו מתקן מתחת ידו, וחזקתו שהפריש עליהן במקום אחר. אף על פי שלא נחשדו

יה המקבל עליו להיות נאמן על המעשרות, ולא יהיו פרותיו דמאי צריך להיות מעשר את שהוא אוכל, ואת שהוא מוכר, ואת שהוא לזקח; ואינו מתארח אצל עם הארץ. וצריך שיקבל עליו דברים אלו ברבים; וכשיבואו עדים נאמנין שקבל דברים אלו ברבים, ושחזר רגיל בהם תמיד הרי זה נאמן על פרותיו לומר מעשרין.

יב כל תלמיד חכמים נאמן לעולם, ואינו צריך בדיקה אחריו; ובניו ובני ביתו ועבדיו ואשתו שולת למיד חכמים, הרי הן כתלמיד חכמים ונאמנין.

יג תלמיד חכמים שמת, והניח פרות אפלו באותו היום בנסן, הרי הן בחזקת מתקנין.

יד בת עם הארץ או אשתו שנשאת לחבר, ועבדו שנמכר לחבר צריכין לקבל עליהם בתחלה; ובת חבר או אשתו שנשאת לעם הארץ, ועבדו שנמכר לעם הארץ הרי אלו בחזקתו ונאמנין, עד שיחשדו.

יח בנו או עבדו שלחבר שהיו למודין אצל עם הארץ, צריכין לקבל. בנו או עבדו שלעם הארץ שהיו למודין אצל חבר כל זמן שהיו אצל החבר, הרי הן כחבר; יצאו, הרי הן כעם הארץ.

יט מי שאינו נאמן, והיה אחד מבניו או מעבדיו נאמן, או אחד ממשפחתו לזקחין ממנו ואוכלין על פיהו, ואין חוששין לדבר. היה הוא נאמן, ואשתו אינה נאמנת לזקחין ממנו, ואין מתארחין אצלו. היתה אשתו נאמנת, והוא אינו נאמן מתארחין אצלו, ואין לזקחין ממנו. ותבוא מארה למי שאשתו נאמנת, והוא אינו נאמן.

יז לא ישמש חבר, לא במשתה עם הארץ ולא בסעודתו אלא אם בן היה הכל מעשר ומתקן מתחת ידו; לפיכך הרואה חבר משמש במשתה

חברים לתרם שלא מן המקום כדי לסלק המכשול
מלפני עם הארץ, תזרמין.
יוב מתר להאכיל את העניים ואת האורחים
דמאי, וצריך להודיעו; והעני עצמו, והאורח אם
רצה לתקן, מתקן. גבאי צדקה גוזבין סתם מפל
אדם, ומחלקים סתם; והרופע לתקן, יתקן.

הלכות מעשר פירק יא

י, ויג רופע חבר שהיה מאכיל לחולה עם הארץ
מפרות עם הארץ נותן לתוך ידו, אבל לא לתוך
פיו; ואם היה הדמאי שלרופע, ואפלו לתוך ידו
לא יתן. וכן אם ידע שהוא טבל ודאי, אפלו
לתוך ידו אסור.

יא, מי שהיה נושא ירק, וכבד עליו משאו,
ורצה להשליך ממנו על הדרך, כדי להקל
ממשאו לא ישליך עד שייעשר, כדי שלא יהיה
תקלה לעמי הארץ שאוכלין אותו בדמאי.

יא, הלוקח ירק מן השוק, ומשך את על פי שלא
שקל ולא מרד ולא נתן דמים, ונמלך להחזיר
לבעל החנות לא יחזיר, עד שייעשר.

יא, המוציא פרות בדרך אם רב מכניסין
לבתיחן פטור מלעשר, שעדין לא נקבעו
למעשר. ואם רב מכניסין למכר בשוק, הרי אלו
דמאי, ומחצה למחצה, דמאי.

יא, ט גטלן לאכלו, ונמלך להצניען לא ישחה
אותן אצלו עד שייעשר, כדי שלא יהיה תקלה
לאחרים. ואם מתחלה גטלן שלא יאבדו, הרי זה
מתר לשהותן אצלו: עד שיורצה לאכלו או
לשליחן או למכרו, יעשר אותן דמאי.

יא, קנובת ירק הנמצאת בגנה, הרי זו פטורה
מן הדמאי; ושלבעל הבית הנמצאת בבית,
חיבת. שעל גבי האשפה בכל מקום, מתרת.

יא, הנותן לפנדקית לבשל לו ולאפות מעשר
את שהוא נותן לה, כדי שלא יהא תקלה
לאחרים; ומעשר את שהוא נוטל ממנה, מפני
שהיא חשודה להחליף שלזה בזה. אבל הנותן
לחמותו בין שנשא בתה בין שארסה, או
לשכונתו, פת לאפות, ותבשיל לבשל אינו
חושש לא משום מעשר, ולא משום שביעית:
מפני שאינה חשודה להחליף.

יא, יב בפה דברים אמורים, בזמן שנתן לה

יא, אסור למכר את הדמאי לעם הארץ, או
לשליח לו דמאי מפני שהוא מסייע לזה לאכל
דבר האסור; אבל מוכרין ומשליחין אותו
לתלמיד חכמים שאין תלמיד חכמים אוכל עד
שייעשר, או עד שיודיעו אדם נאמן שזה מעשר.
יא, ב כל המשפיעין במדה גסה, כגון הסיטונות
ומוכרי תבואה מתרין למכר את הדמאי
ולשליחו: מפני שהן מוסיפין על המדה, התקינו
חכמים שיהיה הלוקח או זה שגשתלחו לו הוא
המפריש מעשר דמאי. אבל המודדין במדה
דקה הואיל והמוכר משתכר, הוא מפריש; ולא
ימכר ולא ישלח, אלא מתקן.

יא, ג וכמה היא מדה גסה: פיבש, חצי סאה;
ובלח, מדה שהיא מחזקת שונה דינר מאותו
דבר הלח. סלי זיתים וענבים, וקפות שלירק את
על פי שהוא מוכרן אכסרת, אסור למכרן
דמאי.

יא, ד אמר אחד מחו, בוא ונתקן הפרות האלו,
בין שהיה מוכר בדיקה, או בגסה המוכר מפריש
תרומת מעשר, וחלוקת מפריש מעשר שני;
ודבר זה, תנאי בית דין הוא.

יא, ה חבר ועם הארץ, שירשו את אביהן עם
הארץ יכול הוא לומר לו, טל אתה חטים
שפמקום פלוני ואני חטים שפמקום פלוני,
אתה יין שפמקום פלוני ואני יין שפמקום
פלוני; אבל לא יאמר לו, טל אתה חטים ואני
שעורים, טל אתה את הלח ואני אטל את היבש
מפני שזה מוכר דמאי.

ח'יש ש'מא הח'ליף.

יא, יד המפקיד פרותיו אצל הנכרי הרי הן כפרותיו של נכרי, שחזקתו להחליף הפקדון. והיאך דינם: אם היו פרות שעדין לא נגמרה מלאכתן, ונגמרו ביד ישראל אחר שלקח הפקדון מפריש מעשרות פמו שפארנו. ואם היו שהפקיד טבלים, ונגמרה מלאכתן חיב להפריש, ש'מא לא החליף הגוי; ולפיכך יראה לי, שהמעשרות שיפריש ספק. אבל אם הפקיד חלין מתקנין, אינו צריך להפריש כלום: שאפלו החליף הגוי, פטורין פמו שפארנו בהלכות תרומות "דגנה", ולא דגן גוי.

הלכות מעשר פרק יב

תרומת מעשר מפרותיו שהן דמאי, וראינה שחזרה ונפלה בפנינו בין למקום אחר בין למקומה, ואמר חזרתי והפרישתי אותה נאמן אפלו בחל, ואוכל על פיו: פשם שאימת שבת על עמי הארץ כף אימת דמוע עליהם, ואינן חשודין להאכיל את המדמע.

יבו מי שאינו נאמן, שראינהו שהפריש מעשר ראשון מפרות אלו, ואמר שהפריש מהן מעשר שני נאמן; הפריש בפנינו מעשר שני, ואמר שהפריש הראשון אינו נאמן: שהשני שלו הוא, והנאמן על השני אינו נאמן על הראשון; והנאמן על הראשון, נאמן על השני.

יבו לפיכך מי שאינו נאמן שהוציא פרות מביתו, ואמר אלו מעשר ראשון נאמן, ואין מפרישין מהן תרומה גדולה ומעשרות; ואם אמר אלו מעשר שני אינו נאמן, וחרי הן דמאי ומפרישין מהן תרומת מעשר. ויראה לי, שהוא פודה את פלם.

יבו, האומר למי שאינו נאמן על המעשרות, קח לי פמו שהוא מעשר, וחלף ולקח והביא לו אינו נאמן. ואם אמר לו, קח לי מאיש פלוני הרי זה נאמן לומר, מפניו לקחת: שהרי

שאור לעיסה ותבלין לקדרה. אבל אם לא נתן ח'יש משום מעשרות, ולפיכך מעשר מה שיטל ממנה; וח'יש משום שביעית, ולפיכך אם היתה שנת שמטה הפת אסורה, ש'מא השאור מספיהי שביעית הוא.

יא, יג המוליד חטים לטחן עם עם הארץ הרי הן כחזקתן, שאינו חשוד להחליף; הולידן לטחן עם הנכרי הרי הם דמאי, ש'מא החליפן בהטיו שלעם הארץ. וכן המפקיד אצל עם הארץ הרי הן כחזקתן, שאינו חשוד להחליף הפקדון. עם הארץ שהיה משתמש בחנותו של חבר אף על פי שהחבר יוצא ונכנס הרי זה מתר, ואינו

יב, א הלוקח פרות פמו שאינו נאמן על המעשרות, ושכח לעשרן, ונכנסה שבת או יום טוב, שאינו יכול לעשר הרי זה שואלו; ואם אמר לו, מעשרין הן אוכל על פיו בשבת; וכן אם אמר לו אחד שאינו נאמן, מעשרין הן אוכל על פיו באותה שבת; ואפלו היו לו פרות אחרות מתקנין מאותו המין מפני שאימת שבת על עמי הארץ, ואינו עובר בה עברה.

יב, ב אף על פי שהוא אוכל על פיו בשבת הרי זה לא יאכל מאותן הפרות למוצאי שבת, עד שיעשר דמאי על חבל, על שאכל בשבת, ועל הנשאר: שלא תקילו והאמינהו, אלא לצרף אותה שבת.

יב, ג היתה שבת, ויום טוב סמוך לה, ושאלו באחד מהן אוכל אף בשני, מפני שלא נראה לעשר בנתיב; וכן בשני ימים טובים שלגליות. יבו, הנשבע על חברו שיאכל אצלו בשבת, והוא אינו מאמינו על המעשרות שואלו ואוכל על פיו, בשבת הראשונה בלבד; אבל בשבת שניה אף על פי שגדר ממנו הנזה אם לא יאכל אצלו לא יאכל, עד שיעשר מעשר דמאי. יבו, מי שאינו נאמן, שראינהו שהפריש

מתירא, שמא ישאלנו. הלך לקח לו מאתו פלוני, ואמר לא מצאתיו, ולקחתי לך מאחר שהוא נאמן אינו נאמן.

יבט הנכנס לעיר, ואינו מפיר אדם שם, ואמר מי באן נאמן מי באן מעשר, ואמר לו אחד, אני אינו נאמן. אמר לו, איש פלוני הרי זה נאמן; והולך ולקח מאתו פלוני, אף על פי שאינו מכיר, ואוכל על פיו. הלך לקח ממנו, ושאל לו מי באן מוכר יין ישו, אמר לו זה ששלחך אצלי אף על פי שהן פגומלין זה את זה, הרי אלו נאמנין.

יבי בפוח דברים אמורים, בזמן שאינו מכיר אדם שם. אבל אם מכיר שם אדם, לא יקח אלא מן הממחה; ואם שהה שם שלושים יום אף על פי שאינו מכיר שם אדם, לא יקח אלא מן הממחה. ולא התירו דברים אלו, אלא בתרומות ומעשרות; אבל לענין פרות שביעית, או לענין טהרות לא יקח אלא מן הממחה.

יבי, לא החמרים שנכנסו לעיר, ואמר אחד מהן פרות אלו אינם מתקנין, אבל פרות חברי זה, מתקנין ומעשרין הן אינו נאמן: שמא קניניה הן עושין זה עם זה, ויהיה השכר ביניהן.

יבי, המוכר פרות בסוריה, ואמר משלארץ ישראל הם חייב הלוקח לעשר; מעשרין הן נאמן, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. משלי הו, חייב לעשר; מעשרין הן נאמן, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. ואם ידוע שיש לו קרקע בסוריה, והיה רב ממפרו משרהו חייב הלוקח ממנו לעשר, שחזקתו שהביא משרהו.

יבי, עניים שאמרו פרות אלו שללקט שכחה ופאה הן הרי אלו נאמנין כל זמן הגרנות, שללקט והשכחה והפאה מצויים; והוא שיהיה קרוב מן הגרן, כדי שיצא ויבוא בו פיום. ואם אמרו שלמעשר עני הם הרי אלו נאמנין, כל השנה שלו פלה.

יבי, ואינו נאמן, אלא על דבר שדרך בני

אדם לתן אותו. ביצד: חטים אלו לקט שכחה ופאה הם, נאמנין. קמח זה מוחטים שללקט שכחה ופאה הוא, אינו נאמן; ואין צריך לומר שאין נאמנין על הפת לומר משלמתנות עניים היא, אלא מתעשרת המאי.

יבטו נאמנין על השעורה שלארו; ואין נאמנין עליו, בין חי בין מבשל. נאמנין על הפול; ואין נאמנין על הגריסין, בין חיין בין מבשלין. נאמנין על השמן לומר, שלמעשר עני הוא; ואין נאמנין לומר, שלזית נקופה הוא.

יבטו נאמנין על הירק, חי. ואין נאמנין עליו מבשל, אלא אם פן היה דבר מועט, שכן דרך בעלי בתים, לתן מעט ירק מבשל מקדרתו לעני; ומתוך שיכול לומר בעל הבית נתנו לי, יכול לומר אני בשלתינו ממתנותי.

יבי, וכן בן לוי שאמר, פרות אלו ממעשר שנטלה תרומתו הם הרי זה נאמן לעולם על תרומת מעשר, בשם שישראל נאמן על תרומה גדולה; אבל אינו נאמן עליו לפטרו ממעשר שני.

יבי, אין כל הדברים האלו אמורים אלא בעם הארץ, שאינו לא חשוד ולא נאמן. אבל מי שהוא חשוד למכר תרומה לשם חלין אסור לקח ממנו פלה, דבר שיש בו זיקת תרומה ומעשר, אפלו קרבי דגים, מפני שנותנין בהם שמן. ואין אסור אלא כל שלפניו; אבל אוצרו מתר לקח ממנו, מפני שהוא מתירא לערב תרומה באוצרו שמא יודע הדבר, ויפסיד הכל. וכן החשוד על מעשר שני למכרו לשם חלין, אין לוקחין ממנו דבר שיש עליו זיקת מעשר. וכל זה קנס מדבריהם.

יבי, חשוד שהעיד על שלאחרים, נאמן חזקה, אין אדם חוטא ולא לז; ואין צריך לומר, עם הארץ. לפיכך עם הארץ שאמר זה טבל וזה תרומה, זה ודאי וזה דמאי אפלו בשלו, נאמן. אמר אלו פרות מתקנין בשלאחרים, נאמן;

והוא שלא יראו פעושה קנוניה, כמו שבארנו; יב, המזכר פרות לחברו, ואחר שיצאו מתחת ידו, אמר ללוקח, פרות שמכרתי לך טבלים הן, הפשר בשר בכור היה, היין יין נסך שורת הדין

הלכות מעשר פרק יג

שאינו נאמן, אפלו היה המזכר חבר. ותוריו, מהמיר על עצמו; ואם האמינו הרי זה משבת, אפלו היה המזכר עם הארץ.

יג, א פרות שחזקתן מן ההפקר בגזן השיתין, והרימין, והעזרורין, ובנות שוה, ובנות שקמה, והגפנין, ונובלות תמרה והן שעדין לא הפילו שאור, והנצפה, והכספר, וכיוצא בהן פטורין מן הדמאי. והלוקח אותן מעם הארץ אינו צריך להפריש מהן לא תרומת מעשר ולא מעשר שני, מפני שחזקתן מן ההפקר. אפלו אמר לו עם הארץ, אינם מעשרין הרי אלו פטורין מן המעשרות, עד שיודע לו שהן מן השמור.

בכל ארץ ישראל, ובסוריה; וכן כל כיוצא בפרות אלו.

יג, החמרים שהביאו פרות לצור, חיבין בדמאי שחזקתן מהארץ שהחזיקו עולי בבל, שהיא הקרובה לה; והארץ, אין חוששין לו אלא כל הארץ הנמצא חוצה לארץ שהחזיקו עולי בבל, פטור מן הדמאי, אלא אם פן היה נפר, כמו שבארנו.

יג, ב הפכורות והסיפות שבפקעה, פטורין מן הדמאי; ושפגנה חיבין, מפני שהן נשמרין. ואלו הן הפכורות כל הפרות שבכרו, עד שלא חושבו שומר על הפקעה לשמר פרותיה; והסיפות הן הפרות שישארו אחר שיקפלו המקצועות מן השדות, ויניחום בלא שומר. וכן החמין העשוי מן התמרים, פטור מן הדמאי.

יג, ג הלוקח מבעלי אוצרות בצור פטור מן הדמאי, ואין אומרין שמא מפרות הארץ אצרו. וכן חמור יחידי שנכנס לצור, והוא טעון פרות פטור מן הדמאי, שחזקתו משדה העיר.

יג, ב פשגזרו על הדמאי, לא גזרו אלא על פרות הארץ שהחזיקו בה עולי בבל בלבד, שהוא מבזיב ולפנים, ובזיב עצמה פלחוי; וכל הפרות הנמצאות מבזיב ולחוי פטורין מן הדמאי, שחזקתן מפרות מקום שנמצאו בו.

יג, ד הלוקח מבעלי אוצר בצידון חיב בדמאי, מפני שהיא קרובה יתר מצור, שחזקתה שאוצרין מפרות הארץ שהחזיקו עולי בבל; אבל הלוקח מן החמרים בצידון פטור מן הדמאי, מפני שחזקתן שמביאין מחוצה לארץ. יג, ט הלוקח מן הגוי בארץ שהחזיקו עולי בבל אם היה תגר גוי שהוא לוקח מישראל, הרי פרותיו דמאי; לפיכך בראשונה בזמן שהיה רב ארץ ישראל ביד ישראל, היה הלוקח מפל תגר גוי מעשר דמאי בלוקח מעם הארץ.

יג, ה פרות שידוע שהן מפרות הארץ שהחזיקו עולי בבל, אף על פי שהן נמצאות בסוריה, ואין צריך לומר, בארץ שהחזיקו עולי מצרים בלבד הרי אלו חיבין בדמאי, ומפרישין מהן תרומת מעשר ומעשר שני.

יג, ו איזה הוא תגר: זה שהביא ושנה ושלש; אבל אם הביא פעם אחת, אפלו הביא שלושה משואין פבת אחת, או שהביא הוא ובנו ופועל עדין לא החזק תגר.

יג, ו הלוקח מבעלי פירות שהיו פחותה אלא בארץ שהחזיקו עולי בבל, וכן התמרים הגדולים, ותחרובין הגדולים השווים, והארז הלבן ביותר, והפמון הגדול מתעשרין דמאי

יג, ז יג, ח הלוקח מבעלי אוצרות בצור פטור מן הדמאי, לא גזרו על פרות חוצה לארץ שנכנסו לארץ. פרות הארץ שרבו על שלחוצה לארץ, הרי אלו חיבין בדמאי; ושלחוצה לארץ שרבו על פרות הארץ, וכן

דברים שהזקתן תדיר מחוצה לארץ, כגון
אגוזים ודרמסקניות חרי אלו פטורין מן
הדמאי.

יג, יב לא הלכו חכמים בפרות חוצה לארץ, לא
אחר המראה, ולא אחר הטעם, ולא אחר הריח
אלא אחר הרב: כל שרפו לו, מתר; ושלא רפו
לו, אסור.

יג, יג פיצד: רפו בעיר אבל לא במדינה, או
שרפו במדינה ולא רפו בעיר, רפו בחר ולא
רפו בפקעה, או שרפו בפקעה ולא רפו בחר,
רפו לחנוני ולא רפו לבעל הבית, לבעל הבית
ולא רפו לחנוני זה שרפו בו, מתר; ומקום שלא
רפו בו, חיב בדמאי. רפו פרות חוצה לארץ
בשוק, ונתמעטו חזר השוק לישנו: הלוקח ממונו
חיב בדמאי.

יג, יד ואלו דברים שלא גזרו עליהן, בשעה
שגזרו על הדמאי הלוקח פרות לזריעה או
להאכיל לבהמה, קמח לעורות או למלגמה או
לרטיה, שמן להדלקת הנר או לסוד בו את
הפלים, יין לקילור, וחלת עם הארץ, והמדמע,
וחלקוח בכסף מעשר שני, ושירי המנחות,
ותוספת הפפורים: כל אלו, פטורים מן הדמאי;
וכיון שאמר לו עם הארץ מתקנין הם, אינו
צריך לעשר.

יג, טו הלוקח פרות לאכילה, ונמלך עליהם
לבהמה חרי זה לא ימכרם לגוי, ולא יאכילם
לבהמה אפלו לבהמת אחרים, עד שיתקנם
דמאי.

יג, טז שמן ערב פטור מן הדמאי, שאין חזקתו
לאכילה. שמן שלוקח הסורק לתת אותו בצמר
פטור מן הדמאי, מפני שהוא נבלע בצמר; אבל

שהאורג לוקח לסוד בו אצבעותיו, חיב בדמאי
מפני שהוא נבלע בגופו, וסיכה פשתיה היא
בכל מקום.

יג, יז גוי ששאל מישראל לתן לו שמן על מפתו
בדמאי, אסור; ובדמאי, מתר. נתן הגוי שמן על
גפי טבלה להתעגל עליה משעמד, מתר
לישראל לישב אחריו. מי שנפל שמן דמאי על
בשרו משפשו, ואינו חושש.

יג, יח הלוקח יין למרים או לאלנתית, או קטניות
לעשותן טחינין חיב בדמאי. אבל הלוקח מרים
שיש בו יין אלנתית, או שלקח טחינין חרי אלו
פטורין מן הדמאי, שלא גזרו על תערובת דמאי.
ואם היה הדבר שהיב בדמאי שנתערב כגון
תבלין ושאר הואיל וטעמו נפר, אינן בטלים
ונמצאת כל התערובת חיבת בדמאי.

יג, יט כל אלו הפטורין מן הדמאי שלא גזרו
עליהם אם התקינו דמאי והפריש מהם תרומת
מעשר ומעשר שני, מה שעשה עשוי; אבל אם
תקן את הדמאי בודאי והפריש ממונו תרומה
גדולה ומעשרות, או שתקן את הודאי בדמאי
לא עשה ולא פלוג.

יג, כ כל העיר מוכרין ודאי ואחד מוכר דמאי,
ולקח ואין ידוע מפני לקח פיצד מתקן: מפריש
תרומה ותרומת מעשר, ונותנן לפוחן; ומפריש
מעשר שני בלבד, וחרי הוא פמעשר שני
שלדמאי.

יג, כא וכן אם היו לפניו שתי קפות, אחת טבל
ואחת מתקן, ואבדה אחת מהם חרי זה מפריש
מן השניה תרומה גדולה ותרומת מעשר,
ונותנן לכל פוחן שירצה; ומפריש מעשר שני
בלבד, בדמאי.

הלכות מעשר פרק יד

את החבית שהיא היא מפני שהסיטון לוקח
מאנשים הרבה ומוכר, ושמוא לקח זה שמכר
בתחלה מעם הארץ שפרותיו דמאי וזה שלקח

יד, א הלוקח מן הסיטון, וחזר ולקח ממונו פעם
שניה לא יעשר מזה על זה: אף על פי שהוא
מין אחד, אפלו מקפה אחת, אף על פי שמכור

בסוף מחבר שפרותיו מתקניו; וכבר בארנו שאין מעשרין מן החיב על הפטור, ולא מן הפטור על החיב. ואם אמר הפטור, משלא אחד הן נאמן.

יד, ב היה מוכר קישות או ירק, והן מביאין וצוברין לפניו הלוקח ממנו מעשר מכל קישות וקישות, ומכל אגדה ואגדה, ומכל תמרה ותמרה.

יד, ג הלוקח מבעל הבית, וחזר ולקח ממנו שניה מעשר מזה על זה, אכלו משתי קפות, ואכלו משתי עירות: שחזקתו שאינו מוכר אלא בשלו.

יד, ד בעל הבית שהיה מוכר ירק בשוק בזמן שמביאין לו מגנותיו, מעשר מאחד על הכל; ובזמן שמביאין לו מגנות אחרות אם לקח ממנו וחזר ולקח ממנו פעם שניה, לא יעשר מזה על זה.

יד, ה הלוקח פת מן הנחתום, לא יעשר מן החמה על הצוננת שאני אומר חטים שלאמש היו

משלא אחד, ושליזם משלא אחד. הלוקח מן הפלטר אף על פי שהן דפוסין הרבה מעשר מאחד על הכל, שהנחתום שהוא מוכר למנפול עושה עיסתן דפוסין הרבה.

יד, ו אבל הלוקח מן המנפול מעשר מכל דפוס ודפוס, שהמנפול לוקח משני נחתומין. תשעה מנפולין שלוקחין מעשרה נחתומין הואיל ואחד מהן לוקח משנים, כל הלוקח מאחד מן התשעה מעשר מכל דפוס ודפוס.

יד, ז הלוקח מן העני, וכן העני שנתנו לו פרוסות פת או פלחי דבלה מעשר מכל אחת ואחת. ובתמרים ובגרגרות, בזלל הכל ומעשר: אימתו, בזמן שהמתנה מרבה; אבל במתנה מועטת, מעשר מכל מתנה ומתנה.

יד, ח שחק את הפת ועשה אותה פרורין, ואת הגרגרות ועשה אותן דבלה מעשר מאחד על הכל. פועלים או אורחים שהיו מספין ואוכלין, והותירו פרוסות מעשר מכל אחת ואחת.

הלכות מעשר שני ונטע רבעי

יש בכללן תשע מצוות שלוש מצוות עשה, ושש מצוות לא תעשה; וזה הוא פרוט: להפריש מעשר שני; שלא להוציא דמיו בשאר ארבי בני אדם, הוין מאכילה ושתיה וסוכה; שלא לאכלו בטמאה; שלא לאכלו פאנינות; שלא לאכל מעשר שני שלדגן הוין לירושלים; שלא לאכל מעשר תירוש הוין לירושלים; שלא לאכל מעשר וצהר הוין לירושלים; להיות נטע רבעי בלוי קדש, ודינו להאכל בירושלים לבעליו כמעשר שני לכל דבר; להתודות ודמי המעשר. ובאור מצוות אלו בפרקים אלו.

הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק א

פי שנגמרו ונאספו בשלישית, מפרישין מהן מעשר שני; ואם לא באו לעונת המעשרות אלא אחר ראש השנה שלשלישית, מפרישין מהן מעשר עני.

א, וכן פרות האילן שבאו לעונת המעשרות קדם חמשה עשר בשבט שלשלישית אף על פי שנגמרו ונאספו אחרי כן בסוף שנה שלישית, מתעשרין לשעבר ומפרישין מהן מעשר שני. וכן אם באו לעונת המעשרות קדם חמשה עשר בשבט שלרביעית אף על פי שנגמרו ונאספו ברביעית, מפרישין מהן מעשר עני. ואם באו

א, א אחר שמפרישין מעשר ראשון בכל שנה מפרישין מעשר שני, שנאמר "עשר תעשר, את כל-תבואת זרעך..."; ובשנה שלישית וששית מפרישין מעשר עני, חלק מעשר שני כמו שבארנו.

א, ב באחד בתשרי, הוא ראש השנה למעשר תבואה וקטניות וירקות; וכל מקום שנאמר ראש השנה סתם, הוא אחד בתשרי. ובחמשה עשר בשבט, ראש השנה למעשר האילנות.

א, ג פיצד: תבואה וקטניות שהגיעו לעונת המעשרות לפני ראש השנה שלשלישית אף על

לְעֹנֵת הַמַּעֲשָׂוֹת אַחַר הַמָּשָׁה עֶשֶׂר בַּשָּׁבֹט, מִתְעַשְׂרִין לְהַבֵּא. וְהַחֲרוּבִין אֵף עַל פִּי שְׁחַנְטוּ פְרוֹתֵיהֶן קֹדֶם הַמָּשָׁה עֶשֶׂר בַּשָּׁבֹט מִתְעַשְׂרִין לְהַבֵּא, הַזֵּאִיל וּמַעֲשָׂוֹתֵיהֶן מִדְּבָרֵי סוּפְרִים. אֵה יִרְאֶה לִי שְׂאִין הַדְּבָרִים אֲמוּרִין, אֵלֹא בַחֲרוּבֵי צְלֻמוֹנָה וְכִיּוֹצֵא בְהֵן שְׂאִינָן רְאוּיִין לְמֵאֲבֵל רַב אָדָם, וְהֵן הֵן שְׁמַעֲשָׂוֹתֵיהֶן מִדְּבָרֵי סוּפְרִים; אֲבָל שְׂאֵר הַחֲרוּבִין, יִרְאֶה לִי שְׁחֵן בַּשָּׂאֵר פְרוֹת הָאֵילָן.

אִו הִירָק בַּשָּׁעֵת לְקִיטָתוֹ, עֲשׂוּרוֹ. פִּיּוּד: אִם נִלְקַט בַּיּוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה שְׁלֹשְׁלִישִׁית אֵף עַל פִּי שְׂבָאוֹ לְעֹנֵת הַמַּעֲשָׂוֹת וְנִגְמַר בַּשְּׁנִיָּה, מִפְּרִישֵׁיין מִמְּנוֹ מַעֲשֵׂר עָנִי; וְאִם נִלְקַט בְּרַבִּיעִית, מַעֲשֵׂר שְׁנִי.

אִז וְכֵן הָאֲתָרוּג בְּלֶבֶד מִשְׂאֵר פְרוֹת הָאֵילָן חֲרִי הוּא בִּירָק, וְהוֹלְכִין אַחֲרָ לְקִיטָתוֹ בֵּין לַמַּעֲשֵׂר בֵּין לַשְּׁבִיעִית. פִּיּוּד: אִם נִלְקַט בַּשְּׁלִישִׁית אַחֲרֵי הַמָּשָׁה עֶשֶׂר בַּשָּׁבֹט מִפְּרִישֵׁיין מִמְּנוֹ מַעֲשֵׂר עָנִי, אֵף עַל פִּי שְׁנִגְמַר בַּשְּׁנִיָּה; נִלְקַט בְּהַ קֹדֶם הַמָּשָׁה עֶשֶׂר בַּשָּׁבֹט, מִפְּרִישֵׁיין מִמְּנוֹ מַעֲשֵׂר שְׁנִי. וְכֵן אִם נִלְקַט בְּרַבִּיעִית קֹדֶם הַמָּשָׁה עֶשֶׂר בַּשָּׁבֹט, מִפְּרִישֵׁיין מִמְּנוֹ מַעֲשֵׂר עָנִי. וְאֵף עַל פִּי שְׁחוֹלְכִין אַחֲרָ לְקִיטָתוֹ, אֲתָרוּג בַּת שְׁשִׁית שְׁנִכְנָסָה לַשְּׁבִיעִית אֲפִלּוֹ הִיְתָה פְּזִית וְנַעֲשֶׂת כַּבֵּר, חִיָּבֵת בַּמַּעֲשָׂוֹת.

אֵה הָאֲבִיוֹנוֹת שְׁלֹצְלָף נֹתֵנִין עֲלֵיהֶן חֲמָרֵי אֵילָן, וְחֲמָרֵי זֵרַעִים: שְׂאֵם הֵיז מִשְׁנָה שְׁנִיָּה שְׁנִכְנָסוּ לַשְּׁלִישִׁית, וְנִלְקְטוּ קֹדֶם הַמָּשָׁה עֶשֶׂר בַּשָּׁבֹט מִפְּרִישֵׁיין מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן, וְאַחֲרָ בְּדֵ מִפְּרִישׁ מַעֲשֵׂר אַחֲרָ וּפּוּדָהּ; וְאַחֲרָ שְׁפּוּדָהּ, נֹתֵנּוּ לְעָנִיִּים וְאוֹכֵל פְּדִיוֹנּוֹ בְּתוֹרַת מַעֲשֵׂר שְׁנִי. וְנִמְצָא כְּמוֹ שְׁחַפְּרִישׁ מַעֲשֵׂר שְׁנִי וּמַעֲשֵׂר עָנִי.

אֵט הָאֵרוֹ וְהַדָּחֵן וְהַפְּרָגִין וְהַשְּׂמִשְׁמִין אֵף עַל פִּי שְׁחַפְּרִישׁוֹ קֹדֶם רֵאשׁ הַשָּׁנָה אֵין הוֹלְכִין בְּהֵן אֵלֹא אַחֲרָ גְּמַר הַפְּרִי, וּמִתְעַשְׂרִין לְהַבֵּא. וְכֵן פּוֹל הַמַּצְרֵי אֵף עַל פִּי שְׁמַקְצָתוֹ הַשְּׂרִישׁ לְפָנֵי רֵאשׁ

הַשָּׁנָה, וּמַקְצָתוֹ לְאַחֲרָ רֵאשׁ הַשָּׁנָה צוֹבֵר גְּרָנוֹ לְתוֹכּוֹ, וְתוֹרֵם וּמַעֲשֵׂר מִן הַכֹּל בְּאַחֲרָ: שְׁחַבֵּל הוֹלֵךְ אַחֲרָ גְּמַר הַפְּרִי.

אִי הַבְּצָלִים הַפְּרִיטִים שְׁמַנְעַ מֵהֵם מִיּוֹם שְׁלֹשִׁים יוֹם לְפָנֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְשְׁלַבְעַל שְׁמַנְעַ מֵהֵם שְׁלוֹשׁ עֹנֹת לְפָנֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה מִתְעַשֵּׂר לְשַׁעֲבַר; מִנְעַ מֵהֵם פְּחוֹת מִכָּאֵן אֵף עַל פִּי שְׁחַתְחִילוֹ לִיבֵשׁ קֹדֶם רֵאשׁ הַשָּׁנָה, מִתְעַשְׂרִין לְהַבֵּא.

אִיֹּא פּוֹל הַמַּצְרֵי שְׁחַבִּיא שְׁלִישׁ לְפָנֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה אִם זָרַעוּ לְזָרַע, מִתְעַשֵּׂר לְשַׁעֲבַר; זָרַעוּ לְיָרֵק, מִתְעַשֵּׂר לְהַבֵּא. זָרַעוּ לְזָרַע וְלְיָרֵק, אִו שְׁזָרַעוּ לְזָרַע וְחֲשַׁב עָלָיו לְיָרֵק מַעֲשֵׂר מִזָּרַעוֹ עַל יָרֵקוֹ, וּמִיָּרֵקוֹ עַל זָרַעוֹ.

אִיֹּב לֹא חַבִּיא שְׁלִישׁ לְפָנֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה אִם זָרַעוּ לְזָרַע, זָרַעוּ מִתְעַשֵּׂר לְשַׁעֲבַר; וְיָרֵקוֹ, בַּשָּׁעֵת לְקִיטָתוֹ; וְהוּא שְׁלֻקַּט מִמְּנוֹ, לְפָנֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה; אֲבָל אִם לָקַט אַחֲרָ רֵאשׁ הַשָּׁנָה בֵּין יָרֵקוֹ בֵּין זָרַעוֹ, מִתְעַשֵּׂר לְהַבֵּא.

אִיֹּג זָרַעוּ לְזָרַע, וְחֲשַׁב עָלָיו לְיָרֵק הוֹלְכִין אַחֲרָ מִחֲשֻׁבָתוֹ. זָרַעוּ לְיָרֵק, וְחֲשַׁב עָלָיו לְזָרַע אֵין מִחֲשֻׁבָת זָרַע חֲלָה עָלָיו, אֵלֹא אִם כֵּן מִנְעַ מִמְּנוֹ שְׁלוֹשׁ אַרְיוֹת; וְהוּא שְׁחַבִּיא שְׁלִישׁ, לְפָנֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה; אֲבָל אִם חַבִּיא לְאַחֲרָ רֵאשׁ הַשָּׁנָה, אֵף עַל פִּי שְׁלֹא נִמְנַע מִלְּאֹרוֹת מִמְּנוֹ שְׁלוֹשׁ אַרְיוֹת. אִיד זָרַעוּ לְזָרַע, וְעָשָׂה כֹּל קַצְצִין גְּמוּרִים לְפָנֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה זָרַעוּ מִתְעַשֵּׂר לְשַׁעֲבַר, וְיָרֵקוֹ בַּשָּׁעֵת לְקִיטָתוֹ; מַקְצָתוֹ עָשָׂה קַצְצִין גְּמוּרִין, וּמַקְצָתוֹ לֹא עָשָׂה זֶה הוּא שְׂאֵמְרוֹ צוֹבֵר גְּרָנוֹ לְתוֹכּוֹ, וְנִמְצָא מַעֲשֵׂר מִזָּרַעוֹ עַל יָרֵקוֹ וּמִיָּרֵקוֹ עַל זָרַעוֹ.

אִטו פְרוֹת שָׁנָה שְׁנִיָּה שְׁנִתְעַרְבוּ בְּפְרוֹת שְׁלִישִׁית, אִו שְׁלֹשְׁלִישִׁית בְּרַבִּיעִית הוֹלְכִין אַחֲרָ חֲרַב. מִחֲצָה לְמִחֲצָה מִפְּרִישׁ מַעֲשֵׂר שְׁנִי מִן הַכֹּל, אֲבָל לֹא מַעֲשֵׂר עָנִי: שְׁמַעֲשֵׂר שְׁנִי חֲמוּר, שְׁחָרִי הוּא קָדָשׁ; וּמַעֲשֵׂר עָנִי חֵל. וְכֵן פְרוֹת שְׁחֵן

ספק אם פרות שניה הם או פרות שלישיות, מפריש מהן מעשר שני.

א,טז כל הפטור ממעשר ראשון, פטור מן השני ומן העני; וכל שחיב בראשון, חיב בהן. וכל התורם, מעשר; וכל שאינו תורם, אינו מוציא מעשר זה. וכל מי שאם תרם, תרומתו תרומה כהן אם עשר מעשר זה, הרי הוא מעשר; וכל מי שאין תרומתו תרומה כהן אם הוציא מעשר זה, אינו מעשר.

א,יז פרות שהוציא מהן מעשר ראשון, קדם שיקבעו למעשר הרי זה אוכל מהן עראי, קדם שיוציא מעשר שני: שאין הראשון קובע לשני.

הלכות מעשר שני

ב,א מעשר שני נאכל לבטליו, לפנים מחומת ירושלים שנאמר "ואכלת לפני ה' אלהיך, במקום אשר-יבחר לשכן שמו שם...". ונחה בפני הבית, ושלל בפני הבית; אבל אינו נאכל בירושלים אלא בפני הבית, שנאמר "מעשר דגנה תירשה ויצהרה, ובכרת בקרה וצאנה" מפני השמועה למדו, מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית, אף מעשר שני לא יאכל אלא בפני הבית.

ב,ב מדת חסידות שפודין מעשר שני בזמן הזה בשוהו, בדרך שפודין אותו בפני הבית. והורו הגאונים שאם רצה לפדות שוזה מנה בפרוטה לכתחלה בזמן הזה, פודה לא יהיה זה חמור מן התקדש; ומשליף הפרוטה לים הגדול.

ב,ג וכן אם חלל מעשר שוזה מנה על שוזה פרוטה מפרות אחרות, הרי זה מחלל; ושורה את הפרות שחלל עליהם, כדי שלא יהיו תקלה לאחרים, בפדיון נטע רבעי בזמן הזה, כמו שבארנו בהלכות אסורי מאכלות.

ב,ד בשם שאין אוכלין מעשר שני בזמן הזה בירושלים כהן אין פודין אותו שם, ואין מחללין אותו שם, ואין מוכרין אותו; ואם נכנס

אכל משוקבעו למעשר אף על פי שהוציא את הראשון אסור לאכל מהן עראי, עד שיוציא את השני או את מעשר עני.

א,יח מעשר שני הואיל והוא טעון הבאת מקום אין מביאין אותו מחוצה לארץ, כבכור בהמה; לפיכך לא חיבו להפריש מעשר שני בסוריה. ויראה לי, שמעשר שני שמפרישים בארץ שנער ובארץ מצרים פודין אותו שם, ומביאין דמיו לירושלים; וכן יראה לי, שלא חיבו מקומות אלו במעשר שני, אלא כדי לקבע מעשר עני שיהיו עניי ישראל סומכים עליהם.

ונטע רבעי פרק ב

לירושלים אף בזמן הזה, אין מוציאין אותו משם: אלא מניחין אותו שם, עד שירקב. וכן אם עבר והוציאו משם, מניחין אותו עד שירקב.

ב,ה לפיכך אין מפרישים מעשר שני בירושלים בזמן הזה, אלא מוציאין את הפרות בטבול חוץ לעיר; ומפרישין אותו שם, ופודהו. ואם הפרישו שם בזמן הזה, ירקב.

ב,ו כל האוכל פזית מעשר שני, או ששתה ממנו רביעית יין חוץ לחומת ירושלים לוקה, שנאמר "לא-תוכל לאכל בשעריך, מעשר דגנה תירשה ויצהרה"; ולוקה על כל אחד ואחד בפני עצמו. לפיכך אם אכל שלשתן חוץ לחומה, לוקה שלוש מלקיות שנאמר "ואכלת לפני ה' אלהיך... מעשר דגנה תירשה ויצהרה", ונאמר "לא-תוכל לאכל בשעריך, מעשר דגנה תירשה ויצהרה": למה פרטן ולא נאמר לא תאכלם בשעריך, לחיב על כל אחד ואחד בפני עצמו.

ב,ז אינו לוקה מן התורה, עד שיאכל אותו אחר שנכנס לחומת ירושלים שנאמר "לא-תוכל לאכל בשעריך...". "ואכלת לפני ה' אלהיך": פיון שנכנס למקום אכילתו, ואכלו חוץ לוקה;

אָבֵל אִם אָכְלוּ קֶדֶם שִׁיבְנֵם לִירוּשָׁלַיִם, מִכֵּין
אוֹתוֹ מִבֵּית מִרְדוֹת מִדְּבַר יְהוָה.

בַּח מִקְצֵת מַעֲשֵׂר בְּפָנִים, וּמִקְצֵתוֹ בַּחוּץ
הָאוֹכֵל מִזֶּה שֹׁעֲדִין לֹא נִכְנָם, מִכֵּין אוֹתוֹ מִבֵּית
מִרְדוֹת; וְהָאוֹכֵל בַּחוּץ מִזֶּה שֹׁנֵכְנָם, לוֹקָה.

בֵּט אֵין פּוֹדִין מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בִירוּשָׁלַיִם אִלֵּא אִם
כֵּן נִטְמָא, שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי-יִרְחַק מִמֶּךָ הַמָּקוֹם"
בְּרַחֵיק מָקוֹם הוּא נִפְדָּה, וְאִינוּ נִפְדָּה בַּמָּקוֹם.
הָיָה הוּא בְּפָנִים וּמִשָּׂאוֹ בַּחוּץ, אִפְלוּ הָיָה אוֹחוֹ
אוֹתוֹ בְּקִנְיָה הוֹאִיל וְלֹא נִכְנָם הַמַּעֲשֵׂר, הָרִי זֶה
מִתֵּר לְפָדוֹתוֹ שֶׁם בְּצַד הַחוּמָה.

כִּי מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שֹׁנֵכְנָם לִירוּשָׁלַיִם אִפְלוּ
שֶׁלְדַמְאֵי אֶסוּר לְהוֹצִיאֹו מִשָּׂב, שֶׁכֹּכֵר קִלְטוּהוּ
מִחֲצוֹת; וְכֵן פְּרוֹת הַנִּלְקָחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר,
שֶׁנֶּאֱמַר "וְאֹכְלֵת שָׂם, לְפָנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ".

כִּי אֶעֱבֹר וְהוֹצִיאֹו, אוֹ שִׁיבְעוּ בְשֹׁנְגָה יַחֲזֵרוּ
וְיֹאכְלוּ בִירוּשָׁלַיִם. וְקָלִיטָה מִחֲצוֹת, מִדְּבַר יְהוָה.
אִפְלוּ מַעֲשֵׂר שְׂאִין בְּחִמְשׁוֹ שׁוֹזָה פְּרוּטָה, שֶׁהוּא
מִדְּבַר יְהוָה מִחֲצוֹת קוֹלְטוֹת אוֹתוֹ, וְאֶסוּר
לְהוֹצִיאֹו; אֲבָל מַעוֹת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי נִכְנָסִין
לִירוּשָׁלַיִם, וְיוֹצֵאִין.

כִּי בִ פְרוֹת שֹׁנְגָמְרָה מְלֹאכְתָן, וְעִבְרוּ בַתוֹךְ
יְרוּשָׁלַיִם, וְיִצְאוּ אִינוּ יָכוֹל לְהוֹצִיא עֲלֵיהֶן
מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, מִפְּרוֹת אַחֲרוֹת שֶׁלֹּא נִכְנָסוּ
לִירוּשָׁלַיִם; אִלֵּא יַחֲזֵר מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שֶׁלָּחַן וְיֹאכְל
בִירוּשָׁלַיִם, וְאִינוּ נִפְדָּה בַּחוּץ. אִפְלוּ עָשָׂה כָּל
הַפְּרוֹת הָאֵלוּ מַעֲשֵׂר שְׁנֵי אַחַר שִׁיבְעוּ, עַל פְּרוֹת
אַחֲרוֹת שֶׁלֹּא נִכְנָסוּ יַחֲזֵרוּ בָלֵם, וְיֹאכְלוּ
בִירוּשָׁלַיִם: חֶמֶר הוּא בְּמִחֲצוֹת הוֹאִיל וְקִלְטוּ,
קִלְטוּ.

כִּי בִ פְרוֹת שֶׁלֹּא נִכְנָסוּ מְלֹאכְתָן, שֶׁעִבְרוּ
בִירוּשָׁלַיִם וְיִצְאוּ, כְּגוֹן סְלֵי עֲנָבִים לֵנֶת, וְסְלֵי
תְּאֵנִים בְּמִקְצֵה מִתֵּר לְפָדוֹת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שֶׁלָּחַם
בַּחוּץ; וְכֵן פְּרוֹת דְּמְאֵי אֵף עַל פִּי שֹׁנְגָמְרָה
מְלֹאכְתָן, וְעִבְרוּ בִירוּשָׁלַיִם וְיִצְאוּ פּוֹדִין מַעֲשֵׂר
שְׁנֵי שֶׁלָּחַן בַּחוּץ.

כִּי בִ פְרוֹת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שֹׁנְטְמָאוּ בִירוּשָׁלַיִם,
וּפּוֹדִין אִם נִטְמָאוּ בְּוֹלַד הַטְּמֵאָה אֶסוּר לְהוֹצִיאֹו,
אִלֵּא יֹאכְלוּ בְּפָנִים: מִפְּנֵי שֶׁוֹלַד הַטְּמֵאָה
מִדְּבַר יְהוָה. וְאִם נִטְמָאוּ בְּאֵב הַטְּמֵאָה, אוֹ
שֹׁנְטְמָאוּ בַּחוּץ אִפְלוּ בְּוֹלַד הַטְּמֵאָה אֵף עַל פִּי
שֹׁנְכְנָסוּ לִירוּשָׁלַיִם הָרִי אֵלוּ נִפְדִּין, וְנֹאכְלִין בְּכָל
מָקוֹם.

כִּי בִטוּ בְּמִחֵ דְבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁחֲכַנְסִין עַל מִנֵּת
שֶׁלֹּא תִתְּפַסֵּם הַמִּחֲצוֹת; אֲבָל אִם לֹא הִתְנַחַּה
הוֹאִיל וְנִכְנָם וְהָרִי הוּא טָהוֹר מִן הַתּוֹרָה, שְׂאִין
הוֹלַד מִטְמֵא שְׁנֵי מִן הַתּוֹרָה, כֹּכֵר קִלְטוּהוּ
מִחֲצוֹת, וְאִינוּ יוֹצֵא.

כִּי בִטוּ תִלְתָן שֶׁלְמַעֲשֵׂר שְׁנֵי מִתֵּר לְאֹכְלָה
צְמַחוּנִין, שֶׁכֹּכֵר הוּא רְאוּיָה לְאֹכְלָה; וְכֵן פְּרִשְׁנֵי
מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, יֹאכְלוּ צְמַחוּנִין. וְאִם עָשָׂה מִהֵם
עֵיסָה הָרִי זֶה מִתֵּר לְחִכְנָם לִירוּשָׁלַיִם
וְלְהוֹצִיאָה, שְׂאִין בְּכָלל הַפְּרוֹת; וְאִם נִטְמָאוּ
בִירוּשָׁלַיִם, יִפְדּוּ וְיֹאכְלוּ בַּחוּץ.

כִּי בִזוּ אֵילָן שֶׁהוּא עוֹמֵד לְפָנִים מִן הַחוּמָה, וְנוֹפֵא
נוֹטָה חוּץ לְחוּמָה אֵין אוֹכְלִין תַּחַת נוֹפֵא מַעֲשֵׂר
שְׁנֵי; וּמַעֲשֵׂר שֹׁנְכְנָם תַּחַת נוֹפֵא אֵין פּוֹדִין אוֹתוֹ,
שֶׁהָרִי הוּא כְּמֵה שֹׁנְכְנָם לִירוּשָׁלַיִם.

כִּי בִיח בְּתִים שֶׁבְצַד הַחוּמָה, שֶׁפֶת־חֵיהֶם לְפָנִים מִן
הַחוּמָה וְחִלְלִין לְחוּץ מִכְּפִנְגַּד הַחוּמָה וְלְפָנִים,
כְּלָפְנִים לְכָל דְּבָר; וּמִכְּפִנְגַּד הַחוּמָה וְלְחוּץ, אֵין
אוֹכְלִים שָׂם וְאֵין פּוֹדִין שָׂם לְחֶמְיֹור. הָיָה חִלְלִין
לְפָנִים וּפֶת־חֵיהֶם לְחוּץ מִכְּפִנְגַּד הַחוּמָה וְלְחוּץ
כְּלָחוּץ, פּוֹדִין כּוֹ וְאֵין אוֹכְלִין; וּמִכְּפִנְגַּד הַחוּמָה
וְלְפָנִים, אֵין אוֹכְלִין שָׂם וְאֵין פּוֹדִין לְחֶמְיֹור.
וְחִחְלוּנוֹת וְעִבֵי הַחוּמָה, כְּלָפְנִים.

<p>26</p>	<p>ראשון</p>	<p>יה 18</p>	<p>ל"ג בעומר, לג לעומר עלות השחר _____ 4:24 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:36 צה"כ _____ 7:55 בבלי: בבא מציעא פח • ירושלמי: פסחים ח • תוספתא: שבועות ג ב"ך: מלכים ב ז-ח • רמב"ם: מעשר י</p>
<p>27</p>	<p>שני</p>	<p>יט 19</p>	<p>לד לעומר עלות השחר _____ 4:24 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:36 צה"כ _____ 7:55 בבלי: בבא מציעא פט • ירושלמי: פסחים ט • תוספתא: שבועות ד ב"ך: מלכים ב ט-י • רמב"ם: מעשר יא</p>
<p>28</p>	<p>שלישי</p>	<p>כ 20</p>	<p>לה לעומר עלות השחר _____ 4:23 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:37 צה"כ _____ 7:56 בבלי: בבא מציעא צ • ירושלמי: פסחים י • תוספתא: שבועות ה ב"ך: מלכים ב יא-יב • רמב"ם: מעשר יב</p>
<p>29</p>	<p>רביעי</p>	<p>כא 21</p>	<p>לו לעומר עלות השחר _____ 4:23 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:38 צה"כ _____ 7:57 בבלי: בבא מציעא צא • ירושלמי: פסחים יא • תוספתא: שבועות ו ב"ך: מלכים ב יג-יד • רמב"ם: מעשר יג</p>
<p>30</p>	<p>חמישי</p>	<p>כב 22</p>	<p>לז לעומר עלות השחר _____ 4:23 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:29 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:38 צה"כ _____ 7:57 בבלי: בבא מציעא צב • ירושלמי: פסחים יב • תוספתא: עדיות א ב"ך: מלכים ב טו-טז • רמב"ם: מעשר יד</p>
<p>31</p>	<p>ששי</p>	<p>כג 23</p>	<p>לח לעומר עלות השחר _____ 4:22 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:29 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:39 צה"כ _____ 7:58 בבלי: בבא מציעא צג • ירושלמי: פסחים יג • תוספתא: עדיות ב ב"ך: מלכים ב יז-יח • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי א</p>
<p>1</p>	<p>הפטרה: ד' עז ומעוז שב"ק</p>	<p>כד 24</p>	<p>בחקתי, מבה"ח, לט לעומר, פרק ה עלות השחר _____ 4:22 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:29 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:39 צה"כ _____ 7:58 בבלי: בבא מציעא צד • ירושלמי: פסחים יד • תוספתא: עדיות ג ב"ך: מלכים ב יט-כ • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ב</p>

החלקת הנרות	ירושלים	ת"א	חיפה	יבנאל
6:59	7:20	7:12	7:00	

מזב"ש ר"ת	ירושלים	ת"א	חיפה	יבנאל
8:52	8:25	8:26	8:24	8:53

מברכים חודש סיון מולד חודש סיון יהיה בליל שישי בשעה 25,0 דקות ו 9 חלקים

כָּל מִי שֶׁהֶעֱוֶלֶם מִדְּבָרִים כָּבֵל יְמֵי הַסְּפִירָה הֵם מְדַבְּרִים רַק מֵהַסְּפִירָה שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם וְמִי שֶׁהוּא מְבִיין יוֹכֵל לְשִׁמּוֹעַ וְלִידַע זֹאת.

(קִיְשׁוֹת מִתְּרַ"ן חֶלֶק א' סִימָן קפ"ב)